

چاره سهری

کیشهی کورد

له نیوان ئیمان و یه رله مان دا

نووسینی

عهدی باییر

١٤١٢ ک. ١٩٩٢ ز

پیشکش

۱- به گهلی کوردی سولمان که به یارمستی خواو هیممستی مـردان
به سلامتی لهم واقیعه سخت و دزواره پرکاری ده بیو، هیلامیانه
غۆی نوێ ده کانه وه به کجاری له خهم ده په خستی .

۲- به سولمانانی که سایی نه وه نده له خایینه که بیان تیگه یشتوون
سنووری نه توان کوفرو هیلانیان لی تیگه نه بیو، گومان نیان
وانه بی که (به خایه تمان هیلان کاریان نه وا وه دوایی هه رچی
ده بی با بی) !!

۳- به هیلامیانی که هیلنده له بهرنامه که بیان دا خاره زاو رۆجوون
فریوی درووشی بۆشو سریقهدار نه غۆن و، دیواری کاریان له سـ
خاغه ی نه بیری هیلام بنیات نه نیتن و، به رۆی خۆیان دا نه
نه پۆن !!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگی

سوپاس و ستایشک بڅووا که هر لایقی غځیځی، وه پرهمهت و
مهدجو سنا لهو زاته بهرزو موزن و بی وینه په وه وهک پیتزنه
بارانی به هار دابارئ به سر گیانی بهرزو پیروزی تیکه ——— پای
پتغه مهران دا بهگشتی به تاپه تی گوره و سوره ریا ن موحه مده و
غزم هاوهل و شوین که وتوانی په سنی .

خوښه ری به پیتزو خوښه وستم !

شمېرؤ که له که مان به ناکترین و دژوارترین قوناغه کانسی
ژیانی دا په تده بی، به لئ شمېرؤ گه لی کورد وپرای گه لانی دیکه ی
برای له سرانده ری جیهانی فیلام دا له گهره ی زان (مخاض) ی
له دایک بوونچکی نوئ دایه ! چونکه به پراستی هره وهک چؤن ژبانی
شینان لهو کاته وه ده ست پی ده کات که له دنیای تنگ و تاریکی
مندا لدان پرگاری ده بیو چا و به دنیای پروون و فراوان ه لډیچنی ،
ژبانی پراسته قه نی گه لانی ش لهو پرؤ وه ده ست پی ده کات که له
زبندانی کڅیله بیو و پترده سته بی قوتاریان ده بیو چا و به دنیای
گهش و پروونی فازادی و سر نه سته ی سر به غځی ه لډیچن .

چا شهو که فایا گه لی کورد و هم مو شهو گه لانه ش که غسوی
په روه ردگار موده ی چواره ده سده یه له نیمه تی هره بهرزی شینان و
فیلام به هره مته دی گردوون . فیلامی پانه له دایک ده بن و کیان و
تواره په کی شرمی پانه ی په من له سر بنچینه ی (فیمان) بڅوویان
بنیات دهنچن ، تاکو ناوو نیتوه پرؤ کیان بهک بی !

یان - خوانه خواسته - به پتچه وانه وه هو په و ه قیلته تی په سنی

خوځيان ده د ژور پښتن و، به خپل و ته له كې جوړ او جوړى ناخه زانمان
 فريوده خوځ و له راسته پرې لاده درېتن ، به لى تا نه وهى گوتمان هه تا
 بللى ته ركېتكي به رزو پير ژو گرانه له سر شانى خه و كه لـــــــ
 مولمانه به گشتي پېشه واو چا وساعه خپلامېه كان به تا بېه تى .

خپدى به قومېدى نه وهى كه خپمه ش و هه موو كه لانى ديكـــــــ
 مولمانېش پتوانين له دايك بوون و نوئ بوونه وه پېه كى خپلامېانه
 بوغومان هه لېوېترين و، ده رفعت به پېلان و فروفېللى ناخه زانمان
 نه ده پين كه نه (له بار بېرېين) نه (بخه له تېنرېين) !!

به روه ردگارى مېهره بان و دادگه رېشمان فېرمووبه تى :

(والذین جاهدوا فینا لنهدینهم کُلُّنا وان الله کَمَّ الْمُحْسِنِ)

۲۵ شوال ۱۴۱۲ ک

۲۷ نیان ۱۹۹۲ ز

پاڼه / به شه كوردستانى سه ربه عېراق

کیشہی کو رد بہ شکیکہ لہ کیشہی تو محمدتی یسلا می
 رہی خوشکردن

دواى شه‌وهى ده‌وله‌تى موسمانى كه دواييين قهلاو سټېهرى ژؤمه‌تى
فيلام بوو، به‌هؤى چهند ناته‌واوى و نارېنگېكه‌كى زاتېو بېسلان و
فيتلى ده‌ره‌كېه‌وه نه‌غۆش بوو و ورده كزو لاواز بوو و بنيتا ،
دوزن و ناحه‌زاني داخ له‌دلتي شه و ژؤمه‌ته له‌هممو لاره وهك
گوركي هار زاريان لي دايچري و پهلاماريان دا ، هتا سه‌ره‌نجام
له‌سه‌رده‌تى به‌كرئ گيراوي ئيمپرياليزمى حيهانى كه مال شه‌تاتورك
له سالى (۱۹۲۷)دا دوا هه‌نايه‌ى ته‌منى خوكمى سټزده سه‌ده و نېوى
فيلام راكه‌يه‌تراو چهق (مركز) ي خلافتى فيلامبيش كـــــــ
توركيايه بوو به ده‌وله‌تيكى سځ دينانه‌ى سر به رۇژوا و ۱

به آنج دوای شهوه جیهانی بان و بهرینی فیلام لاهر سفره و
خوانی قیاموبالیزمی پژوهشات و پژوهش و ده گزشتی خیرئ ، بان
نخجیری بهر کلهای چند درنده یک ، ده گزشتا ده بهینین
کوت کوت کرا و لهنجو زلهیزگان دا به شرایه وه ، فؤمه تسی
فیلامیش وه که پی بی خوان لایه که پریده و بهرته وازه بوون و
لیک نامؤ بوون ۱

بدلآم خوا همدقه پشکی گهلی کورد له و به ش به شکران و لیستک
دایرانه له فی همدوو گهلانی دیکه ی موسلمان زیاتر بوو، په ننگیه
هؤی شه شته وه بووئ که رق و قینبی کیمهریا لیم به بهارت به
پژده کانی صلاحه ددین له رق و قینیان به بهارت به همدوو گهلانی
دیکه زیاتره و، دپاره سزاو تۆلش له قهدهر تاوانه ۱

بەلج ھاوکات لەگەڵ کەل و پاچ کرانی نیشتمانی ئیسلامی
 نیشتمانی کوردیش کرا بە پێنج کۆتەوێ و هەر کۆتەشلێکێرا بـ
 بەکێک لەو دەوڵەتانەوێ کە لەگەڵ نیشتمانی کورددا دراوسێن
 (تورکیا و ئێران و عێراق و سووریا و یووسا) .

کەواتە راستە کە کێشێ کورد بەئێکە لە کێشێ ئۆمەتی ئیسلام و
 چەواوەیی ئەو گەلە سەمەدییە برینێکی قوول و بێچەرایە لـ
 جەستە ئۆمەتی پێتەمبەردا صلی اللہ علیہ وسلم ، بەلام بەداخەوێ
 کە لەسۆنگە کەمبوونەوێ هەست و نەستی بڕایەتی ئیسلامی لەنێو
 موسلمانان دا ئەو گەلە نەبەزە ماوەیەکی دوورو درێژە بەتەنیا
 قازارو فیش و ئەشکەنجی ئەو زامو بڕینە دەکێشێ کەس غـ
 لی وەفاکا ناھێنێ ! (۱)

جا خۆتەری بەرپێژ ئەم نووسراوەی بەردەستەلە هەشت بەشان
 پێکھاتوێ ، بەم شێوەی خوارئ :
 بەشی یەکەم : قارێدانەوێ کەبۆ رابردوو کە ئەم سێ مەسـ
 گرنەگی تێدا توێژرانەوێ : ۱- (دەردی چەوێترانەوێ " کورد "

(۱) سوپاس بۆخوا لەم سالانی دوایدا وێرە وێرە خەریکە کۆمەڵ و
 بزووینەوێ کەسایەتی ئیسلامیەکان ئەو لەکەو پەلە ناخێرینە
 لەخۆیان دەکەنەوێ ، لەگۆقارو پۆژنامە ئیسلامیەکان دا دەست
 کراوە بە باسکردن و لێکۆڵینەوێ دەربارە مەسەلە کـ
 چارەسەری ئەو کێشە ئێرانگە ئیسلامەوێ ، پێچ وایە چاکترین
 بەرھەمیش تا ئێستا کە لەو بارەوێ نووسراوی کتێبە دلبزوینەکە
 خۆلێخۆشبوو (فہمی الشاوی) بە بەناوی :
 (الاکراذ : فہمی المسلمین) .

ھەرھەما ھەرکام لە (صلاح شادی) خۆلێخۆشبوو و دکتـ
 (مەر مەدالرحمن) موفتی (الجماعة الاسلامیة) ی مـ
 (فہمی ھوبدی) ، شتی باخیان لەو بارەوێ نووسێو .

- وه گنه ته وه به کهي و له کوڅ وه سري هه لدا ۱؟)
- ۲- (چاوپيدا خشا بدني کي شوږش و راپه رېنه پرگاړيخوازه گاني کورد) .
- ۳- (گه وره ترين هڅي بي څاکامي شوږش و راپه رېنه گاني کورد) .
- به شي دووهم : گه لي کورد چي ده وځ ۱؟
- به شي سيمه : له پښي ديموکراسي و بهرله مان وه ده گه پنه چي ۱؟
- به شي جواره م : ديموکراسي له تهرارووي ليلام دا .
- به شي بيتنهمه : ځيمان چاره ي دهردي کورد ده گات نه ک بهرله مان .
- به شي ششمه : ځايا بيتنجه له م پښي به چاره به کي ترمان هه يه ۱؟
- به شي هه وته م : له کوڅ وه و چوڼ ده ست پښي بکه يښ ۱؟
- به شي هه شتمه : سهره نجامي سږگه ر .

بېشى يېكەم ئاۋوردانە ۋە يېكە بولۇپ بېرىدۇ

غۇيىنىڭ خۇشەۋىتى !

بەپىۋىتى دەزانىم ئاۋرىڭلە مېۋىۋى پاپىردىۋى گەلەكە مان
 بەپىنەۋە لەۋ ئاۋردانە ۋە پەشدا سى مەلەي گىرگى بېگەنە جىي
 سەرنج و پامان و بېيان توپىزىنەۋە ، كە قەمانەن :
 يەكەم : دەردى چەۋىتىرانەۋەي " كورد " ۋە كەتەۋە يەك كەي و
 لەكۆۋ ۋە سەرى ھەلدا ؟

كەسانىڭكە شارەۋاپىيان لە مېۋىۋى قىلامدا نىيە پان كال و
 كىرچە زۆر جارېش ھەر لەپىت پەردەي پەش ناخەزانى قىلامدەۋە
 سەرنجى مېۋىۋى قىلامى دەدەن ، قەمە لەسەرىڭكەۋە لەسەرىڭكى
 دېگەنەۋە كەۋىۋىۋە زېر تەڭسەرى سەلبىي ۋاقىمى قەۋ رېزىم و
 دەۋلەتەنى كە دان بە ماغە نەتەۋەپىيەكانى گەلى كورددا ناپەنن و
 زۆر دېندانەش قەۋ شۇرش و جەۋ جۇلە رىزگارېخاۋازانە سەركوت دەكەن
 كە داۋاي قەۋ ھەقە شەرىپ پەۋاپانە دەكەن بۇ گەلەكە پان ، ۋا
 گومان دەپەن كە دەردى گۆزىن پۈۋەكېڭى ۋە ھەراۋى پەۋ لە زەۋى
 قىلامدا پۈۋاۋە و گورراۋە ! بۇ سەلمانەنى پاستى قەۋ گومانەشيان
 چەند ۋىڭەۋ دېمەنىڭلە مېۋىۋى سەردەمى قەمەۋى ۋە ھەپاسى و
 مۇسانىيەكان بە بەلگە دېنەۋەۋ گەلىك جارائىش پەسەرھاتىسى
 مەلەي خەتئ لەگەل مېرى گۆرە دەكەنە سەربارى قەۋ بەلگانە (۱)

(۱) لە كىتەپى (سۆزى نەتەۋاپەتتى) دا ۋەلەمى قەۋ جۆرە تۆمەتەنە
 دراۋەتەۋە ، بەتاپەتتى پەسەرھاتى مېرى گۆرەۋ مەلەي خەتئ .

چەند شوپىنىڭ دا بەدرىتى باسما كوردە دەردو مەينەتسى و
 جەوئىترانەوى (كورد) و غەبرى كوردىش لە جىهانى فېلامى دا
 لەو كاتەو سەرى هەلدا كە فېمېرىيالىزمى جىهانغۆرى پۆزەلەت و
 پۆزۇلارا پاشنەمانى دەولەتى غەلافەتى فېلامى توانى دەست بەر
 جىهانى فېلامىدا بگرئ و بىخاڭە زېتر پكئى غۆبەو و لەنىوڭى دا
 دابەتى بگات

بەلئ ئەو وەبوو كە لە نىو و پاستى جەنگى جىهانى يەكەم دا لـ
 سالى (۱۹۱۶) ي زامىنىدا زلەتەكان بەپى پەيمانى شوومى
 (سايكس پېكۆ) " كوردستان " مان بەم شتو و پەى فېستى دابەش
 كردو ، لىدى لەدواى ئەو پەيمانە بى فەرو نەگەتەو كە لە دل و
 مەشكى پى بوغزو كەن و فېل و نەلەكەى فېمېرىيالىزمدا كوو رابوو
 بىرپاردا كە وشى (كوردستان) لەر نەغەى سىاسى جىهان
 نەمەنىو ، گەلى كوردىشروك نەتەو پەكى غاوەن نىشتمان و زمان و
 كيان هېچ جىسابىكى بۆ نەكرئ ، جا بىگومان هەر كەنىكى لـ
 چاكتر زياتر لە فېمېرىيالىزم و جىهانغۆران چاوەرئ بگات پەتو بىستە
 چاوتكى ورد بە بېرو لىكدا نەوى غۆى و مەززو و واقىمى لـ
 دەولەتە پۆزەلەتو پۆزۇلار واپىيانەدا بگتېر پەتەو كە لـ زەوى
 بى غېرى بېرى ماددىيەت و بى جەنىدا پىقاو و بە ئاوى پىمى
 بېردۆزەكانى داروین و ماركس و نىتسەو فرۆيد ئاودراون !!

دووم : چاوپەداغساندىكى شۆرش و پاپەپەنە پزگار بىخوازەكانى
 كورد

بەرگرى (دفاع) لەغۆكردن و بەرەنگار بوونەو لەكەل هەر
 مەترىيەكدا كە هەر شە لە بوون (وجود) دەكات ، باسا پەكى
 بنچىنە بىو سروشىيە كە خودا - جل جلاله - لە جىهانى كيانداران دا
 دابناو بۆلەوى بىتوانن درۆزە بە بوونى غۆيان بەن ، هەر بۆيەش

کوردستانی سەر بە تورکیا و هەم لە سوورباش جموجۆل و شۆرشیی
 ڕزگار یەخوازی کورد درێژە دەبوو ، بەلام هەموو جارێ ئێو ڕۆژیم و
 دەوڵەتێکە کە کوردیان بەسەردا بەشرایۆو لە بەرانبەر پاپەرپێنە
 - کانی کورددا بێگەوه ڕێزبان دەبەست و هاوکاری یان دەکرد بۆ
 داپلۆسین و سەرکوتکردنێان .

پاشان لە سالی (١٩٤٥) دا حزبی دیموکراتی کوردستانی
 فێران لە شاری (مهاباد) دامەزراو ، (١) لە ڕۆژی (٢) ی ڕێکەندانی
 سالی (١٩٤٦) بۆ ئەوەی مەیدانی چوارچرای شاری مهاباددا (کۆماری
 کوردستان) دامەزراو (قازی محمد) بە بەکەمین و دوامێن
 سەرۆک کۆمار هەڵبژێترا (٢) بەلام هەبێت هەم کۆمارە ی قازیباش
 وەک مەلیکا بەتێ بەکە ی شێخ مەحمود زۆر کەم تەمەن بوو و سالتیکی
 نەخایەند کە ڕۆژی پەزا شای فێران باش کەمین و بەین کردن لەگەڵ
 (سالتین) ی دیکتا تۆری بەکەتی سۆفیت ، توانی هەردووکی
 کۆمارە کە (قازەربايجان) و (کوردستان) کۆتایی یی بێت ،
 کە لە سەرگەشت و بەلێتی ڕۆژی (سۆشالیزمی میللی) بەکەتیی
 سۆفیت بنیات تێرا بوون !!

هەروەها لە سالی (١٩٤٦) بۆدا لە بەشە کوردستانی سەر بە
 مێرقاق پارتی دیموکراتی کوردستانی مێرقاق دامەزرا ، (٣) کە پاش
 چوونی (مەلا مصلتی) ی بارزانی بۆ ڕووسیا و گەڕانەوەی لە سالی

(١) بێزانە (چل خاڵ غەبات لە پێنجای قازادی) بەرگی بەکەم
 لاپەرە (٢٢) خووسینی : عبدالرحمن قاسملو / چاپی دوویم

بە سەرچاوەی پێشوو / لاپەرە (٦٧ - ٦٨)

٢- بۆیە بانی (حزبی شیومی مێرقاق) م نەکرد کە گواپە لە سالی
 (١٩٣٤) هەو دامەزراوە ، چونکە غەباتی ئەوان تاییبەت نیە بە
 کوردستانەوه ، وە لەو سەرۆکەدا بانی کورد کردن و کوردایەتی
 - بان یی گۆنە پەرستێو بەجێماوی ی بوو !!

(۱۹۵۸) دا دواى شۆپشى (۱۶) ى تەمموور پۆلىكى گىرنكى كېترا . وه
 له سالى (۱۹۶۱) دا حېزى ناوبرا و به سەركردايەتى (ملا معطفى)
 گە ورە تىرەن شۆپشى دۆى پۆشمە بەگ لەدوا بەگەكانى عېراق بەرپا كورد
 كە به شۆپشى تەپلوول ئاسراوه و هەتا سالى (۱۹۷۵) كە به سالى
 (هەرەس) يان (ئاشبەتال) بەناوبانگە دەوامى كورد . بەلام
 لەپرووى ئاكام و تەنجامووه بەمەرەدى پۆشووكانى چوو .

پاخان وپىراى بەردەوام بوونى تەو دوو حېزى بەسان كسردن
 چەند كۆمەل و ئاقىمىكى دېگەش بەتايەتى لەكۆتايى حەققاكان دا
 لە زۆرى بە پارچەكانى كوردستان دا سەريان هەلدا كە تەمانە
 ديار تىرىيان : كۆمەلەى پەنجەران ، شۆپشكېران . . لە كوردستانى
 سەربەمېراق دا كە پاخان (بەگىتى نىشتامى) يان لى پىتكەتات ،
 هەرەها حېزى سۆشالىستى كوردستان هەر لەوئ . وه لە كوردستانى
 سەربەتوركىدا پارتى كرىكارانى كورد (P.K.K) دامەزرا . لە بەشە
 كوردستانى خىترانىش وپىراى حېزى دېموكرات ، (كۆمەلە) دروست
 بوو . كە دواىى لەگەل چەند رېنگىرا وپكى . دېكەى . ماركسى بەگيان گرت و
 ناوبان لەمۆبان نا (حېزى كۆمۇنىست) .

وه لە سالى (۱۹۸۵) دا بۆ بەگەمىن چار (۱) لە بەشە . كوردستانى
 سەربەمېراق دا چووچۆلى چەكدارى فېسلىمانە بەناوى (لەشكرى
 قورئان) سەرى هەلدا كە سالى سەربازى (بزووتشەوەى پەيوەندى
 فېسلى) بوو ، تەو بزووتشەوەى وەك رېنگىرا وپكى نېتى سەرەتايى

(۱) ديارە بىچ ئاكا نىم لە دروست بوون و سەرەلەدانى كۆمەلەسە
 چەكدارىك لە سالىكانى (۱۹۸۱ - ۱۹۸۲) دا بەناوى (لەشكرى فېسلى)
 - پەو . بەلام به وردەبووتەو لە مۆزو و چۆنەتى دروست بوون و
 سەرەتايى نەنگيان ، دەردەگەوئ كە چاكترين ناو بۆ پېئاسەى
 تەو كۆمەلە چەكدارە تەو بەگە هەر لە زوووە بەندە بۆ
 هەلزاربوون ، واتە (لەشكرى فېسلى) لەگەل رېزىشمەكان
 بۆ تەو ئاكا تەك سولمانە دۆزو بەمەوەرەندى كە بەهەلە
 رەگەلپان كەوتىبون .

له کۆتایی خهفتاکان دا بێکها تبوو، ها شان له سالی (١٩٨٧) دا بزووتنه وهی په یوه ندی فیلامی زیاتر گهشی کردو فراوانتر بوو و ناوه گهشی گۆپرا بو (بزووتنه وهی فیلامی له کوردستانی عێراقدا).
 نه مه چا و پێدا خاندنیکی خهترا بوو ده رباره ی میژووی جوولانه وه و راهه پرینه پرگار به خوازه کانی گهلی کورد ، که به مه بهستی وه ده ست هینانی شه و مافه سروشتی ره وایانه سه ربهان هه لدا وه که عوای سه ربهان و دادگه ر به هه موو گه ل و نه ته وه به کی به غه نیون .
 ئیشتاش ده چینه سه ر مه سه لی سێم :

سێم : گه وه ترین هۆی سه ر نه که و تنی راهه پرین و شۆر شه کانی کورد :
 هه ر که سێک به عه قلیکی ئازاد و ویژدانیکی مافه وه سه ر نه جی جوولانه وه پرگار به خوازه کانی گهلی کورد به دات ، دلهیا ده بی که نه مه هۆبانه سه ره کی ترین و گه وه ترین به رچ و له مه به ری به نه نه جیام نه گه یشتیان بو و ن :
 ١- به گ نه بوون و دژایه تی ئێو غۆ :

به لێ خۆینه ری نه گه یان ! به ر شه وازه یی دژایه تی به کتر کردنی کورد چ له سه ر ئاستی کوردستانی به رین و چ له سه ر ئاستی هه ر کام له به رچه و به نه کانی ، گه وه ترین هۆی سه ر نه که و تن و به ج ئاکامی سه ره له به ری راهه پرین و شۆر شه پرگار به خوازه کانی گه له که مان بووه ، به به یو یشتی نا زانم زۆر وه دوای سه له مان دنی شه م راستی به به که وم که به نه به تی ئیشتا بۆنه شتیکی به لگه نه و یست ، به لام ده لچم عاره ب گوتوو بانه (السعید کُن اتَّعَطَّ یَقْیِر) که چی ئیسته نه ک له غه یه ر ، به ندو ده رس له ته جرو به تال و گرچو و به ر کانی خۆشه مان وه ر نا گرین !

٢- پشت به غۆ نه به ستن و له سه ر لاتی غۆ نه وه ستان :
 نه می شیه کی دی که یه له هۆبه هه ره گرنگه کانی به نه نه جیام بوونی

چو چوژله خارا دېخواره کانی که له که مان ، هه لته لیره دا مه بهستم
 دهو نه که هینان هه ولتی پهیدا کردنی دۆست و پشتیوانان
 نهدات و هر به ته نیا تپرا بجج، چونکه پخت به غو بهستن و بارمه نی
 له خه لگ خواستن بپکوه دژ نین ، به لکو مه بهستم شه و په که پېش
 دهست پچ کردن توانای خۆمان بناسین و به شه نده زی شه و توانا بهی
 که له خۆمان دا شکی ده بهین دهست پچ بکس به ک دیواری کاره که مان
 له هر بنچینه ی گومانای گفت و به لینی هه لکی بنیات بنهستن ،
 پشیمانیش گوتوو یانه (تپکو غه نی به ته مای چیرانان فیشکه) و
 (پشیش به دهستی خۆت نه یخوریشی خرووی ناشکی) .

۳- خۆش با وهری و فریوخواردن به گفت و به لینی هه نده ران :
 دهوری کاریگری شه هۆ به ش له شکت عتاشی هه ر کام له شپنج
 مه محمود و قازی موحه مه دو مه لا مسته فا دا که به کدیان فینکلپزو
 دووه میان رووس و سچ به میان شپیرکا گهتیا ن داسوونج به زه قترین
 شهوه ده به نرئ .

لیره دا قسه به کی خۆشی به کیک له پشتمه رگه کاشی به رده می کۆماری
 مه ها بادم که و ته وه باد : ده یگترایه وه که تازه (کۆمار)
 دا مه زرابوو، شپیرتک بوو بوو به ویردی به ر زمانی خه لکه گه
 به خا بهت سواره دان ، که خا وازی شپیره که له کدل هه وای نه ره هاری
 شه به کانیان دا زۆر چا کده هاته وه ، به لام به داخه وه
 خاله پشتمه رگه به بهی شه سچ دپیره ی له شپیری کۆرین له بهیهر
 مایوون :

(رووکه ن هه لده ن قالیه) فیتالین پشته وایه

بۆ کوردان وه که باب وایه (!!)

ع - که مان بهی فیتالین و ساغ نه بوونه وه بۆ مه بهست :
 به لچ له راستی دا زالبوونی خاره زووه کانی نه فیس و به ره زه وهندی به

تاکیو تاقمیپه‌گان به‌سەر مه‌به‌سته به‌رزو به‌رۆژه‌گان دا - به‌تایبه‌ت له‌م دواپی‌به‌دا - هۆیه‌کی زی‌ده کاربگر به‌وه به‌ سهرنه‌که‌وتنی زۆر له‌ سهرکرده‌و ده‌مراسته‌کانی کورد ، وه‌ هه‌گر به‌وردی سهرنج به‌ده‌پهن ده‌پهنین زیاده‌بوون و به‌ره‌ستاندنێ هه‌له‌تی ناو‌ه‌را و به‌په‌وه‌ندی به‌کی راسته‌وانه‌ی هه‌یه به‌ به‌لا‌وه‌بوونه‌وه‌و گه‌شه‌کردنی به‌رو‌به‌رچوونه‌ مادی و نائیسلامی‌به‌کانه‌وه ، هه‌ر به‌په‌ش‌راستی و ساغی و به‌کساری ی له‌ سهرکرده‌و راه‌ره‌ به‌خه‌وه‌گان دا زیاتر به‌وه ، چونکه‌ شه‌وان یان هه‌ر دووربه‌وون یان که‌مه‌تر که‌وتبه‌وونه‌ ژێر ته‌شیری به‌ه‌رو به‌چوونه‌ مادی و به‌چ دینه‌گانه‌وه‌و به‌رو‌با‌وه‌ری فیلامی‌هانه‌یان ره‌گ و ریشه‌ی غۆبه‌رستی دنه‌با‌وستی تێدا نه‌هه‌شتبه‌وون و به‌خ‌خوا و هه‌لکه‌یه‌کلا به‌و‌بوونه‌وه .

o - پێگانه‌دانی سیاسه‌تی خه‌مبه‌ریالیزمی جیهانی :

هه‌رچه‌نده‌ شه‌م هۆیه‌ ده‌و‌ریکی به‌ککار کاربگر و گرنکی هه‌به‌وه‌و هه‌یه له‌ سهرنه‌که‌وتن و به‌خ‌شاکام مانه‌وه‌ی شۆڕشه‌کانی کورد دا ، به‌لام به‌یه‌ خه‌مه‌ کۆتایی‌به‌وه ، چونکه‌ هه‌ر شه‌و هۆیانه‌ی به‌خشه‌وه‌ پێگا به‌خ‌شیمان به‌خ‌ش ده‌گهن ، یان لانی که‌م واده‌که‌ن که‌ شه‌م هۆیه‌ به‌توانی ده‌وری غۆی به‌پهنی ، شه‌مه له‌لاه‌که‌وه‌و له‌لاه‌که‌ی دیکه‌شه‌وه‌ هه‌رکه‌سه‌یک به‌جگه‌ له‌ دو‌ژمنایه‌تیو زبان‌شتیکی تر له‌ دو‌ژمنی به‌وه‌ جا‌وه‌پێ بکات به‌هه‌له‌دا چووه‌و زه‌ینی غلبه‌کی به‌ی بردووه‌ !

ته‌بینی : به‌هه‌شتبوانی خوا له‌ به‌شی به‌تخه‌می شه‌م لیک‌کۆلینه‌وه‌به‌دا که‌ له‌ژێر سه‌رباسی : (خیمان چاره‌ی ده‌ردی " کورد " ده‌کات نه‌که‌ به‌رله‌مان) دایه‌ پروونی ده‌که‌ینه‌وه‌ که‌ چۆن به‌هۆی خیمان و فیلامه‌وه‌ هه‌رکام له‌م خاله‌ لا‌وا‌زانیه‌ی که‌ به‌وونه‌ به‌رچ و له‌به‌ه‌ری سه‌ر پێگای جو‌ولانه‌وه‌ی پێگاکه‌ریخوازی که‌لی کورد لاده‌جن و چاره‌سه‌ر ده‌که‌رتن .

پیشی دووم
گہلی کوردچی دهونی؟

خوتنەرى خۇتە ويست ۱

بەپەستى دەزانم كە دەقى ئەو (ماس) ەى بەشقا ەوى
(محاضرة) بەكەلە پۆزى شەمەى (ذو الحجة) ى پەنگە وئەسى
١٩٩١/٧/١٥ لە كۆپەكدا كە (نادي الأعلام العربي) لە پەسا وەرى
پاكستان سازى كوردبوو پەشكەشم كورد لەزەر سەرباسى (القضية
الكردية جذورها وطريق حلها) ، لێتروە وەرەگەتەرە سەر زمانى
كوردى و لە وەلامى ئەو پەرساى سەرى دا پەنوسم : (١)

همیشه دهقی (پاس) هکبه دواى وهرگيرانى :

(برا تازيزو به پرتزه كان جوانترين به غيرها نتان ده گمين و بلاوى بهيروزى خيلامتان فاراسته ده گمين) السلام عليكم ورحمة الله وبركاته) وه سلام و پرتزى برا يانى تيككوشه رى غوثانتان له سه ر زهوى كوردستانى بريندار پيچ ياده گمينه نين به نه ركرده و بهشمه رگه و بهيرو گه نجه وه .

وہ زورِ سیاست دہکین و لہغوی بہخشر داواکارین کہ
جاکترین پاداشتان بداتہوہ لہبرانہر سازکردنی

(۱) کډې ناوې او کورنيکي پروژا مه يي (ندوة صفيه) هو کـــه نوښتري که ليکله وگوتارو بلا وکړاوه عاره بي پانه نيدا قاماده بوون که له پاکستان دهرده چن ، وه زما ربه گله نوښتراني هـو دامه زراوه خيلا ميانې که له کډې پاني جهادي هغه ندا کار ده کن ، نه مه ندي من تا کا دارم هه رکام له کډاري (النفير) و گوتاري (المرابطون) هم (محاضرة) پيدان بلا وکرده وه .

بەلگەنامەنەى كە هېچ گومان و دوودلەپە كىناھىلەن ئەمەيە :
 كە گەلى كورد گەلىكى پەسەنە كە لە دىتەزەمانەو لە و ناوچەيەى
 كە فەستا تەيدايە نىشتەيى بوو، لە هەندىكە قۆناغەكانى
 مېژووى دوورو درىزەيىدا دەولەتى پان و پۆرى هەبو و ن .

وہ فەستا زمارەى كوردان لە هەموو پارچەكانى كوردستانى
 دا بەشكر او دا نەيكەى (٢٠) ملۆن كەس دەيى .

٢- وە گەلى كورد مۆلمانەو ، فېلامى بە بەرنامە قبول كەردووە
 بە پەژەى (٩٨%) وە لە سەردەمى خەلىفەى دووهم (عومەرى كورى
 خەتتاب) خوا لىي پازى يى ، بە ويست و ئارەزووى خۆى فېلامى
 وەرگرتووە بىرواى بىچ هەتاو .

وہ مېژوو بۆمان دەگەپتەو كە بەدەگەن نەيچ لەنيوان سوباي
 فېلام و گەلى كورددا جەنگ پووى نەداو ، ئەمە ئەرلەئۆنگەى ئەووە
 بوو كە گەلى كورد بەماوەيەكى زۆر بەر لە هاتنى فېلام هېچ
 كيان و قەوارەيەكى سەربەخۆى نەبوو - وەك هەندىك كوردى پەگەز
 بەرست گومان دەبەن و لافەلچ دەدەن - بەلكو لە پۆزەلاتەو لەزىر
 نەيى دەولەتى سانسو لە پۆزەلاتەو لەزىر نەيى دەولەتى
 بېزەنلەدا دەينالاند .

جا كاتەك فېلام بە دادگەرى و بەزەيى بەرنامە ئاسان و
 دلگەيرەكەيەو هات ، كە ئارەبەسەر مەمەدا و سىي بەسەر پەشدا
 بە چاكتر دانائى ، بەلچ لەكاتەكدا كە فېلام بە شيوە پەسەن و
 راستەقەينەكەى هات ، گەلى كورد لە ئامەزجى گرتو ، باساي
 تەنوو بىبايانى گەرم و فاقەر چۆن پەشوازي ئاوى سارد دەكات ئاوا
 بەبەريەو هاتو ، بە عەقل و ئاوەزى بىرواى بىچ هەتاو لەقوولايى
 دلەووە خۆشى ويست .

٣- وە هەر لەو كاتەو كە گەلى كورد چۆ زىر سايەى فېلام و بـە

به‌رنامه و ریجباری ژبانی هه‌لی بژارد، غزمه‌تی کردو له‌پنجناوای
 به‌رختنیو به‌رزکردنه‌وه‌ی خاڵکه‌ی دا به‌ سه‌رو مال غۆی فیدا کرد ،
 وه به‌ غزمه‌ته گرتنگه‌کانی شارستانه‌تی فیلانی ده‌وله‌مهند کـــرد
 به‌تایبه‌تی له‌هوازی زانست و عه‌سکهری دا ، وه (ابن الصلاح
 الشهزوري) و (ابن الحاجب) و (ابن الأثیر) ی میژوونوووس و
 (ابن الأثیر) ی فهرمووده‌ناس و (ملاح الدین) و (مولانا
 خالد) و (احمد شوقي - امیر الشعراء) و (البیتوشي) و
 (امجد الزهاوي) و (شیخ مسمود الحفید) و (سعید النورسی) ..
 خوا له‌ هه‌موویان غۆشیج ، ته‌نیا چهند نموونه‌یه‌کن له‌و که‌مابه‌تی
 - به‌ دهارو کاریکه‌رانه‌ی که‌ گه‌لی کورد له‌ سێبه‌ری فیلانام دا
 به‌روه‌رده‌ی کردوون .

وه به‌تۆسته لیخه‌دا قامازه‌ بۆ شه‌وه‌ به‌کم که‌ گه‌لی کورد ده‌ستی
 چاکه‌ی به‌سه‌ر زۆر له‌ گه‌له‌ فیلانییه‌که‌نه‌وه‌ هه‌یه‌ له‌ به‌هوازی
 سوپایی‌دا ، چونکه‌ شه‌وه‌ گه‌له‌ که‌ به‌ قازاییو چاونه‌ترسی ناوی کردوه ،
 له‌ هه‌موو قۆناغه‌کانی ده‌وله‌تی فیلانی‌دا وه‌ک‌رری و قه‌لغانچـــک
 به‌وه‌ بۆی ، وه‌ هه‌رگام له‌ به‌ریه‌رچه‌دانه‌وه‌ی هێرش دپندانـــه‌ی
 خاچه‌رسته‌کان بۆسه‌ر جیهانی فیلانی به‌ سه‌رکردایه‌تی صلاحه‌ددینی
 شه‌هبوسیو ، پاشی کردنی ده‌وله‌تی موسانی له‌ پۆژه‌هلات و پۆژ
 ئاواپه‌وه‌و ، به‌ریه‌رچه‌دانه‌وه‌ی هێرش پۆژه‌هکان له‌ سه‌ره‌تای جه‌نگی
 جیهانی به‌که‌م‌دا بۆسه‌ر فهران و ، به‌خدارێ کردنی مه‌شیره‌تـــه
 کورده‌کان به‌ سه‌رکردایه‌تی شیخ مه‌حمودی عه‌فید له‌ راهه‌ستان
 له‌دۆی فینگلیز له‌ سالی (۱۹۱۸) دا ، به‌س‌چهند نموونه‌یه‌که‌سی
 مه‌لۆپسته مه‌ردانه‌کانی شه‌وه‌ گه‌له‌ موولمانه‌ن له‌ به‌رگری کردنی
 له‌ نیشتمانی فیلانیو پاراستنی بوون و کمانی فیلان .

خانی دووهم : گیر وگرفتی گهلی کوردی مسولمان چی به ؟!

پهنگه هه نديك كهس به دهه له وا حالي بووهن كه گير وگرفتني
گهلي كورد شهويه كه ناتوانن له گه له گه له موتمان دراوئني كاني
بزي ، بان گير وگرفته كي شهويه كه ده به وئ له قوسهت و نهشتني
فيلامي جيا بهتته وه و سه به خو مي ، بگره هه نديك له وانسه
به دگومانني بان كه پاندووتيه پادده بهك كه پتيان وايه شه و گه له
موتمانه رچووه له فيلامدا ، گير وگرفته كي شهويه كه ده به وئ
وار له فيلام به پتيان - بان وازيني لي هتتاوه ! - و به سه وه
گومي اي و سه رگه رداني باغكه ز بهتته وه ، دواي شهويه خوي سه رز
خستو به ته سه ر پاسته شه قامه كي خوي !
به لام نه ختر گير وگرفتني شه و گه له هچ كام له م فيحتمالانه
ويته وانهش نهيه ، به لكو گير وگرفته كي بر پتيه له :

(دان پېدا نه مېترانېکي راسته قېنه به کيان و هوونی وه که لیک
که مانی ژبانی هیه له خاک و نیغمانی خوئی دا ، ژبانیک
خاراداندی به ریز که شایسته ی خندان بی) .

بدلتی برا فیلامیہ کانسہ ہو خواہی کہ جگہ لدوی هیچ خوا نہیں
گبروگرفتی گدلی کورد ہس تہ وہیہ کہ فدو دہ ولت و پژمانسہ ی
کوردیان ہس مردا ہس تراوہ تہ وہ و نیشتمانی کوردیان لہ نیٹودا ہس شکاروہ
ہس دان ہندا ہینا نیکی کردہ یی - بگرہ زور جار ان تیموری و دہ میش-
دانی ہؤ ہندا ناہینن کہ کوردیش گدلیکے نیشتمان و زمان و کہانی
خوئی ہدیہ وہ کہ ہمہ مو فدو گدلیہ مسلما ناہنی کہ قومیہ فیلامیہ یان
لی ہینکھا تہ .

ئىنا ئەگەر ھات و ھەندىك لەوانەى داواى ماغە سروشتى و
 رەوايەكانى ئەو گەلە دەكەن بەھەلە يان بەقەستى پى ئى غوارو
 خىجيان گرتەبەر ، وەك پەنا بىردنە بىر بىردۆزە پۆزەھەلاتى و
 پۆزەوايى پەكان و شويتن كەوتنى بىرۆچكە بىر پىروايى پەكان ، ئەو
 وەك لە ھىج خاوەن و بىزدانىك شارراوە نىبە ئەو ھەلوپستە ھەلەنە
 ھىج لە ھەقىتى پەوايەتى مەلەى كورد ناگۆرئ ، چونكە ھەق
 ئەگەر بە شىوازىكى ناھەقىش داوا بىكرئ نابىتە ناھەق ، بەلكى
 تەنانت ئەگەر شويتن كەوتىوانى ناھەقىش داواى بىكەن !!

حالى سىيەم : ئەو گىروگرفتە كەى سەرى ھەلدا و لەكوئ وە ھات ؟!

ھەندىك كەسى پەگەزەپرست و زىادەپۆكە وەك پىتوبىست بە ئىسلام
 ئاشنا نىن ، پىتيان وابە پەگ و پىشەى كىشەى كورد بە قىولاپىسى
 زەوى مۆزوى ئىسلامىدا پۆجۈو ، قىتەش بۆ غىتەپرووى پىوچەللىسى
 ئەم دەمواپە بەس دوو بەلگان دىننەو .
 بەكەم : ئەگەر راست بە ئىسلام سەمى لە گەلى كورد كىرەپا ئەو
 ماغەكانى لى زەوت كىرەپان ، ئەو گەلە لە پىتوانى وەدى ھىنانى
 ماغە زەوت كىراوەكانىدا بەدريتۆپى مۆزوى ئىسلامى زىمىرە شۆرەش و
 راپەرىننىكى بەك لەداواى پەكى ئەنجام دەدان ، ھەرەك چۆن لەم
 سەدەپى داواپىدا بىننىمان ، ئاخر ئەم گەلە بەناوبانگە (۱) بە
 ئازاپەتىو مل كەچنەپوون و بى دەنگ نەپوونى لە ئاقار بىستەم و
 دەست درىتۆى دا .

(۱) (قلقتندي) لە كىتەپى (صبح الأمش) دا دەرپارەى گەلى كورد
 گوتوبەتتى : (الاكراد كالبروق اذا وثبوا وكالأسود اذا غضبوا) .
 واتە : كوردەكان لەكانى پاشان دا وەك بىرووسكەو لەدەستى
 توورەپوون دا دەلەپى شىتەن .

دووهم : هه‌که‌ر گه‌لی کورد به‌و شتوره‌یه بویه که هه‌وانه کومان ده‌بن ، بایا‌یه‌کی وه‌ک (صلاح الدین الأيوبي) نه‌ی ده‌توانی بگاته بله‌ی سه‌رکردا‌یه‌تی به‌هه‌ت‌ترین سو‌پای فیللام و به‌یتنه سه‌رۆکـــی گه‌وره‌ترین ده‌وله‌تی هه‌و سه‌رده‌ه .

نه‌هه‌تر گه‌یروگرفت‌ی گه‌لی کورد له‌ واقعه‌یه‌کی فیللامدا دروست نه‌بووه و په‌گ و په‌شی هه‌و به‌لا گه‌وره و سده‌ه دژپه‌ه له‌ زه‌مه‌نه‌ی فیللامدا نه‌پواوه ، به‌لکو هه‌و گه‌یروگرفته دوا‌ی زال بوونه‌یی فیمبریا‌لیزمی جیهانی به‌سه‌ر دنیا‌ی فیللامدا په‌یدا بوو ، که هه‌میش دوا‌ی نه‌مانی خه‌لافه‌تی فیللامی پرو‌ی دا ، هه‌و خه‌لافه‌تی که به‌هه‌وی نه‌خه‌شه‌کانی و لادانه جو‌را و جو‌ره‌کانی له‌ فیللام نه‌یتوانه‌یی به‌ره‌ه‌لستی دو‌ژنه سه‌هه‌یۆنی و خا‌چه‌رسته‌کان بکات .

(۱)

که‌وانه هه‌ر که‌هه‌گ پازی به‌ مانه‌وه‌ی هه‌م گه‌یروگرفته که‌هه‌ گه‌یروگرفت‌ی نه‌ک‌پرای سو‌لمانانه نه‌که‌به‌ی گه‌لی کورد ، یان لانی که‌م هه‌و په‌یمان فیمبریا‌لیزمی به‌ نه‌گه‌یه‌ی که‌ گه‌یروگرفت‌ی نا‌و به‌را‌وو که‌لێکی ده‌که‌شی له‌ جیهانی فیللامدا په‌یدا کردن ، به‌ نا‌هه‌رعی و نه‌هه‌کارانه نه‌زانی مانای وایه به‌ زمانی حال گیلانه یان غه‌و کێل که‌رانه شایه‌دی ده‌دات که‌ به‌ نه‌هه‌هه‌ و په‌یلانه‌کانی کوفه‌ری جیهانی پازی به‌ ، دیا‌ره غوا‌ی به‌رزیش فا‌گاداری کردووبه‌نه‌وه له‌ شویڤن که‌وتن و دۆشایه‌تی کردنی جووله‌که‌و دیا‌نه‌کان و ...

فه‌رمووبه‌تی : (یا ایها الذین آمنوا لاتتخذوا اليهود والنصارى اولیاء بعضهم اولیاء بعض ومن يتولهم فانه منهم ...)

المائدة / ۵۱ .

(۱) چه‌ند دێت‌ریکم لێت‌ر دا وه‌رنه‌گه‌یران ، چونکه ده‌ره‌باره‌ی په‌یمان‌ی خوومی ساینس په‌یکۆ چۆنه‌تی دا‌یه‌ش کرانی جیهانی فیللامی و نه‌یتسانی کورد بوون ، که به‌هه‌تر با‌کرا‌وه و گوتم با دوو به‌کات نه‌به‌یتنه‌وه .

خاالی جوارهم : گهلی کورد له خهباتی بهختی زباتر له بهد سالی دا
مهوداتی چ ئامانجیکه ؟!

ئهو ئامانجی که گهلی کوردی مهینهت بار بهدرپێزایی میژووی
تائی بێ له شوێش و راپهڕینی ، وه بهدرپێزایی ململانی سیاسی
مهکهری لهگهڵ ئهوه دهولت و پزیمانهی که کوردستان و دانیشتو
- انی یان بهسردا بهشراوهتهوه ، بهدوای دا مهودانه وهولسی
سز دهات بهس شهویه که وهگه مهسوو گهلانی دنیا حساب بکری و
مانه په وایه کانی وه دهست بهێتیو ، هیچ کس نهی چهوینتیتهوه و
زهوی و خاکی یان هیچ مانگی دیکه ی لێ زهوت نهکات ، چونکه
ئهو گهلش وهگه مهسوو گهلانی دنیا مهسوو ئهوه خهلات و تابهته نهی
- یانی هه که پێیان بهیته پزێ گهلانی دنیا وه بهیج زیاده
کم ، مادام واسی بوێ ههیه وهگه هر گهلێکی دیکه که کبان و
قهواری نهتهوهیی غۆی ههسێ له پزێ ئهوه گهل و کۆمهڵانه دا
که ئۆمهتی ئیسلامی یان لێ بهنگهاته .

وه گهلی کورد ئهوه مانگی نه لههر بنچینهی په گهزهرستی و
به هاندهری ده مارگیری نهفامی داوا دهکات وه نه لههر حسابی
مان و بوون و کبانێ گهلکی دیکه ، به ئکو لههر بنچینهی ههق و
دادگیری و به هاندهری لاهردنی ستم و بهرپهڕچدان وهی دهست
درپێزی ، غوای بهرزیش لهرموویهتی : (... لَا تَظْلُمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ)
السفرة / ٢٢٩ . واته :

نه زولم بکەن ، نه بهیژن زولمان لێ بکری !!
ههلبهته نکوولشمان لهوه نهیه که ههندێک لهو تاقم و پترانهی
داوای مانه نهته وایه تهیه کانی گهلی کورد دهکهن ههندێک جار ان
ههلوێستی ئاقالایان نواندوون و پرووی گهشی سهلهی گهلی کوردیان

ناشیرین کردوه و بیزاندوه ، به لّام شهوانه خردیمان تا رادده یهک
عوزرو به هانه یان ههیه ، چونکه وه کوتراره (پیاو که —
پروباری داچوو دهست بۆ پوویشی دیرتر دهکات ۱۱) ، جا ههگهر
بهانه وئ دادگه رانه حوکم به دین و بهرنجی دیوی نیخوه وی شتان
به دین و به دیوی دهره وه یان وارنه هینین ، ناهئ به تنیا لۆمه و
به رکۆندی شه و تاقو کوئه لّ لاری پانه به کین ، به لّکو به پله ی
به کم شه و رژمانه تا وانبار به کین و پرووی پهنه و گله یی یان
تج به کین که به فاکرو فاسن پهفتاریان له گه لّ گله ی کورد دا
کردوه و ناچاریان کردوه که پنا به رچته بهر پۆژه لّات و پۆژاوا و
دهسته و داوینی پچکه و بهردۆزه بئ بهروا به کانیان بهی و ، وهک
شه و که سی لّی به بهر بهت که ده لّی : (تداوینت بالذی هو الداء) ،
به شتیک خۆم دهرمان کرد ، که هه ر شه و دهردی راسته قیده بو .

(۱) خالی پنجم زیاتر پیوسته می باشد پنجمی —————
لیکن پیوسته به به ، بویژه له و ادا دهینوسین .

بەشى سىنىيەم لە پىئى ديموكراسى و پەرلەمانە دەگەن نەچى؟

خوجەنەرى بە پىئى !
بۇ رەلامدانە دەى قەم پەرسىيارەى سەرى پىئىيەستە لە پىئەشە دە چەند
خالىك بەخە پىئە پرو :

۱- ديموكراسى يانى چى ؟

ديموكراسى كە قىستا بۇتە زاراۋە يەككى سىياسى بە پىئىن لىق
پىئە دا وشە يەككى (پىئىئى) يەۋ لە دوو بەرگە پىئەك ھاتە :
(دىمۇس) واتە (گەل - شەب) ، ۋە (كراسى) واتە (ھوكم)
كە واتە : ديموكراسى يانى (ھوكمى گەل) ، چ وشە يەككى شەپىن و
بىر پىئە دار ۱۱ دىيارە مەبەستە (ھوكمى گەل) پىئە ۋە يە كىق
خەلگە دانىشتىۋانى ئازچە يەك يان زىاتىر لە نىئە غۇبان دا رەك
بەكون كە بەرنامە ۋە پەپىرە ۋى زىان بۇغۇبان دابىئىن و ھوكمىران و
كاربە دەستەئى مشورە غۇزى غۇبان دىيارى بەكن .

بۇيە ھەمىشە لە گەل وشەى (ديموكراسى) دا وشەى (ھەلپىزاردن
- ئىنتىخاب) پىئە يە ، چۈنكە تاقە پىئەك يەك كە بگۈنچى ديموكراسى
لىئە بە پىئە بىرى (ھەلپىزاردن) ، مەبەستىشە ھەلپىزاردن
دە ۋە يە كە (گەل) لە نىئە غۇزى دا زىارە يەككى دىيارى كراۋ لىق
نوبتە رانى غۇزى ھەلدە پىئە بىرى بۇقە دەى بە ناۋى (گەل) ۋە كۆپ
لەنجوۋە نىك پىئە بىئىن كە پىئى دەگۈترە (پەرلەمان) ، پىان
(كۆنگرىس) .

ھەلپىزاردن پىئە بگۈنچى بە چەند شىئە يەككى جىا جىا قەتەجىم بەدرى

که زه قترينيان نه مانهن : باز نه يی (داخري) ، گوږه يی کراوه . -
 (نسبي مفتوح) ، گوږه يی داخراو (نسبي مُفَلَق) .
 (پهلوان) پشکه بهرهمو (بيت القصيد) ی ديموکراسی به
 هه و کۆږن کۆمهله به (گهل) به زۆرترين دهنگه لای بزاردوون
 بۆ هوکمرانی بهرنامه دانان و هه رچی گهل پتووستی پیتی هه بستی
 له هه مو وردو درشتی ژبانی دا .

٢- ديموکراسی له کوێ وه سه ری هه لدا و بۆچی ؟!

ديموکراسی بهرته به پتوه به ککی ساده چه نه سه ده به ک بهر له
 له دایک بوونی (مسيح) سه لامی خوی لای بۆ ، له نیتو یۆنانی به کاندای
 سه ری هه لدا ، وه ک بریتی (بدیل) پتک بۆو شایین و بهرنامه مانسی
 که پتفه بهرتهان عليهم الصلاة والسلام له خواوه بۆ پشکفستن و
 به پتوه بهرتهی ژبانی مرقه فایه تیهان دیتا ، دپاره بهرچاره مپژوووسی
 - به کانبش هه والمان ده ده نه ئی که به کبکله نه ریت و پۆ و په سه کانی
 یۆنانی به کانب بریتی بووه له پشته ئی کردنی هیدایهت و بهرنامه کانی
 خوی پهروه رده گار ، ته نه نه ته هه ده پتک له پتووه ره وانی قورقسان
 نه ره مو به نه هه فایه ته : (فلما جاءتهم بالبينات فرحوا بها)
 مندم من العلم وحق بهم ما كانوا به يستبزون (غافر / ٨٢) .
 ده بهراره ی نه به سه مو نه کانی یۆنان و هه لپوشتیان له فاقسه ر
 پتفه بهرتهی خوا و بهرنامه کانبان ده ده ئی .

به هه ر حال هه ر هه و هه مو که له په ووه زۆرو بۆرو بۆ هتزو پتزه ی
 که پیتی ده کوترئ (نه له سه نه ی یۆنانی) به لکه و نیشانه ی پتسه و ی
 راستی هه و راپه به که گوتمان .

هه نجا بیکومان هه نمان له هه ر کات و چه هه کدا هیدایهت و
 بهرنامه ی خوا بهر بکات ، چاری نه چاره که هه ول بهات به هه ر
 شتوه به ک بووه هه و که لپن و بۆ فایه به بهر بکانه و بهرنامه هه و
 به بهر و پتک بۆ خۆی سار بکات ، گوته رابه هه (الحاجة أم الأعتراح) .

سو پیتیهش ده گونج بگوتری: (الحَيوة عن الشرع أَمَّا الْإِبْتِدَاع) .
 شخا بۆ جاری دووم دیموکراسی له پیتیهوه له هورووپا و پاشان
 له ئه مریکا دا که میراتگری فیغریقی و یۆنانی په کاتن ، سههری
 هه لدا به وه ، چونکه له سه ریکه وه هه و فایین و بهرنامه بهی که (مسی)
 سهلامی خوی لی بئ هتیا بوی هم له رۆزگاری خوی دا دژا به تسی
 زۆریان کردو ، هم دوی خۆشی هه تا توانی هان شیواندیان و
 ده ستکاریان کرد تا وای لی هات که که لکی سه وهی پیتیه نه ما بوو
 ژبانی تاکو کۆمه ل رینگ بخوا و به ریتیه به ری ، (۱) وه له سه ریکی
 دیکه سه وه هه موو شیتیه کانی دیکه ی هوکمرانیان تاقی کردی بونه وه و ..
 چه رپانده بوون هه ر له تیزو کراسی و بیهرو کراسی دیکتا توری به وه هه تا
 پادنا به تیو تاقه جهزیو سه ربا زی و .. هتد که فزارو خیش و
 سه پنه تی به کی زۆریان به ده ست هه رگا مکیان ده و چیشتیوو ، بۆ به
 سه ر نه جام گه یشتنه هه و نه نامه ته که دیموکراسی چا کتریه سن و
 دادگه رای نه ترین جۆری هوکمرانی به وه ، له راستیش دا هه گه ر بوونی
 خوی پهروه رده گارو هه دایه ت و بهرنامه که ی له گۆرچ دا نه بی ، له
 جهنگه ل و چخوردی نه فامانه ی بیهردۆزه و رۆژمه مرو تگرده گان دا
 (دیموکراسی) له هه مان وێجووترو له بار ته ره له هه قسه وه
 نیهزیکتره ، به لام هه قیش نیه !!
 که واته :

بوخته ی فسان سه وه به که دیموکراسی چ به شیتیه ساده و سه ره تایی
 - به که ی سه رده می یۆنانی و رۆمانه کانی و چ به بیهمی نو تۆ تازی
 قیستای ، پیدایهستی ژبان و گوزه رانی کۆمه لکابه کی له بهرنامه ی

(۱) پیتیهسته سه وهش بگوتری که فایینی مه سیحی هه ر له سه لیش دا بۆ
 کۆمه ل و قۆناغیکی تابه ت و دیاری گرا و هانیوو ، نه ک بۆ عه لک و
 قۆناغی سه وهی هورووپا و سه مریکا ، به لکو سه وهی هم سه رکه سی
 بئ سیهتراره بهرنامه ی هه میشه یی سه رتا سه ری مرو تابه تی به که
 فیهلامه .

راست و ساغی خوا بیج هه‌وال هیناوبه‌ته‌دی و ، دره‌ختیکی میوه و بهر
 تاله که له زه‌مینه‌ی به‌تال و هه‌تالی بۆشایی فیکری (الفسراغ
 العقادی) هه‌لکیکی بیج به‌رنامه و به‌رگه‌ردان دا پرواوه و هه‌ملأوه .
 ٢- به‌ره‌می دیموکراسیو به‌رله‌مان له شوینی له‌دایک بوونیان دا :

کاتی خۆی - واته پینش‌سالانی ده‌ست‌پیکردنی (بیرۆست‌رۆیک‌او
 گلانسۆت) ی گۆرپا‌تشیۆف - که له‌که‌ل براده‌ره مارکسی و
 شیومی‌یه‌کان دا ده‌رباره‌ی پووچه‌لێو گه‌نده‌لی مارکسیزم و کۆمۆنیزم
 ده‌دوان و به‌ به‌لگه‌ی عه‌قل و زانست و هه‌وال و مه‌لوماتی راست
 له‌باره‌ی شه‌و واقیعه‌ی که له‌سه‌ر سوێ هه‌ره‌س‌بوو ، به‌لام شه‌وان
 لیتی بیج شاگا و چه‌واشه‌کراو بوون ، بۆمان ده‌سه‌لماندن که به‌ده‌وای
 کلۆی غوارو پێچکه‌ی ناهه‌موار که‌وتوون و ده‌ستیان له‌بنی هه‌مبانه‌ی
 به‌تاله‌وه‌ ده‌رده‌چێو ، له‌شاکام‌دا شه‌و سووژن و درێشه‌یه‌ی پینه‌و
 به‌رۆی به‌بردۆزه‌ی شرو دپاوی به‌یروچکه‌یه‌انی بیج ده‌گه‌ن له‌ده‌ستیان
 هه‌لده‌چێ ! به‌ره‌ره‌ی یان ده‌کردو نه‌یان ده‌سه‌لماند ، به‌لام دپاوی
 شه‌وه‌ی ده‌هۆل دپا و ته‌قه‌ی بپرا و به‌یروچکه‌ی گۆرین به‌ هوکمی یاسای
 هه‌قلێو زانیاری (زاده‌ی مروف‌هوکمی غاوه‌نه‌که‌ی هه‌یه) (١١) به‌ه
 داسی سروشت (فطرة) ی نه‌گۆری قه‌یسان ملی هه‌لبپراو ، له‌به‌ر
 سندان واقیعی کۆمه‌لگا به‌ چه‌کوشی په‌وتی ژبان و پێدا‌وستی‌یه‌کانی
 گۆزه‌ران وردو غاش‌کراو ، هه‌ر له‌و شوینه‌دا که تێیدا له‌دایک
 بوو به‌و فریخ‌درايه زه‌لانی میژوووه‌وه‌و جه‌زارو به‌که‌نه‌فره‌نی لێ
 کرا ، به‌لێ دپاوی شه‌وه‌ هه‌موو شه‌و براده‌ره‌ دێگه‌رمانه - مه‌گه‌ر
 شاک و شه‌رای بیج شاگا له‌ جه‌نگ و هه‌را - به‌ری (ته‌قدیس) یان سو

(١) خوا هه‌قه‌ کاتی خۆی (مارکس) یش‌یه‌ی به‌و راستییه‌ گرنگه‌
 به‌دیوو و ته‌نانه‌ت‌کردبووشی به‌ مه‌حه‌ممه‌ترین پایه‌و بیج لێه
 چارایی دینا لکتیبه‌که‌ی ١١ به‌لام وادیاره‌ خۆی و به‌بردۆزه‌که‌ی نه‌رامۆش
 کردبوو که نه‌وانیش‌مل گه‌چی هه‌مان یاسا و ده‌ستوورن و به‌ هوکمی
 (کل نفس ذائقة الموت) ده‌بیج هه‌موو کس و هه‌تیگه - جگه‌ له‌ غوای
 به‌دییه‌نه‌ری کس و شتان - تاسی مه‌رگ به‌چۆق !!

هق و راستی دانه و اندو غلزه‌ها لځ بړا .
 به لځ له راستیدا بڼه هلته تګانډن و نرغاندنې هر بېرډوږه و
 بېروبا وه پټک و پښې بردن به شکست یان سرکه و تنی ، چاکترین و
 نښیکترین پټکا شه و په که سرنچ بدرځ داخوا له شوټنې له دایک
 بوونیو له هره تنی لاری و پټکه پشتنیدا چوڼ بووه و چی کردوه !
 جا شه کهر به و چاره ی که گوتان به پری دیموکراسی بکه یین و ،
 به و پټوهره بېټوین و له مه که کی بده یین به که لټک شه نجاسی
 گرنگ و سرور پهنه ده که یین :
 بهک : دوو جنگی جیهانی به که مو دوو هم به مه به ستی ولات داگیر کردن و
 بازار گرم کردن و کار که وه که پختن ، که زیاتر له (۷۰) ملیون
 که سیان تپدا بوونه سوته منی !
 دوو : چندان هنگ و هرا نانه و هی وهک : فتنام ، شه فغانستان ،
 میتراق و شیران ... که جکه له قه لچو کردنی خه لگی بیج تاوان و
 غیرا تر کار کردنی کار که و فابریقه خانه ی چه که کوشنده کان هیج
 بهرهم پټکی دیکه یان نه یو .
 سځ : هشتنه وه و چاره سر نه کردنی چه د کیرو گرفت و کټشه به کسسی
 گرچووی که شه که ده ولته دیموکراسی به کان ! بیان و ځ به فاسانی
 چاره سر ده که یین ، بڼ وینه : کټشه ی که لی کورد ، فله ستیین ،
 کشمیر ... هتد .
 چوار : دزین و بردنی غیرو بیتر چاکترین شتی ولاتانی شه و خه لگی هی
 ناوبان لځ ناون جیهانی سټیمو ، له باتی شه و ناردنی شه پرو
 خراپه و زیان به غشترین شتی غو یان وهک : بېرډوږه بووچو ژهنگاوی به
 مادی به کان ، خو و نه ریخته که نده ل و بووچه کان ، کیمیا یسی و
 چه که کوشنده کان ، سر باره شنه غشه و پیلانه گلاره کان بڼ قسه و
 طاغوت و دیکتا توره کارتنی به به کرځ کیراوانه ی که وهک داسی
 دامه وان چه ده ستیانه وه !

پهتج : نزم بوونه وه دابهرینی فاستی لایته فیسانو معنده وی به کای
 مرؤشو، بهرستاندن خوو شیتانی، فازه لیه کان و ده کمن
 بوونی ره وخته بهرزه کان و ، بهرهمی قانونی دان پتدا هتانی
 زبنا ، نهر بازی ، مهی غوری ، قومار ، سوود غوری .. هتد .
 که له خدجاسی وهو بهی ره وختی تاوان و خرابانه دا ده بیان نه غۆشی
 ده روونی مه قلیو کۆمه لایته جهسته بی .. بهر تاپای ولاتیان
 ته نیوه تهوه ، که غۆکۆزی (! نحرار) و شتیو دلراوکـــــــــــــو
 نا فارامی ههست کردن به ته نیایی به هوچو بهی حکمت له قهـــــــــــــم
 دانی ژبان و فایدزو ... هتد چهند نمونه به کن لهو نه غۆشیانه .
 جا له راستی ههگر بهوئ هه مو وهو خراپه و شـــــــــــــووب و
 ناغۆشی نه غۆشی بهیو گنده لیهی که له یادی پژیـــــــــــــی
 دیموکراسی ولاته ناسولمانه کانی رۆژه لات و رۆژ ناوا به تاییه تیو
 بهر تاپای جیهانی به گشتی گرتۆته وه پچۆسته چهند بهرگ کتییـــــــــــــی
 قه به بنووسم ، بۆیه به وهنده واز دێنم و خۆشهری به پژیـــــــــــــه والی
 وهو کتیب و بهرچاوانه ده کم که تهرخان کراون بۆو جـــــــــــــۆره
 بابه تانه . (۱)

هتجا خۆشهری به پژیـــــــــــــه ده توانین به فاسانی وهلامی بهرـــــــــــــیاری
 (له پژیـــــــــــــه ی دیموکراسی بهر له مانه وه ده گه به نه چی ؟) بده به نه وه
 به پراگای بلژین :

ههگر گریمان زۆر غاوهن به عت و چاره بهین و وهک شه ورووبی و
 هه مریکا بهی به کان به توانین له گه ل (دیموکراسی) دا پاست به کین و

(۱) بۆ وینه بهرنجی (الإنسان ذلک المجهول) ی الکیمس کارل و
 (إنسانية الإنسان نقد علمي للحضارة الغربية) ی رینییه دووـــــــــو
 بده ، که ههردووکیان غاوهنی پاداشتی نۆبلن ، ههروهها کتییـــــــــــــی
 (معبر البشرية) ی لیگونت دی نوی و (امریکا التي رايت)
 سید قطب و (بهرۆسترویکا) ی گۆر باتشۆف .

چاک به پرتوی بهرین ، به پرتوی به پرتوی ده کهینه همان به انجام و
به رهمی (دلگیر و شیرین) که خه لکی به و شوینانه پیتی که بهشته و
وه که مستیک له به والیک له و پتینج غالاندها که رابردهن شتیگمان
لن خسته پروو !!

ده له لایه که وه و له لایه کی دیکه شه وه فایا فیتمه وه که لیکسی
موسلمان که خوا خستووینجه بهر راسته شه قامی غوی و له فیمان و
فیلام به هر بهندی کردووین و بهرنامه و به پرتوی تیزوو و اوای
فیلامان له به رده ست دایه و ، به و به هانه به فیمان شه که به و رووی و
به مرکب که کان کاتی غوی هه یان به و به - نه که فیتما - که ، فایه لیکسی
راست و باغبان نه ، بزمان هه به له پروناکی به و به به و تاریکی و
له زانباری به و به به و نه راضی و ، له تیگه بهشته و به و نه قامی
به پرتینه و ؟ !

نه خیر چونکه خوی به و به رده کارمان پیمان ده به رموی : (ثم جعلناک
علی شریعة مِّنَ الْأَمْرِ قَاتِلِیْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الذِّیْنَ لَا یَعْلَمُونَ) . (۱)
الجبائیة / ۱۸ .

فتیشا ف کاتی به و هاتوه که بهینه به بهشی چواره می فیم
لیکۆلینه و به و به را شکاوی و به به رده و به و به و به لیکۆلینی فیسلام
به به رته به دیمو کراسی به رله مان به به پرتوو و رابنگه به نین ؛
(لَیْسَ لَکَ مِنْ حَرْکٍ مِنْ بَیِّنَةٍ وَبَیِّنٌ مِّنْ حَقٍّ مِنْ بَیِّنَةٍ) الْأَنْفَالُ / ۴۲ .

تیبینی : له بهشی پتینجه می فیم لیکۆلینه و به و به (فیمان چاره و
به رده کورد ده کات نه که به رله مان) به و به به به و به و به ده که به و به
که چۆن دیمو کراسی به رله مان له قاقار چاره به رکردنی کیشه ی به وای
کورددها ده ست به چه و کۆلۆن و هیچیان له ده ست نایهت .

(۱) واته : دوایی تۆمان خسته به به رنامه به که له فایین ، ده شوینی
وی به که وه ، به که وه دوای تاره زووی به و به که نازانن ؛

پیشی چوارہم
دیہو کراپی لہ تہ رازدوی نیلام دا

خویندەری خۆشەویست ۱
 ھەرچەندە خێمە لەم بەشەدا بەس دەمانەوێت جوگم و ھەتوێستی
 قیلام لەبارەى دیموکراسیو بەرلەمانەو بەخەینەرۆو، بەلام
 بەپێویستی دەزانم بەرلەوێی بچینە سەر ئەکلی مەبەست پوونکردنەو
 یەکێ گرتگ دەربارەى ھەقیقەت و ماھیتى دیموکراسی بەخە
 پێشچاو :

وشه يه کي برهغه دارو بوښ
 به لږ له راستيدا وشي (ديموکراسي) که ځيستا - به خا بهه شي
 پاش هره رس هڼاني ده ولته کومونسته کان - بوته بنځسته ښنگه ي
 سر زاري خلکو له گهلي ځيسته پان کردو ته (دعوت دهرمانه) و
 سهو بهک شاخو بائي لږ ده نښت ، هره که ښک سازادانه به برکاته وه و
 هق و ناهه فان لږک برکاته وه ذه زانچ که جگه له وشه يه کي برهغه دارو
 بوښ چيدي نيه .

وه له پراختيا ودهی ناوېراو بڼو مرقاېه پي هم پوژگار ه که
له سونگي دووره پهرينزي و بې بهش بووني له هيدايت و بهرنا سي
خواړه زوړ له ميتزه بده دست پوژمه ديکتا توړه کان - به زاراوي خيلا م
نه پامو طاغوتی په کان - هوه ده تلېتته وه له مایه ی زه بوونــــی
کوڼیلايه په ک که له بهاباني ښک و که رمی (څارخانه تــــی
ماددی ۱۱) دا گيرژده ی بووه . له هه مو وشه په کي تر څيرينــــترو

ههق و راستی دانه واندو غرزهبان لڅ بریا .
 به لڅ له راستیدا بو هه لسه تځاندن و نرغاندنې هه بریردوږه و
 بیروبا وه پټک و پهی بردن به شکست بان سرکه و تنی ، چاکترین و
 نیزیکترین پټکا هه وه به که سرنچ بدرځ داخوا له شوچنی له داپک
 بوونیو له هه پرتی لاوی و پټکه پشتنیدا چۆن بووه و چی کردوه !
 جا هه گهر به و چا وهی که گوتمان به پری دیموکراسی بکه بین و ،
 به و پټوهره بیپیتوین و له هه هکی بدهین به که لټکه هه نجاسی
 گرنگ و سرور پهنه ده گه بین :

بهک : دوو جهنگی جیهانی به که مو دووهم به مه بهستی ولات داگیرکردن و
 بازار گرم کردن و کارگه وه گهرستن ، که زیاتر له (۷۰) ملیون
 کهسیان تپدا بوونه سوخته مهنی !

دوو : چهندان ههنگ و ههرا نانه وهی وهک : فیتنام ، هه فغانستان ،
 میتراق و فیتران ... که جکه له هه لاجوکردنی هه لگی بیج تاوان و
 غیراتر کارکردنی کارگه و فابریقه خانه ی چه که کوشنده کان هه چ
 بهرهمیگی دیکه بان نه پوو .

سج : هه شته وه و چاره سر نه کردنی چه ند کیر و گرفت و کټشه به کسـی
 گرچوو بی که هه گهر ده ولته دیموکراسی به کان ! بیان هوی به فاسانی
 چاره سر ده گریتن ، بو وینه : کټشه ی گه لی کورد ، فله ستیبن ،
 کشمیر ... هتد .

چوار : دزین و بردنی غیرو بیتر چاکترین شتی ولاتانی هه و هه لگه ی
 ناوبان لڅ ناون جیهانی سټیم و ، له باتی هه و ناردنی شه پرو
 خرابه و زیان به هه شترین شتی غویان وهک : بیردوږه بووچو زهنگاوی به
 مادی به کان ، خو و نه رپته گهنده ل و بووچه کان ، کیمیا بی و
 چه که کوشنده کان ، سهر باره ش نه غشه و پیلانه گلاوه کان بو قسه و
 طاغوت و دیکتا توره کارتونی به به کرځ کیراوانه ی که وهک داسی
 دامه وان هه ده ستیانه وه !

بدهین و ، وردیش بین بۆ بهی بردن به و په نجه نه پتی پانه ی کسه
به هوی پاره و سامان و ماده وه سیاسه تی جیهانی فاراسته ده کهن و
دهی جو لیتن ، زور چاک دلنیا ده بین که وشه ی (حوکی گه ل بۆ
گه ل) له وشه ی کی بریقه دارو بۆش به ولاره چیدی نیه .

خجا همه هه موی به بهارت به و پزیم و ده و له تانه که له گه ل
دیموکراسی دا راست ده کهن ، به لām ته گه ر به و پزیمانه بگه پنه جی ی
سهرنج که زیاتر وه کدرو وشه ی ک سوود له دیموکراسی وه رده گهرن
شه وه ده بینن که راست به و پهنده کوردی به به بهر دیموکراسی دا
ده چه سیه که ده لچ (به و کمان گه لیک جوان به و ، بالوو که شی له
لیتوی هات ۱۱) .

سه له ی سه رکه و تنی (به ره ی خپلاسی پرکار یخوازی جه را خیر) به
له ریخی هه لیزاردنی دیموکراسی پانه وه و پاخان سه رکووت کردنی و
ده ست لیته شان دنی هه ر به ناوی دیموکراسی به ره وه ون دی کسه ل و
ولایت شه وه ۱۱ چاکترین نموونه ی شه و جۆره دیموکراسی به به
که واته :

نه خیر دیموکراسی (حوکی گه ل بۆ گه ل) نیه ، به لکو حوکی
کۆمه لیکه لکی با ماندارو زمان لووس و ته رده ست و خاوه ن توانا به
له مه پدانی به روپا گهنده کړدن و فریودان و سهرنج پراکشانسی
جه ما وه ردا ، به بهر گه ل دا .

دووه م : قاپا ده کونج گه ل بۆغوی به رنامه ی ژبانی دا به نی ؟

ده لیتن نه خیر ، چونکه :

۱- ښان ته نیا به حوکی مه قل و راست به پرتوه ناچ ، به لکو هه ست و
نه ست و فاره زووه کانه شی پۆلپکی کاربگه ریان هه به له فاراسته
کردن و به پرتوه چوونی دا ، وه به س له کاتیکدا مروفده تواج جله وی
نه فس و فاره زووه کانی توند به کات و غوی کۆنترۆل (ضبط) به کات
که خوا به ناسیو به روپا به کی راست و ساغی هه یج (واما من خاف مقام

رَبُّهُ وَتَبَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ...) النازعات / ج .

نجایا دیاره خه لکیتکه دیموکراسی ده که نه بهرنامه ی ژبانیان و بهرله مان له جیاتی خوا ده بهرستن - وه که دواپی پرونی ده که به نه وه - سروایان نامینو نه نفس و شه پتان ته و او به بهریان دا زال ده بی و جرای عقل و هوشیان به ره بهای نفس و فاره زووه گانی هه گهر نه شوژپته وه ته و او خه وه بی شوق ده بی .

ب- دیسان - مرؤف - به تاک و کۆمه لای به وه - هه رچه نه زانوا و دانا بی ، زۆر له وه که مته که به توانی به پیره وه بهرنامه ی ژبانی دانسج ، چونکه هینان له ژبانی دنیای دا به پیه ندی به غووی و خه لک و خوا و ده و رو بهری به وه هه به و ، نه و به پیره وه ی که ژبانی رپک ده خات پیویسته له سه رچا وه به که وه بیت که زانبارعو شاره زایی ته و او ی ده بهر بهری هه رچواریان هه بی ، ده نا ناتوانج جۆرو چۆن به تی نه و به پیه ندی یانه له سه ر بنچینه به کی راست و حه قیقی بنیات به نچ ، ئاگر شه که جگه له خوی بهروه رده گار هه چ سه رچا وه به کی ده که نه به وه ی له توانا دا بی .

حه زیش ده که م هه مو و نه وانه ی به سته فاو پکی زانسته که وتوو نه مه له و به تیان وایه هینان رازو نه پنی و مه ته لای هه مو و شه گانی ، زانیه ، سه رنجیکی وردو قوولی کتبی (الإنسان ذلک المجهول) ی آکسیس کارل^(۱) به دن تاکو تۆزینگ به نه وه سه رغو !
فیشتاش گانی نه وه ها ته به پینه غمه ته ده که گانی فیلام و بزانیان دیموکراسی له بهرنامه ی عوادا چۆنه و چ حوکمیککی به سه ردا ده دات !

(۱) هم نووسه ره کابرایه کی فهره نسی به وکتیبه که شی هه ر به و رمانه نووسیه و به اشان وه رگپیرا وه ته سه ر زمانی عاره بی .

حوکمی فیلام دەر باره‌ی دیموکراسی

وای به چاک ده زانم بۆ خاسان بوون و زیاتر پوون بوون — وهی
شم مه‌سه له گرنکه له چهند خالێکدا بیهمه‌پوو :
به‌گه‌م : زه‌ قترین شت که له دیموکراسیدا دێته‌ به‌رجا و شه‌وه‌یه‌ که
له‌ سه‌ر بنچینه‌ی پروا بێ نه‌بوون و له‌ به‌رجا و گه‌هه‌ گرتنی خواجل جلاله‌ —
دامه‌زراوه‌ ، واته‌ هه‌ر چنده‌ به‌ پوالت دیموکراسی هه‌قی بوون و
نه‌بوونی خوای نه‌یه‌ ، به‌لام له‌ راستیدا به‌ زمانی هه‌لوێست و په‌فتار
به‌ نه‌بووی سیب کردوه‌ ، که‌ واته‌ (دیموکراسی جۆریکه‌ له‌
جۆره‌کانی بێ پروایی) .

هه‌له‌ته‌ که‌ سێکیش هیچ حساب بۆ خوا نه‌کات هه‌وچار هه‌وچار
حساب بۆ شه‌و مه‌سه‌لانه‌ ناکات که‌ له‌و شه‌ل و بنچینه‌ مه‌زنه‌وه‌
به‌رجاوه‌یان گرتوه‌ ، وه‌ک پروا به‌ پۆزی دوا بێو بێته‌ مه‌هران ملیهم
الطلا واللام و ... هتد .

دووه‌م : مادام دیموکراسی جه‌دار (بدیل) ی دین بێ ، که‌ واته‌ —
هه‌رچی گۆری په‌رله‌مان به‌ریاری له‌ سه‌ردا و پیتی په‌ند بوو ، شه‌وه‌
ده‌یه‌ته‌ باسا (قانون) و جێگای به‌ریاره‌کانی شه‌رع ده‌گرێته‌وه‌ . (١)
سێ به‌م : مادام هه‌رچی په‌رله‌مان به‌ریاری له‌ سه‌ر به‌دات په‌ت کردنه‌وه‌ی
نه‌بۆو باسا په‌ک بێ هیچ که‌س توانای سه‌ره‌یه‌تی لێتی نه‌بۆو له‌ سه‌ر
سزا به‌درێ ، که‌ واته‌ : په‌رله‌مانی هه‌له‌یه‌رراوو په‌ند که‌ — راوو

(١) بۆ وێنه‌ : هه‌گه‌ر هات و سه‌یه‌نج له‌ گوردستان دا له‌ سه‌ر بنچینه‌ی
دیموکراسی په‌رله‌مانێک دروست بوو و زۆری به‌ ئه‌ندامانی شه‌وه‌ و
په‌رله‌مانه‌ به‌ریاریان دا — وه‌ک له‌ ولاتی رۆژئاوا باوه‌ — زینباو
مه‌ی غۆزی و قوماو سوود غۆزی و ... هتد به‌ گوناو — تانوان
دانه‌نێن . نا بێ هیچ که‌س له‌ سه‌ر شه‌و جۆره‌ په‌فتارانه‌ به‌ تانوانبار
دانه‌نێن و هه‌ر گه‌هه‌ بێشی لێ بکری چ جایی سزا به‌درێ ، چونکه‌ —
په‌رله‌مان به‌ریاری داوه‌ !!

فرمانبري بۆگرا و له لايهن گه له وه کراوه به بتيگ که له حياتي خوا به ندياتي بۆ ده کړئ و ده پرستږي به هم موو معنای وشي به رستن !!

چوارم : که مه چرچند ده تيگ له و بار وه که جوگمو بهرنامه دانسان و حلال کردن و حرام کردن و فاراسته (توجیه) کردن تاکو کوښل بهر هقي خوي بهر وه ردگاره و ته نها شه و زاته بهر زو مزن و بي ها و تاپه ش شاپته دي شه وي هدي :

أ- (أَنْتُمْ الْحَاطِلَةُ يَبْفُونَ ؟ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ) المائدة / ٥٠ .

ب- (أَمْ لَهُمْ شِرْكَاءُ يَشْعُرُونَ أَنَّ اللَّهَ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ) البنوری / ٢١ .

ج- (.. إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقِيمَ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) يوسف / ٤٠ .

د- (ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) الجاثية / ١٨ .

ه- فلا وربك لا يؤمنون حتى يحكموك فيما شجر بينهم ثم لا يجدوا في انفسهم مرجاً مما قضيتم ويؤلفوا تسلماً) النساء / ٦٥ .
و- (.. وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ... الظالمون الفاسقون) المائدة / ٤٤ ، ٤٥ ، ٤٦ .

ز- (قَدْ ي) كوري حانه مي طاشي ده گيږيږته وه ده لږ ږوژيكي چوومـ غزمت ه پيښه مېر عليه الصلاة والسلام گوښم ليږ سو شه شاپته شي ده خوښند : (اَتَّبِعُوا أَحِبَّائَهُمْ وَرَهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَصِيحَ اس مريم وما ائروا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا سحانه عما يشركون)

(١) واته : جو له که و دپانه کان زانا و راهي به کانيانيان و مه ميحي کوري مه ربه ميان له حياتي خوا کړنده بهر وه ردگاري غويان ، هر چنده بهر مان شيان بي کړا يو که جگ له يه ک خوا که س نه پرستن ، پاکی بۆخوا له وه ي ده يک نه ها و به شي .

منیش گوتم : هئی پیژمه مبهری خوا - جووله که و دیانه کان - زانار
 کژنه نشینه گانی غۆبانان نه ده بهرست ؟ فرمووی : خایا حالان
 لی هرام نه ده کردن و هرامیان بۆ حالان نه ده کردن و هوانیش
 - واته خه لکه که - شوینان نه ده که و تن ؟ گوتم : با ، فرمووی :

ده هه بهرستنیانه بۆ وان .
 که واته :

پهوخه ی قسان هه به که (دیموکراسی) ی شه که هه موو بهرنامه و
 ریتیکه مرۆفکرده گانی دیکه خه و ریتیکه له قاقار بهرنامه و
 ریتیکه خواداو ، شتو به که له شتو گانی بهرپه بردنی ژمان و
 گوزهران که زاده ی بهرو هۆنی خهسانه و ، ده به وئ دور لـ
 قاراسته و پۆ پروونی خوا ژبانی خهسان بهرپه بهات ، دباره هه موو
 حوکم به بهرپه و پیکهش که له وهی که له خوی بهرپه و دگاره وه بـ
 مرۆفایهتی هاته به حوکمی طاغوت و رژیمی نه قاضی (حُکْمُ
 الجاهلیة) له قه لده ده درئ .

که وایه :

هه که سیک بهروا به دیموکراسی - یان هه بهرپه و زه به کی دیکه ی
 زاده ی مرۆف - بختی مانای وایه فری به هه خهلامه وه نامینه ی و
 شاهه تمان (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ) هه کی
 هه لوه شاهه ته وه ، (۱) له بهرپه وهی که به قبول کردن دیموکراسی
 به بهرنامه ی ژبان ، به شتو به کی هۆتوماتیکی بهروا زه به نه ی
 به هه رگام له دوو لایه ی بهروبا وه رو بهرنامه (العقيدة
 والشریعة) ی خهلام له بهین ده چن و هه لده وه شینه وه ، چونکه

(۱) دباره هه حوکم به بهرپه به که سانی که له پرووی زانیاری و
 تیکه بهشتن و بهروا به بوونیکی هۆشیارانه وه شوین هه بهرپه و زانه
 ده که ون ، نه که له پرووی ساده ی شوین که و تنی کوپرانه وه .

دیموکراسیو پەرله مانیک که لیتی پهیدا دهیډه دین به چی دار
(بدیل) ی هردو وکیان ، دیسان هر دل و میشتیک به پراستی
سروا بون به خواو پتخه مبرئ و به رنامه که ی تیدا به قامگی
بووئ پرواهینان به دیموکراسی ناتوانی چنگای غویبان تیدا
سکاته وه .

چند پروونکر دنده وه به کی پتوبست به کورتی

- ۱- ښته که دزی دیموکراسین وه که به رنامه ی زبان ، وه نه یی هر له
چاره ی دیکتا توریست بگین ، به لکو وه که بیشتر گوتمان دیموکراسی
له همدو رژیمه مرو فکړده گان و تجووترو له بار تره ، وه به
پتجه وانه ی حالی بوونی که لیک که به وه چار (بدیل) ی دیموکراسی
به س دیکتا توریست نیه ، به لکو به رنامه ی خوی زانا و کار به چی به .
که واته ، ښته چنده دزی دیموکراسین وه که به بدیلی دیمن ،
هوت هینده ش دزی دیکتا توریست که به بدیلی راویتر (شورئ) به .
 - ۲- ښته ی مولمان راویتر (شورئ) مان هیه که به ښته له فیمانما
له جباتی پەرله مان که به ښته له جباتی خوا ده پهرستری .
 - ۳- دیموکراسی به ناوی فازادی به وه مرو فکړ به رهلدا ده کات وه ، بنووری
هفل و شروع وروستی (فطرة) ی پت ده شکتنی ، واته له سابه ی
دیموکراسی دا فیسان جکه له پابه بندی ی به فرمان و برپاره کانی
پەرله مانده له همدو قهیدو مخرجکی تر فازادو به ربه مننه ،
به لام فیلام ده لئ فیسان بهنده ی خوا به نه که پەرله مان و پتوبسته
پابه بندی شرمی خوا بخت و له جوفزی له و به رنامه په دا فازاد بخت ،
ده گران له (فازاد) ده شورئ و ده بخته (به رهلدا) !!
- وه له کونای دا :

ڏاڍا دروسته مولتان به خداری پەرلەمان بکات ۱۹

بەرەتا - بەرلەووی وەلانی ئەم پەرسیارە بەدەمەو - بە پیتوبیسی دەزانم ئەم و مزی بۆ چوون (تصور) یتکی هەلە برەوینینەو :
 گەسانیک گە وەگ پیتوبست لە مەسەلە (دیموکراسی) نەگەشتوون
 بە ڕەگ و پێشەدا نەچوونەخوار ، پیتیان وایە گە دیموکراسی
 بەس بریتیه لە خازادی دەرپرینی بیروپراو ، پەرلەمانیش هاو و اتا
 (مُرادف) ی (شوری) یەو خاوائی بێنەو دەستان بشۆ !!
 بەلام لە راستیدا وایە ، نە دیموکراسی بەس (حرية التعبير
 عن الرأي) یەو ، نە پەرلەمانیش هاو مەعنا (شوری) یەو ،
 جارێ دەربارە مەعناوەکی دیموکراسی پێتم وایە هێندە مان
 نوێژیوەتەو هەوچ بە دووبات کردنەو ناکات ، بەلام لەبارە
 جیاوازی نیتوان پەرلەمانی ئافلامو (شوری) ی فیلامی هەر
 بەگورتی دەتێم :

بەگم : پراوێژ (شوری) لە فیلامدا بەکێکە لە پاساو بنچینەو
 پێکبێنەرەکانی ، (۱) بەلام پەرلەمان هیچ پەيوەندی بە فیلامەو
 نەو پۆلەو جەگۆشە دیموکراسی یە .

دووەم : جۆر و چۆنەتی هەلبژاردنی ئەندامانی پەرلەمان و (شوری)
 لێک جیا یە ، چونکە ئەو کەسێ گە هەلە بژێرێ بۆ ئەندامەتی
 کۆری پراوێژ (مجلس الشوری) ی فیلامی دەبێ لە شێوازی چۆنەتی
 هەلبژاردنەکی دا قاداب و سنوورەکانی شەریعت پەچاو بکریستن ،
 بەلام بابای پەرلەمانی بە پێچەوانەو خازادو بێ بەندوبارە .

(۱) بۆ وێنە خۆی مەزن لەرمووبەتی : (... والذين استجابوا لربهم
 واقاموا الصلاة وأمرهم شورى بينهم ومما رزقناهم ينفقون) .
 الشوری / ۳۸ . ، وەگ دەبێن (شوری) لە نیتوان نوێژیو
 زەکاتدا هاتو ۱

سپهه : وهك پيشتو پروونمان كرده وه پەرله مان بهمه بهستی بهرنامه
 دانان - بهمه معنای موله قی هم وشیه - هه لده بیژیرئ ، وانسه
 به کورتی به کوردی (خواهی تی کردن بهر خه لکدا) ، به لاه
 کۆری پراویژی فیلامی هه رکو و کاره کی له دوو شان دا کورت هه لده :
 ا - چه ساندنی وه و حوکمو برپاره هه رمی هه ی که ده قه کانی قورپان و
 سونه ت ده لاله تیان له هر ده گهن .

ب - پروونکرده وه هه لپه نجانی هه ندیک یاسا و برپاری هه رمی که
 کۆمه لگا بۆ ریکه مستی زیان و گوزه رانی پتویستی پتبان هه یه ،
 له هر تیشکی قورپان و سونه ت دا ، هم کاره ش پتی ده گوتری کۆش
 کردن بۆ هه لپه نجانی یاسا کانی هه رع ، به کورتی (الأختیاد
 والاختیاط)
 که واته :

هه رکی پەرله مان بریتیه له یاسا دانان (التشریع) به یی هه رس
 کردن به خوا و پتفه مبه ره که ی علیه الطلاق والام و بهرنامه ی خوا ؛
 به لاه هه رکی کۆری پراویژی فیلامی سسته له یاسه دی ی موو به موو
 به نه رمان و برپاره کانی خوا و پتفه مبه ره وه ، وه تاقه (ماف) پتک
 که پتی دراوه بریتیه له پروونکرده وه هه لپه نجانی وه یاسا و
 برپارانه ی که جه ما وه توانای تیگه یشتن و وه رگرتن بانی نیه ،
 (... فاسألوا أهل الذکر إن کنتم لاتعلمون) النمل / ۴۳ .

دباره هه رکه سیکش له عۆی نه گۆری ده زانی که یاسا دانان (تشریع)
 له لایه که وه و چه ساندن و پروونکرده وه (تشبیه و توضیح) ی
 یاسا کانی هه رع له لایه کی دیکه وه ، هتنده ی هه ق و ناهه ق لیک
 دوورن .

جا فیتا وه لانی په ساری (قایا دروسته مولمان به شهرداری ئ
 پەرله مان بکات ۱؟) زۆر قاسان بووه ، بۆیه هه روا به کورتی ده لپه یین :

دهوی که له باسه کانی پیتشوو بی پیتچوپهنا ده فامریتدهوه شهوهیه که چوونه نیئو پەرله مان و بهئداری تیدا کردنی شتیکی حه رام و قهدهغهیه ، چونکه بهئداری کردنه له دانانی دین و بهرنامهیه زبان دا ، که قهدهغهیه بهسلهخوا دهوه شیتدهوه و هه ره له توانای شهویش دایه شه و کاره بکات ، بهلکو له سه ش خراپتر بهئداری کردن له پەرله مان دا بهریتیه له دان پتدها هینانی خوا بهتی (ألوهیه) ی بیتیکی ساخته که تای بهتی ترین شه رکی خوا بهتی به سه ر خه لکی دا بهنجام ده دات که بهرنامه پیتزی و فاراسته کردنه .

به لئج بهراشکاو و بهی بهرده رای دهگه بهننن که چوونه نیئو پەرله مان بۆ مرۆفی موسلمان حه رام و قهدهغهیه ، بهلکو شه گهر بهروای به هه قیستی و شه رمی بهتی شه و پەرله مانه هه بی - شه گهر چۆن - دهنا غری به سه ر خه لکه وه نامینی و به کجاری دهه چیتسه خاندی کوفره وه .

هه نجا شه گهر به کیتک بهر سچ : باشه له هه یج حاله تیکدا موسلمان ا هه ر بۆی نیه بهئداری پەرله مان بکات ۱۹ له وه لامدا ده لئین :

هه ره چهنده له شه سل دا چوونه نیئو پەرله مان حه رام و قهدهغهیه به لام بهیتی بهانی (الخرورات شهب الخظورات) واته : حالته ناچاری بهکان حه رام موباح ده کهن ، شه گهر هات و بانگه واز کردن و تینگه باندنی خه لکی بهکی له سه ر شه وه کهوت که له و پەرله مانه دا دهنگی خه لکه هه بی ، تاکو بهلکه له سه ر خه لکی ته و او بکری و ، (۱) شه و کۆمه له که به حساب هه لئوارده ی خه لکه کهن بهیامی فاشکرا (البلاغ المبین) یان بهی رابکات تاکو موزرو بیانویان نه مینن ، یان شه گهر هات و فه رمان به چاکه و پیتگرتن له خراپه (الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر) بهکی له سه ر شه وه کهوت که له و

(۱) . (لَيْتِمُ الْحُجَّةُ عَلَى النَّاسِ)

شوینده دا که مانیگ هه بن بۆ بهشتگیری کردنی شتی ههق و شه رمی و ناپه زایی ده بره برین به رانه بر شتی ههله و ناهه رمی ، شه وه لسه م دوو حالته هه لاو پتر راو (استثنائی) هه دا - بان هه ر حالته تیگی دیهکی وه کوان - له بهر ناچاری و بهیویستی چۆنه نیچو بهرله مان موباج دروسته ، به بهر جیگ گومانی زیاتر به لای شه وه دا بهیج که شه و بهرزه وهندی و مه به ستانه ی بۆبان ده چته شه و شوینده دینه دی .
که واته :

شه و سولمانه ی که ده چته بهرله مانیگه وه تاکو له وه دا شه رکی بانگه واز کردنی خه لک بۆلای خوا ، بان شه رکی فه رمان به چاکه وه و بهرگرتن له خراپه فه نجام به دات . (۱) شومئد وایه نه ک هه ر گونا بهار نه یج ، به لکو به فه ندازه ی فیلام و بهر یزی چاکه سی ی خیره بادا شتی بۆ بنوویره ، به لام بهیویسته به خه لکی پابه به نیج که هوکی شه و بهرله مانه له روانگه ی فیلامه وه چۆنه و ، شه و بهش به چ نیازو مه به ستیگ ده یج ، تاکو به هه له دا نه چن و بهر به مان له نه شیوچ .

وه رهنگه بهیویسته به پروونکرده وه له بهر پۆ بهشتیش نه کات که بهرله مان نه ک هه ر به بهیلی بانگه وازو بهر وه رده و تیگه یان سه دن و بهرگهستن و نه بهانی فهگری و بهیاسی چه کداری نه ، به لکو هه ر بهیگای سهرو شتی وه ده ست هینانی هوکی انیش نیه و فه ت نا بهیج سولمان به هیوا بن له ره ی بهرله مانه وه بهگه نه کورسی هوکم ، به لکو تاقه بهیگای هینانه دی هوکی فیلامی بهر یته له گۆر بهنی کۆمه لگا به هه موو شیوازو به دا ویستی به کانی شه و کاره هه ر له بانگه وازو تیگه باندن و

(۱) ده باره شه و که سانه ش که به هه مان پالنه رو نیازو مه به ست شه و جۆره که سانه هه لبه ژیرن و دهنگیان بۆ به دن ، هه لو یستی وانیش هه مان هوکی ناو به راوی هه به .

بەروره رده کردن و پیکهستنوه بگره .. ههتا دهگاته دوا قۆناغ و
لووتکهی هه ره بهرزی شه و جیهاد و کاره بهرزو بیرۆزه که جهنم
کردن و غهباتی چهکدارانه به

بەشىنچى قىسىم ئىمان چارەى دەردى كورد وداكات نەك پەرلە مان

خوتەنرى بەرپىز !

ئەم بەشە - كە بەشىكى زۆر كىنگى ئەم لىكۆلىنەۋەپە - لە
جوار خالان دا دەخەپنە پروو :

بەكەم : ئىمان جى بە ؟ دوۋەم : ئىمان ئاقە بىناغەى پىتەۋى
پەيداۋونى بەنداپەتو براۋون و پراۋتو مەركەزى بوۋونى
كۆمەلگاپە ، سىيەم : كىيان و قەۋارەى شەرىعى بەرەمى مۆگەرى
ئىمانىكى راست و ساغە ، جوارەم : بۆچى بەرلەمان چارەى دەردى ..
كوردى بىچ ناكىرى ؟

بەكەم : ئىمان (بىروا) جى بە ؟ (۱)

ئىمان بىرىتپە لە جىگىرىۋون و دامەززانى خواناسى (مەرسە
اللە) و ھەموو ئەو مەسلانەى كە پىتەۋە پەپەۋەتن لە ھەقىل و
دال دا .
يان :

ئىمان بىرىتپە لە تىگەپشتن و قەنامەت پىتەپىنان و ھەزم كىردى
ھەموو ئەو راستىيانەى كە خوا سبحانە و تعالى بۇ (مەھد) مىلى

(۱) لىكۆلىنەۋە توپتۇنەۋە دەربارەى پىنناە كىردن و پروونكىردنەۋەى
واناۋ چەمكى (ئىمان) ، قالدەى پىننەمى زەنجىرەى : (با چاكتىر
ئىلام بىناسىن !) ھە چاۋەرقى (چاب) .

الله عليه وسلم دوايمن پيښه مېړی غوی ناردوون .
 وهک تېښنی دهکړی من له هیچ کام لهم دوو پيښه مېړی
 سره وهدا باسی کرده وه (عمل) م نه کرده ، دپاره هوی نه مېړی
 نه وه نه به که پيښه وایې کرده وه به شیکي ځيما ن نه ، چونک
 جهما وه رو زوړ بهی هره زوړی زانا بانی ځيلا م پايان وایه که
 (الايمان هو الاذعان بالجنان والأقرار باللسان والعمل بالأركان)
 واته : (بپروا قناعت هېښانه بهدل و دهر وون و دان پيښه هېښانه
 به زمان و کرده وه به به نه دانه کان) ، بهلکو من بوی به پيښه مېړی
 نه زانی که له کاتي پيښه کردنی ځيما ن دا باسی کرده وه سکهم ،
 چونکه له پراختیا هیچ کاتیک ناگوښی بپروای راست و ساغ هېښی و
 کرده وهی چاک (العمل الصالح) ی له کدل نهی ، هدر بوی نه مېړی
 به دهگمن دنا غوی زانا و کار بهی له هیچ جهی کی قورقانی دا
 باسی (ځيما ن) ی نه کرده که به دوايې دا یان له پيښه وهی باسی
 کرده وهی چاکي نه کردیچ .

بهلیخ غوښه ری به پيښه !

ځيما ن برېښه له و حالته به رزو پيښه عهقلی عاتیلی و
 کرده وه بی بهی که له ځيما ن دا دپته دی له مڼگه ی نه وه که عهقل و
 دهر وون و بکره سرتاپای وجودی پېرې بوه له غوښستن و بهگه وره
 گرتن و شهرم و پيښو سام و هېښه و گهرن که چی یو غوی به رزو
 مزن و ، قناعتی ته و اوو پابه ندی ی به پيښی توانای به به زمانه
 - که به وه هېښه .

ساده تر بلتین :

(ځيما ن) واته : موږ لمانه تی به کی راست و ساغ که دهر وون و دهر
 (باطن و ظاهر) ی ځيما ن بگرځته وه ، هدر بوی نه مېړی وایه هېښه
 وشه (ایمان) و (اسلام) له قورقانی دا وهک دوو وشه

ها و انا (مُرادف) به کارهاتون . بۆ ویتنه : (غَاغُرْجَا مَن كان
فيها مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فما وجدنا فيها غير بيتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ) .
الذاريات / ٢٥ ، ٢٦ .

وه جاری و اشعه به ایمان بۆ موسلماننه تی راست و ———
به کارهاتوه . به لَام خِیلام بۆ جۆره موسلماننه تی به کی پرووکه شی و
نانه و او . بۆ ویتنه : (قَالَتِ الْأُمْرَبَاتُ آمَنَّا ، قُل لَّئِمَّ كُفُّوا وَلَكِنْ
خُولُوا أَلْمَنَّا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْأَيُّمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ) الحجرات / ١٤ .
که واته : کورتو بوخته تی قسان :

ایمان بریتیه له قهناعت هه بوونی به عقل و دل به راستی و
به واری ی به رنامه ی خوا- که خیلامه - و په فتار کردن به گوته ری
ده و به رنامه به . (١)

وه شایانی بایسته که خیلام به رنامه و په پیره ویتی تیغرونه واری
هه مه لایه تی زبان و گوزه رانی تاک و کۆمه له و هه ئی و کهوت و چالکی
- به کانی تاک و کۆمه له هه موو به واره کانی فیکری و دهروونی و
کۆمه لایه تیو سیاسی فابووری و .. هه د دا به شتیه به که له گه له
سۆشتی قهسان و په ویتی زبان و هه ئی و هه ئی خولکێنران- سید
له هه د سده ده گونجی ، ریتکده خات .

په شه مه ری په شه و اشان علیه الصلاة والسلام له به کهک له
فه رمووده به رزو به رزو به رزو کانی دا له پچناهی (————— روا) دا
فه رمووده تی : (الْأَيُّمَانُ بَعْخ وَبَعْمُونَ - أَوْ بَعْخ وَبَعْمُونَ - شَعْبَةٌ ،
أَفْضَلُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى مِنَ الطَّرِيقِ ،
وَالْحَيَاءُ شِمَةُ مِنَ الْأَيُّمَانِ) متفق علیه . واته :

(١) [په ویتنه بزانئێ که مه به استمان له وشه ی (ایمان) بش که له گه له
وشه ی (به رله مان) دا به راوردی به گراوه و وه که دوو شتی جیا وازو
دژ به به که دا شراون ، قه م جۆره چه مگ و وانا حه قیقو قرا وانه به تی .

برپا حفتاو شهونده - بان شهستو شهونده - بهشهيه ، چاک
ترينيان کوتني - وشي - (لا اِلهَ اِلَّا الله) بهو ، تزمربنيان
لابردني فازاريکه لهسر پيگا ، وه شهرو شکوش به شيکه له خيمان .

دووه م : خيمان تاقه بناغي پتهوي بهندايهتيو برابوون و پراوتزو
مه رگزي ي بووني کۆمه لگابه

به لئج خوتنهري به پيژ ! هه رکام له م چوار خه لته بهرزو گرنگه
به رههم و هه نجامي سروشتي خيمان له تاک و کۆمه لي مسولمان داو
به پيژ - ترتيب - و بهج بهيج و پيژاي گه شه کردن و کامل بووني برپا
به پيدا ده بن و ده مه ملن .

به رهتا به شه ندازه ي بوون و گه شه کردني خيمان له عه قو و دلي
خيمان دا عه لتي به رزي بهندايه تي (عبودية) به گه شه ده کا و
له دهرو دهرووني دا قوول ده به پته وه و فراوان ده بهي .

مه به خيش له بهندايه تي وه گ زاناياني خيلا م بهندايه تي (رابن
کۆمپته) به ره مو بهانه : هه بووني شه وه پي پيژو سام و خۆشه و به تي
گه ردن که چه به ران بهر به خوا سبحانه و تعالي .

هه نجا به رايه تي (الاغوة) به شه نجام و به ره همي مه نتيقي و
سروشتي عه لتي به که مه ، چونکه هه رگاتیک خيمان (تاک)
خواي بهروه ردگاري و به رنامه گي به شه وه به کي راست و ساغ ناسين و
له به ران به ريان دا دئوزو گه ردن که چ بوو ، هه مو و هه
خيمانان (کۆمه ل) هي که له و عه لته دا له که لي به که ده گر نه وه
خوشي ده و پتن و له هه نجامي شه شه دا به رايه تي له سر بهنجينه ي
مه که م و نه له خشاوي بهندايه تي به خوا (العبودية لله) به که وه
جۆش ده درئ و ، وه که ديواريگي به قورقوش دا پيژراوي لي به به ردي
(کأنهم بنيان مرموص)

فجأ بئگومان شتیکی سروشتیو چاره پروان کراوه که کۆمه لگایه کی
 تاوا - خاوهن به ک بهرنامه و خامانجو بپکده وه بپراو تهبا - بـ
 به پتوه بردنی کاروباریان و چاره کردنی گیر و گرفته کاریان برس و پریان
 به به کتر دهیژ پراویژ (مشوره) به به کتر ده کهن و ، بهم شتوه به
 عهلهتی هه ره به رزو گرنگی پراویژ (شوری) به شده پره عهلهتی فراوو
 دهیج .

خوای به رزو مهزن و کار به جیش له به کتک له سوورته به بهیژه کاری
 فوریان دا که هه سوورتهی (شوری) شی به ده گوتری له شایهتی
 (۲۸) دا هه رکام لهم شی عهلهته به رزو گرنگی باسان کـردن
 (به ندایهتیو براییهتیو پراویژ) بپکده و بای کردوون :
 (والذین استجابوا لربهم وأقاموا الصلاة وأمرهم شورى بينهم
 ومما رزقناهم ینفقون) واته : وه هه وانیه به ده م بانگـ
 به روه ردگار به نه وه چوون ، وه نوپزیان به رها کردو کاروباری
 خو بیانیان به پتوه ده بهن و له وهی پیمان داوون ده به عهتن .
 استجابوا لربهم : پیمان (چونکه ههسل و به ناغهی ههـمان
 خواناسیو به ده ننگه وه چوونیو مل بو کـهـچ
 کردنیهتی) .

أقاموا الصلاة : به ندایهتی (چونکه نوپژ چاکترین و ته وادترین و
 کۆکهره وه " جامع " ترین شتوهی به ندایهتییه) .
 أمرهم شوری بينهم : پراویژ (" أمر " وشه بکی گشتیه هه مو له و
 کاروباره گرنگانه ده گرتیه وه که هه وجـهـی
 پراویژن) .

مما رزقناهم ینفقون : براییهتی (چونکه کاکلی براییهتی به نهـنگ
 به کتره وه بوون و هاوکاری و کۆمه لگی به کتر
 کردنه) .

وه له کۆتاییدا کۆمه‌لگایه‌کی بۆخوا به‌نده‌و به‌چکه‌وه برار له‌گه‌ڵ به‌کتر به‌راوی‌تۆ پرس و پا هه‌م به‌ حوکمی عه‌قڵ و واقعیه‌و هه‌م به‌ حوکمی هه‌مان و به‌رنامه‌که‌یه‌ان هه‌ول ده‌دات که چه‌ق و مه‌رکه‌زیه‌یه‌تیکی راست و دروستی تێدا به‌ی ، تا به‌توانێ به‌فاسانی کاروباره‌کانی به‌پۆه به‌بات .

هه‌لبه‌ته ده‌قی قورقان و سونه‌تیش- به‌چکه له به‌لگه‌—
 شه‌رمه‌یه‌کانی ده‌که - ده‌ره‌به‌ری به‌تۆسته‌ی هه‌بوونی چه‌قه‌ق و مه‌رکه‌زیه‌یه‌تی که کۆمه‌لگای موڵمانان دا زۆرو زه‌وه‌ندن و، هه‌م مه‌سه‌له‌یه‌ به‌که‌تکه له پاساو درووشه هه‌ره زه‌ق و شاکه‌رایه‌کانی شه‌لام که موڵمانان قه‌ت نا به‌ی به‌رکرده‌و به‌راکه‌وره‌و به‌شه‌وا به‌ن به‌تۆیه به‌به‌تۆسته‌ی نا زانم زۆر غۆم به‌م به‌سه‌وه خه‌ریکه‌که‌م و به‌هه‌سته‌ی دوو ده‌قی قورقان و سونه‌ت- وه‌که‌سه‌ونه - وازی له‌ج ده‌نم ، خوای زانا و کار به‌ج به‌رموویه‌تی : (یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله واطیعوا الرسول وأولی الأمر منکم .. النساء / ۵۹ .
 واته : هه‌ی هه‌وانه‌ی به‌ڕواتان هه‌تانه‌وه به‌رمانه‌ری خوا و به‌رمانه‌ری به‌شه‌مه‌ر - طی الله علیه وسلم - و کار به‌ده‌سته‌تانه‌که‌که‌ن که له‌غۆتان ..

به‌شه‌مه‌ری به‌روه‌ریشان به‌رموویه‌تی : (إذا خرج ثلاثة في سفر فليؤمروا أحدهم) رواء أبوداود . واته :
 هه‌که‌ر سه‌ که سه‌به‌سه‌هر چه‌ون با به‌که‌تکیان به‌که‌نه به‌رمانده‌یه‌ان ، قه‌جا خۆشه‌ری به‌نگین !

هه‌تاش که زانه‌مان هه‌مان چه‌یه ؟ وه پووشمان کرده‌وه که چه‌ون (هه‌مان) (۱) تاقه به‌ناغه‌ی به‌ته‌وی به‌نده‌یه‌تی بۆخواکردن و به‌چکه‌وه

(۱) به‌تۆسته به‌زانێ که هه‌موو جاری مه‌به‌سته‌مان له هه‌مان ، هه‌مانه‌تیکی

براو تنها بوون و، پرس و راوځز بیهکتر کردن و هه بوونی چه و
 مه رکه ز بیهک تیکی راست و دروسته له نیتو کومه لگادا، کاتی شه هاتو
 که بچینه سر خالی سیمه می هم به شه .

س: هم : کیان و قهواره ی شهرعی به ره هم و نهجانی مسگره ی فیما^(۱) شه

به لځ خوښه ی به پرتز !
 (فیما) یکه که له خالی به که م دا به کورتی ساده یی به نه م
 کردو، له خالی دووه دا زور به کوشراوی و کورتی به رتـــــــــــــــــز
 شوښه وار به میان له زبانی کومه لگادا خسته پروو، هه رکا ته یکه وه که پتو به
 له دل و میخکی گه ل و کومه لیک دا رپشه دا بکوتیو به مـــــــــــــــــت
 به دا بوونی کیان و قهواره و بوونیکی راسته قینه نهجــــــــــــــــام و
 به ره میکی مسگره و سروشتی له نیتو شه و گه ل و کومه لـــــــــــــــــه دا ،
 چونکه :

۱- شه هه حقیقه تیکی میژوو ییو نهج به کراوو به لم ښراوه له میژووی
 هه مو شه و گه لانه دا که به شوښه به له گه ل فیما ن و فیــــــــــــــــلام دا
 ره فتاریان کردوه ، یو وښه : عاره به کان ، فارسه کان ، به لجوونی
 - به کان ، موسانی به کان ، به یو به کان ، هه ده وه (له میژووی
 نوښمان دا خترانیو هه ففانی به کان) .

۲- سروشتی هه قیده ییو به رنامه یی شه و فیما ن و فیلامه وایه که پتکا

.....
 (۱) راسته قینه به ، بویه هه نندیک جار به ده لځین (فیما نیکی راست و
 ساغ) نه که شه وی عه لک به پتیا ن وایه فیما نه به لام شتیکی زپو به و
 به نیتو پوکو هه پتو به رتزو شوښه وار تیکی وای له زبان و گوزه رانی
 هه لگرا نی دا نیه که بوونی غوی به فیما ن بکات !!

به خوین که وتوو و بهیروانی خادات کزو کهاس و بهی دهستهلات و دامو و بن و، لیجان دارا دهکات که غاوینی هیزو هیزو عیززهت و دهستهلات بن (وأعدوا لهم ما استطعتم من قوة ...) الأنفال / ٦٠ . (لاَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ) البقرة / ٢٧٩ . واته : زولم مهکنه و مهیلن زولمیشتان لیج بکری ، (ولله العزة ولرسوله وللمؤمنین) الصفون / ٨ . دهعا دیاره که بهیداوونی هیزو بهیرو ————— دهستهلات و عیززهتیش بهیج هههوونی کیان و قهواره ختیکی مهحال و عهبال پلاوه .

۴- وه گەل و کۆمەڵتەکش هەلگر و غاوەنی فەو حۆرە شیمانە بن بێست و توانای هێنانەدی فەو مەبەستە بەرزو بێرۆزەیان دەبێ ، گە و پێرای پتوبێست بوونی بۆ بە پێوە چوونی زیان و گوزەرانیان ، شیمانەکیان وەک فەرک (وظیفه) یتەکش لێیان داوا دەکات ، چونکە گەورەترین و سەرەکی ترین هۆی تیشکان و شکستی گەلان لە بەرانبەر ناخەزان و جەوینەرانیان دا بە گەدڵ و پەنگ و دەنگ و سەنگە بوونیاننە ، بەلام لە سایەی شیمان دا خەم گهێر و گرتە بە چاکترین شیوە چارەسەر دەکرێ ، وەک لە خاڵی دووەمدا شتیکمان لەو بارەوه باس کرد /

خوای قەلەجێو زاناخمان فەرموویبەتی : (وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) آل عمران / ۱۳۹ . ، دیارە بفرۆزی (عُلُو) یش بەبێ کارادی و سەر بەخۆبێو هەبوونی کبان و قەوارە ی راستە قینـــــــە نایەتەدی .

دېستا شله پوره وهی زړه یی خه لکی گومان و دوو دلیان هده به
به بارت به وه که فایا فیلام ده توانی چاره سړی کښی کسورد
بکات بهان نا ؟ به پتو پستی ده زانم کوڼه با ټکله وبه بـاره وه
بنورس :

11

به کم : خه لگ له قه لئی دروست بوونیان دا وه که به کن ، چونک —
 هموویان دروست کراو و به ندهی به که په روه ردگارن بهی فیمتیارو
 جیاوازی ، قه مه له پرووی دروست بوون و به پدا بوونیانه وه ، له پرووی
 که شه گردنیشانه وه له نپرو می به که که وتوونه وه ، که واته له به که
 به له دان و به که په چه له کیان همه .

دووه م : وه خه لگ به بهی وستی خوی به رزو بی هاوتا به ختوهی چند
 گهل و تیره به که له سر زهوی دابهش بوون ، که وای قه وه که هاره ب
 هاره به و تورک تورکه و کورد کورده هه روا که لانی دیکهش ، به لئی قه وه
 بهس به وستی خوی که وره بووه ، مادام وای له لایه نه شه وه
 هیچ فیمتیارو جیاوازی یان له نتوان دا نه وه هموویان —
 (گهل) یتو نه ته وه بوونیان دا به کسان و ، په ننگ و زمان و
 تایه تمه ندی به نه ته وه بهی به کانی دیکهش ناگونجی بگریته هارسنگی
 به رزی و نزی ، به لگو قه م جیاوازی و تایه تمه ندی یانه چند
 دیمه نیکن له نیشانه کانی خوا به تی خوا ، وه که نه رموویه تی : (وین
 آیاته خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَاجْتَلا فِی السَّمَاوَاتِ مَا هُنَّ
 لَآیَاتٌ لِلْعَالَمِیْنَ) الروم / ۲۲ . واته : (وه له نیشانه —
 — و به لگه — کانی بوونی قه ، دروست کرانی فاسانه کان و زهوی و
 جیاوازی زمان و په ننگانه ، بهیگومان له وه دا نیشانه هن به —
 زانایان) .

سج به م : تهرارزووی پترو حورمهت و پتوهری چاکیو خرابی له لای خوی
 به رز ، بهس هار پتزرکاری (تقوی) به که هموو خه لته په سنده کان
 کۆده کاته وه ، که واته هه رکه سیک لانی به رزی ی و فیمتیار لی بدات
 بوخوی یان بنه ماله که ی یان که له که ی ، به سر به که کی دیکه — دا
 به به لگه ی — به رزی ی و په سندی ی — قه لئی دروست بوونی بیان
 پیگه یختنی (واته توخمو په که زی یان بنه ماله و په چه له کی) قه وه

بەھەلەدا چووە . ھەروەھا ھەرکەسێک بێھۆی بوونی تیرەبەک یان
کەلیک یان یەکیک لە تاجەتەندی یەگانەیان نەھێتێ ، ئەوە
دزو پیچەوانە و بێست و برباری سروشتی و شەریعی خۆی بەرز و مەزن
حوولادەتەو ، لەسۆنگە ئەوەوە کە خوا و بێستووبەتی ئەو گەل و
کۆمەلە بەو تاجەتەندی پانەوە بێت و ئەویش ھەولێ لەبەین سەندی
دەدات !

ھەروەھا ھەرکەسێک بێھۆی نەرم و زۆر بختە ملی خەڵک
چ لەسەر خاستی تاک و چ لەسەر خاستی کۆمەل ، ئەوە بەم پەختارە
دزی حیکمەتی خوا دەجووڵێتەو کە خەلکی گەتێراو بە چەند گەل و
تیرەبەکە مەستێ بەگەرناسین و دۆستابەتی بێگەو بەستن .
و ھەرکەسێک شانازی بە پەگەزو پەجەلەکەو سکاات یان لایە
بەو شیعنازیگ بەسەر خەڵکدا لێ دەات ، ئەوە تەرازووی خۆی
فرێ داو و تەرازووی ئەفامی بەدەستەو گرتو ، ساریەتی ئیسلامی
واز لێ ھێناو و لەگەڵ شەپۆلی پەگەزبەستی دەمارگەستەریدا
پەپتچەک دراو ، ھەر بۆیە ئێمە سەری خوا ملی اللہ علیہ وسلم
نەرمووبەتی : (لیس منا مَن دعی إلی عصیة ولیس ما مَن قال علی
عصیة ولیس منا مَن مات علی عصیة) رواہ أبوداؤد عن حُر -
مطعم . .

دیارە دەمارگەریش ئەوە نیە - وەک ھەندێک پەتیان وابە - کە
کەلی جۆنت غۆش سوێ و بەپێی توانا ھێرو چاکەیان بۆ پەختەستی ،
چونکە پیچەسەری بەپێز نەرمووبەتی : (ھەرگم الدافع من مشرعة
مالم یأثم) رواہ أبوداؤد ، بەلکو پەگەزبەستی دەمارگەستەری
ئەو بە کە لەسەر سەم و خراپە لەگەڵ گەل و کۆمەلەکتەدا ھاوکاری
نەکی ، وەک پێچەسەر علیہ الطلعة واللام نەرمووبەتی : (أن تمن
تومک علی الظلم) رواہ أبوداؤد ، لە وەلامی کەسێک کە لێی پەستی

(یا رسول الله ما العصية ۱۲) . (۱)

جا لهبر تیشکی هم بنجینانده ده توانین بلیین : چاره سوری
کیشهی کورد - له پوانگهی فیلامه وه - شه وه به که :

((شه گه له ستم لیکراوه شه ماغانه ده دستگیر بن که سوونی
نه شه وه بی بانی بهیوه بنده وه بهی شه ماغانه شه (گهل) یتنی
(عصية) بهی که خوا بۆ ویشو بۆ هه موو گهلانی دیکهش —
پاشکاوترین شهوه برپاری داوه نایه ته دی)) .

به لām لێره دا تهنی به کم ماوه بهیوسته باس بکری :
من وهگ سولمانیک بهیوا ناکم که کیشهی کورد بهیته به کی راست و
په بهی چاره سهر بکری بهی جیهی کردنی به رنامه ی خوا . به لای من
بهیم وا شه که فزارو به به تهی گه لی کورد به به دروست سوونی
که بانیکی نه شه وه بهی ده ولته تیکی به به غۆ ، لایچ ، به لگه شه وه به که
بۆ وچه گه لی ماره به به بنین چه ندان ده ولته - نه که به گ - ی ده ست
که وته وه . به لām له سۆنگه ی شه وه وه که به رنامه ی خوا له واقعه ی
زیانی دا کاری بهی ناکرێ کۆمه لگاکانی ماره به به بنین — فزارو
به به تهی زۆری گرچوو بۆ فابلو وه ی داوون .

شه له لایه که وه له لایه کی دیکه شه وه هه نانه دی مان —
په وابه گانی گه لی کوردو ههر گه لیکه دیکه شه به غیبه به کی حه تمی
به کی له سهر هه ننه کایه ی ده ولته تیکی نه شه وه بهی نه که وته وه . به لگه ی
شه شه وه گه بهیشت پارید شه وه به که گانی غۆی گه لی کوردو گهلانی
دیکه شه له زۆتر سهری ده ولته ی فیلامه دا هه موو مانیکیان دا بهی —
کرا بوو ، وه له هه ندیکه حاله تی ده گه ن و ناوازه دا نه بهی ستم و

(۱) لێره دا چه نه شه به کم ده ستکاری گره ن ، بۆ زیاتر شاره زا بوونیش
سهرنجی کهنی (سۆزی نه شه وابه تی) به ده .

بێ دادی زهق و نا قولا ده رنه که وتوه ، نه ویش به هۆی لادانی بێ تامی ده ولته له ریتبازی دادگه رانهی فیللام .

دیاره هه ربویش پۆژیتکه له پۆزان گه لی کوردیش وه که گه لـــــــ
فیللامی به کانی دیکه بهیری له وه نه کردۆته وه که له ده ولته تی فیللامی جیا بێته وه و ته واره به کی سه ره بخۆ بێته وه بئێ . هه لته ته حالته ریزه په رکه نیش قهاسیان له سه ر نا کړئ ، به لām به اش ته وه ی تورکه طۆرانی به کان وازیان له به یوه ندی ی فیللامی هتیا و به یوه ندی ی نه ته وایه تی هان له جیکادا دانا ، وه قالا ی براهه تی فیللامی هان فیرئ دا و به قالا ی تورکه به تی هان گۆری به وه ، کوردو گه لـــــــ
فیللامی به کانی دیکه شه ده ستیان کرد به به رگرده نه وه ده ره باره ی هۆیان ، هه ربویش (محمد آمین زکی بگ) مێژوو زانی به نا و بانگی کورد له سه ره تای کتێبه گه ی (کوردو کوردستان) دا گوته و به تی :

(له دوا ی شه مه که له جیکه ی تعبیری عمو می (عثمانی) لفظی (تورک) و (تۆرانی) له تورکه با و ی سه ند ، به طبیعت وه گه رافرادی ملت به کانی تر ، منبش له نا و شه و کۆمه لته دا فیره تی غۆم چاکتر چۆن کرد) .

به لām له گه ل شه مه شه دا شه گه ر نه گونجا و هه لته سوو را کـــــــ
ده ولته تیکی فیللامی فراوانی وای بێته بێ که هه موو گه لـــــــ
فیللامی به کان بگریته وه ، هه یج سه غله تی و بێ شه ره می به کی ته ته نا سیم که گه لی کوردو فیهیری کوردیش - شه گه ر توانی - ده ولته تیکی فیللامی له سه ر نه شتمان ی هۆی بێته به تێنج ، به اشان شه و ده ولته تانه له نێو هۆیان دا ها و کار ی به کن بۆ بێته هتانی ده ولته تی فیللامی ی گه رزه ، شه و ده ولته تی که به هۆی پروغانی خه لانه تی موسمانی به وه (۱)

(۱) دیاره دێته ره خنده و تێبێنه مان له سه ر حوکم و خه لانه تی فیللامی به نه ی عوسمانی به کان و ته وانه ی بێته وانی شه هه ن ، به لām هه رچۆنیکه بێ شه و ده ولته ت و خه لانه ته که قه لا و په رزینیکی مه حکمه ی فیللام و گه لانی فیللامی به و ۶ به نه مان ی هه موو لایه ک زیانه مان لێ که وت .

له دهستان چوو و له خه نجامی خه وه شخه و هه موو به آو مهینه تسی
 - بانه مان به سردا هه لپزان که هه موومان تالابیان ده چتوبن ..

خوینته ری به پتر !

فیتا که تا خه ندازه بهک پروون بۆوه چۆن فیمان چاره ی دهردی
 کوره دهکات و کتشی قالدوو له چتوبنه ی بی کهانیو قهواره بی
 چاره سه دهکات ، با هه روا به کورنی و سه ره ی بی قهواره به
 دهسته ها چه سو دامای ی (بهرله مان) بشکه بن له قهواره
 چاره سه کردنی مهله ی ناوبراودا

بۆنچی بهرله مان چاره ی وه روی کوردی پی تا کرنی ؟

له چوار خالان دا وه لاسی خه م بهر سهاره ده ده بینه وه به لام زۆر
 به گهشراوی :

به کهم : چونکه وهک به پشتر گوتمان (بهرله مان) یتکه که له پزیمسی
 دیمو کراسی به وه هه لده قولی به له بهر جا و نه کرنی بوونی خوا به کی
 بهر وه ردگار و به پنه بهر یکی سهروه و پزیم پشانده رو بهر نامه به کی
 تپرونه وای خودایی ، چازی نا چاره به پشته خوا به کی ساخته و خوا به ی
 به سهر خه لکی دا بکات و بهر نامه ی ژبانان بۆ دیاری بکات ، خنجا
 وهک له بهنی چواره می خه م لیکۆلینه وه به شدا پروونمان کسوده وه
 فیمان - چ تاک چ کۆمه ل - له بهر وه ی بۆ به ندایه تی کسردن و
 قه بکرانه وه و جیگرایه تی خوا دروست کراوه ، نهک بۆ خوا به تسی
 کردن ، ناخوانی بهر نامه ی ژبانی خۆی دابنیتو ، هه گه کار یکی وای
 کرد دوو چاری ژینتالی بهر حاله ده بهتو کاره که ی بی خترو نه زۆک
 ده رده چ . وهک فیتا خه م راسته زۆر به دره وشاوه می له واقعی
 ده ولته و کۆمه لگا کانی خه م پزۆگار ده ده بینن .

دوهم : چونکه گهلی ښه چنده هؤکاره دهره کي به کان بوونه ته بهرچو له مېرې سر رېنگای پرگار بوونی وده ست هېنای مافه په واکانسی، هوت هېندهش هؤکاره زاتی به کان دهری گرنگ و کار به رېان هه به وده به ، ده جا بهرله مان و باهی بهرله مانیش توانای گزېنی هه و واقعیه دهروونیو زاتی به ښه نیو ، بگره به پېچه وانده وه که نه جره بهی سر نه که وتووی (بهره) به لماندی په نگو و ژوریش نزیکه که بهرله مانیش دېمان به پېچه هؤی زیاده بوون و گه شه کردنی هه و غه شه بهدو هؤکاره دهروونیو زاتی به نهی که گه وره ترین هؤی بی څا کام بوون و به نه نجام نه که به شنی هه ول و کژشی جو لانه وهی پرگار به خوا زیمان بوون ، به تایی به تی له فاسی سر کردایه تی دا ، چونکه که م و کووړی و عېبه کانی سر کردایه تی راسته وخو کارده که نه سر هه مو به نه کانی دیکه ی گه ل و تږش وه که فېستا به ره قسی ده بیرئ !!

سې بهم : له بهر نه وهی گهلی ښه گه لیکي سولمان و غاوه ن بهر وایه و ، نه نانت بهرانی هه مو هه و پېکراوو تا قمانه ش که وه که بهرنا به بهر وایان به فېلام نه ، دانیان بهم راستی به دا هېنا وه ، ده جا ده لېن : هه و بهرله مانیه که له نېو گه لیکي سولمان و بهر واداردا دروست ده بی بی هه وهی حیا بیک بؤ فېمان و فېلام و قورقان و شهرمی هه و غه لکه بکات ، مانای وایه بهرله مانیکي غه بهر شهرمی و نا واقعیه به ته مېر له ناو و بهر وایه وهی هه و غه لک و گه ل ه نادانه وه ، چونکه وه که له بهی چواره می هم لیکو لېنه وه به دا گوتمان هه و کژرو هه نجو م نهی که له نېو گه لیکي سولمان و بهر واداردا پېکدئ ، پښوېسته له سر بنجینه ی فایم و بهرنا می خوا دابه زرئ و ، هه که که شی کار به کردنی شهرمی خوا بهت نه که دانانی شهرع و حلال کردن و حرام کردن ، که هه مه ته نیا مافی خوی بهر وهر دگاره .

حا بیگومان پەرلەمانچى ئاۋاشى بە پەرلەمانى غەلگە گىل
 دانائىرئۇ، غەلگى مولىمان ناتوانن ئەو كۆرۈ پەرلەمانە بە ئى
 غۇيان بزانن كە ھىچ رېئىتكلە مولىمانەتئۇ خواپەرستى بە كەپان
 ناگىرئۇ، بگرە ھەر ھىچ حسابئۇ ئەو خوا بەرزو مەزىن پىئە مېرە
 پىئە واپەش ناكات كە ئەو غەلگە مولىمانە ئەوان و قورئان و
 سوننەت و بەرنامە كە پانپان لە ھەموو شىئىكلە لا گەرە ترو بەرپىز ترو
 غۇشە و بىست ترو، بە ھىچ شىئىكلان ناگۆرئەو، - دىبارە ھەر كە شىئىكش
 ئاۋا نەبئ بە مولىمان و بىرۋادار لە قەلەم نادىرئۇ - .

چوارەم : قىتە ۋە گەلگى بە شەش كراۋ مافلى زەوت كراۋ گەلىو
 گازندەى زۆر لە قىمبىرئالىزمى جىهانى نەغشە و پىلانە گلاۋە كانى
 دەكەين كە نىشتمانە كەمانى كىردۆتە پىئىچ پارچە ھەر پارچەى
 كىردۆتە پاشكۆى دەۋلەتچىك و ، بەو شىئەبە ۋەش كوردستانى لە سەر
 نەغشەى سىاسى جىهان سىپوئەو، (۱) بەلام ئاۋا ئابى گەلىو و
 سەرگۆندەى غۇشمان بگەين كە قىتەش بە لاسا كوردنەو و شىئىن كەوتنى
 ئەو رېئىكە و بىردۆزە جۆراۋ جۆرانەى كە ھەر لە دلى پىر لە بوغزو
 ھەرەز و مېشكى پىر قىل و تەلەكەى ئەو قىمبىرئالىزم و دوۋمن
 نەگىرئەو سەربان ھەلداۋە كە نىشتمانە كەى لىچ پارچە پارچەى
 كىردوۋىن ، نەگەموو غەلگى كوردستان بەلگە بىس غەلگى بە كېك
 لەو پىئىچ پارچانە - كە بەشە كوردستانى سەر بە عىراق - مان
 كىردۆتە زىاتر لە (۱۰) بەش!!

(۱) لە بەكېكلە و كۆرانەدا كە لە بەكېكلە ۋلەتە قىلامى بەكان دا
 بەستراۋ مېش بەتداۋ بوم، كاتىك داۋام لىچ كرا غۇم پىئانە بگەم و
 كوتىم : غەلگى كوردستانم ۱ زۆر بەى كۆرەكە بە سەرسوۋرمانەو و كوتيان
 تا قىستا ئاۋى ۋلەتى كوردستانمان نەبىستەو، ئاۋا كوردستان
 لەكۆپ بە ۱؟ بەزەردە خەنەو پىئىم كوتىن : لە عىراق بە نىشتمانى
 شىئە دەلئىن (شىمال) ۋە لە شىران دەلئىن (غەرب كىشور) ۋە لە توركىيە
 بىتى دەلئىن (خواروۋى ۋلات) ۋە ۋە ھەرۋەھا ...

نایا دهگونج بلټین په فتاری ټیمپریالیزم خراب بڼه که هه مو او
 کورد ستاسی کردو ته پټنج کوت ، بهلام کی ټیمه هیچ عیبی نه ، که
 هر به ټیکمان کردو ته ده بهش ۱؟ دپاره نه خیر مگر بلټین په ندی
 (بانیکه و دوو هه وایه) ټټیکی راست و به حج به !!
 کورته ی قسان :

ټیمه کوښته ی ده ستی نه خته و پیلانه گلاوه کانی ټیمپریالیزم —
 حیسانین و ، نه خته و پیلانه کانی ټیمپریالیزم به رټچکه و بیردوړه
 — کانی ټیمپریالیزم به ره لستی یان ناکړی و هه لئا وه ټټرنه وه ،
 چونکه هر ټټیک به دوی غوی چاره سر ده کړی و ، دوزمنی راسته قینه ی
 ټیمپریالیزمی حیسانو نه خته و پیلانه کانی به سر به نامه نه هره به
 — کرا وه کی غوی په روه ردگارمانه ، هر بڼه ی ټیمپریالیزم —
 حیسانو ناحه زاننه شان له هدمو ټټیک زیاتر لټی ده تر سن و رقیان
 لی په تی !!

ښدی به قوم ښدی غوږ ږین و هاتنه وه به رخو و په ند له رابردو و
 وه رگرتن و ، به هیوای شه وی که بتوانین به هه و ل و هیمنه تی هه مو و
 لایه ک — دوی بارمه تی خوا — پووحی به هیزو پټزی ټیمان و ټیسلام
 به بهر گه له که مان دا بکه پنه وه و زیندو و بینه وه و ، به هوی ده رزی و
 ده زووی ټیمان و ټیسلام وه پټنج پارچه کانی نیشتمانی لټیک داسپراو و
 چل په نجا کوت و به خدی گلی جنراومان پټیکه وه بدروینه وه و له سر
 بنجینه ی پته وی ټیمان به هوی به ندایه تی و برایه تی و راوی — زو
 پټیره وایه تی به کی راست و دروسته وه ، پټیکه وه ی جوش به دینه وه ، چونکه
 هر ټیمه به تاقه رټیازی راسته قینه ی ژبانی ټیمه و ټټکرای گه لان و
 هر ټیمه به چاره سر و درماني دردمان .

غوښتوری به رټز ۱

ښتاش به رله وه ی کوتایی بهم به تی پټنجه مه پټنن به پټوین

دەرانىم سەرىجت بۆ دوو مەسلەى گىرگىزگىچىم گە پەيوەندى بەكى
 پەيوەيان بەم بەشەو ھەيە :
 بەگەم : ھىمان گۆشەكانى سەر پىڭكاي غەباتى پىزگار پەيوەيان
 لادەبات :

ھەگەر لەپادەت بىخت لە بەشى دوو ھى قەم لىڭگۆلنەو ھەيە—دا
 لەزىر سەرباسى (ھۆى بەقامانچ نەگە بىختى شۆپش و راپەر پەيوەيان—
 پىزگار پەيوەيان گەم گورد) دا قەم پىڭچ ھۆيانەمان بە گەورە ترين و
 سەرەكى ترين گۆشەپ و لەمەپى سەر پىڭى كاروانى غەباتى پىزگارى
 غوازي گەلى گورد دانا :

- ۱- بەگەم ھوون و دزايەتى نىڭخۆ .
- ۲- پىخت بەغۆنە بىختن و لەسەر لاقى غۆ نەوستان .
- ۳- غۆش پەيوەيان و پەيوەيان گەم گورد بە گەم بەلچى ھەندەران .
- ۴- گەم پەيوەيان پىڭخۆس و ساغ نەيوەنەو ھۆ مەبەت .
- ۵- پىڭگانەدانى سەبەتى ھەم پەيوەيان جىھانى .

جا پىختا با ھەر وا بەگورنى سەرىج بەدەين داخوا چۆن بەھۆى
 ھىمان و ھىلانەو ھەركام لەم گۆشەپ و تەگەرەنە لادەچن و پىڭكاي
 بەمراگە بىختن لەپەردە ھىمان ئاچووغ و تەخت دەپى :

جارى سەبارەت بە ھۆى بەگەم كە لە ھەموو گۆشەپ و پەيوەيان
 پەيوەيان و پەيوەيان پەيوەيان، لە سەبەتى (ھىمان) ھەو وەك چەلگە
 بە پەيوەيان لە پەيوەيان پەيوەيان، بە تىشكى پۆزى بەندەبەتسى و
 پەيوەيان ھەر زوو دەتويەنەو ھاو و ھاو دەپى .

ھىمان پىڭكە بە شوپن كەوتوانى دەپى : (وامتصوا بحبل اللہ
 جميعا ولا تفرقوا ..) آل عمران / ۱۰۳ .

وہ پيچان دەپى : (ولا تكونوا كالذين تفرقوا واختلفوا من بعد
 ما جاءهم البينات والولئك لهم عذاب عظيم ..) آل عمران / ۱۰۵ .

وه بېيان دهلئ: (ولاتنازموا فتفتلوا وتذهب ربكم ..)
 الأنفال / ٤٦ . وه بېيان دهلئ: (إن هذه أمتكم أمة واحدة وأنا
 ربكم فاعبدون) الأنبياء / ٩٢ . وه بېيان دهلئ: (ولاتكونوا من
 المشركين من الذين فرقوا دينهم وكانوا شيعاً كل حزب بما لديهم
 فرحون) الروم / ٣١ ، ٣٢ .

بهلئ شيما نيكي شاوا تووي دوو بهر كيو ناكوكي ناهلئو پرگ و
 ريشي بهرته وازه يو تا قم تا قمينه له بن ديتو دسووتيتي .
 وه دهر باره وى هوو دوه ميش (شيما) كهلى كورد - و هر كه ليكي
 ديكش - و لئ دهكات كه له سايه خواناسين و هه مو شتيك له و
 زانينه وه له هر لاقى غوى بوهستو بهس پشت به خوى غوى بههستى .
 چونكه شيما نه كه ي بېي دهلئ: (.. إن كنتم آمنتم بالله فعليه
 توكلوا إن كنتم مسلمين) يونس / ٨٤ . وه بېيان دهلئ: (وعلى
 الله فليتوكل المتوكلون) ابراهيم / ١٢ . وه دهلئ: (يا ايها
 النسي حسبك الله ومن اتبعك من المؤمنين) الأنفال / ٦٤ .
 وه شو كه له مولفانه بهوكمي شيما و خوا بهرسته كه و ويسردى
 هر زمانى (يا كنعبد ويا كنستمين) ١١ .

وه دهر باره و چاره هر كردنى نه غوښي خپه ميش شيما هم فرمان و
 شاموزكارى يانه دهكاته عارمه هر: (يا ايها الذين آمنوا لاتتخذوا
 اليهود والنصارى أولياء) المائدة / ٥١ : وه (ولئن فرغى منك
 اليهود ولا النصارى حتى تشبع ملهم ..) البقرة / ١٢٢ . وه
 (يا ايها الذين آمنوا لاتتخذوا المشركين أولياء) الممتحنة / ١ .
 شخا كه هر هم فرمان شيما و بهر كردن ده كه بهر هر كمي
 هم موزده يه: (وإن تصروا وتعدوا لعلكم تهابون) إن الله
 بما يعملون محيط) آل عمران .
 وه شيما دهرمانى خه لئى بهدو بهي جواره ميخبره و دهقه زورو

زوهه ندانه دهکات که له چه ندان شوونی قوربان و سوننه تدا
 دووباره بوو ونه وه و داکوکی له سر شه وه دهکن که تاک و کومه لای
 پروادار نابج بیکه له په زامه ندی خوا و پاداشتی نه پراوه ی به هشت
 هیچ جوړه پالندرو هانده ریکتی دیکه ی ماددی و معنه وی بیان
 جوولئینج ، دنا کرده وه کانیا به هیچ دهرده چن و دهنه به پانی
 بووئی و له جیانی پاداشت زای سختیش چاوه پئی یانه ۱

وه له راستیدا غه لته فیصله و نیازو مه ست ساغو ساف کرده وه
 له هر جوړه هانده ریکه که له (خوا له خو رازی کردن) که له
 فیلام دا به هووینی مه پینی شیری هه مو کرده وه چاکه کان دانراوه ،
 نه مایکه نه نیا و نه نیا له زه وی ثیمان و فیلام دا دهرپوئی و به هیچ
 شتو به ک بیرو به ردوزه ماددی و مرؤفکرده کان ناتوانن تا قسه
 دینسانیکیش پئی بگه پهن که به شتو به کی راسته قینه و تاسر خاوه نی
 هم غه لته به رزو به روزه معنه وی به بی .

فنا زان بوونیش به سر کؤسی پتتعم و کؤتایی دا پاش لابردنی
 کؤسپ و په رچه کانی پتتو وی ، شتیکی حه نی و مژگه ره ، چونکه
 گه لیکي خاوه ن فیمانی دل پیکه وه مژندراوو به ککرتوو و له سر
 پئی غوی وه ستاوو پشت به خوا به سبور و زبرو وریا و بیستدارو
 تیگه بشتوو و ساغو پوخوا به کلابووه و به کوپره ی به پیره وی غوا
 به پتووه چوو ، مهاله مهال بیسته نیجیریکی فیهیرحال و بی پورو
 بال و به توپو داوی نه خشو و پیلانگان دوزمن و ناحه زانی به وه
 بی ۱

بدلی سیاستی فیمیر یالیزی جیانی قهت توانای شه وی نیه
 چوک به گه لیک دابدات که به پیتی نه خشو و به رنامه ی په بیانی
 باره نراوه و به پتووه ده چی ۱۱

دووم : ښځه د دې دیموکراسۍ په رله مانښ ته کازادی بهرور او

هموونی ښخوومنه و شوړا :

بهرنۍ ښځه د دې دیموکراسۍ - وه کله پخپله به باکرا - چونکه
ځایین و بهرنامه که مان پیکامان نادات چکه له بهرنامه ی غوا
دوای هیچ شتیکي دیکه بکوهین . وه د دې په رله مان ښکین که له
دیموکراسۍ په یوه پیدا دهېچ که هیچ حسابیکېتو غواو پخپله بهرو
بهرنامه کی ناکات ، چونکه په رله مان ښکي فاوا غوا به یی بهر
کومه لگادا دهکات و دووچارې بت په رستی بان دهکات ، به لام ښهک
هر د دې نارادی بهرور دهرېرین و پیکېتانی ښخوومنه و هموونی
پاوتل له هممو چین و توپزو کاسته کانی کومه لگادا نین ، به لکو
به هممو توانا ښانه وه هه ولې وه د پیکتانیان دهدهین (چونکه
جاری هر بهر دی ښاغلو به که مین و گه وره ترین وشو درووشمی
بهرور باوهرو ځایینه که مان که (لا اِلهَ اِلَّا الله) په گه وره ترین
شوړپه بهر بهر هممو خوړو ښځه کانی چه وساندنه وه و شتم و پیدادی و
سړکوت کړدن و دهنگ کپ کړدنې ښځانه کان دا ، وه له راستۍ دا
ځایین بویه هینده له بهر غوا به په کزانین و په کتاپه رستی (توحید)
نور و ، چونکه له پځ په یوه نه یی مړول له کویلا به یی و ژپرده ستی یی و
زه بهوونی پزگاری ښای ، ښځا له گدال شه و شدا که به بهر
په کتاپه رستی هینده گرنک و کاریکرو پتوپسته له زبانی تاک و
کومه ل دا ، واش ښلام بهر له پیکای مه قل و ویزدان و قه ناعست
پځ هینانه وه ښځانه کانی بړ بانگ کړدوون و نه بکړدوه به شتیکي
توبزی و زوره ملیح به بیانووی شه و ی که بهر و نه وندی غوا یی تیدایه
خوا ی بهرزو معزن له بهر و باره وه فرموز به یی : (فمن شاه فلیؤمن
ومن شاه فلیکفر) الکف / ۲۹ . هره وها فرموز به یی :
(لا اکراه فی الدین قد تبين الرشد من الغي ..) البقرة / ۲۵۶ .

وه مهله‌ی گرنگی و پتویمت‌بوونی پراویژ (شوری) و دروست
 بوونی کۆپرو هه‌نجوومن له‌سه‌ر هه‌موو خاسته‌کانی کۆمه‌لگادا له‌پروانگی
 فیلامه‌وه له‌باسه‌کانی پتوودا چاک‌پروونکرایه‌وه، به‌لمێنرا که
 هه‌بوونی پراویژ له‌نیو گه‌ل و کۆمه‌لی پروادا دا به‌س‌په‌وشت و
 خه‌له‌تیکی په‌سندو چاک‌نبه‌و هه‌جی دی ، به‌لکو به‌نیکی گرنگی
 پتکه‌ینه‌ری فیمان و فیلامه‌تی‌یه‌که‌بانه‌و، به‌پێ وی شه‌وه هه‌ج که
 ناتوانن شایینه‌که‌یان به‌پێوه‌به‌رن ، ته‌نانه‌ت فیمان و فیلامه‌تی
 -یه‌که‌شیان ناتواوو له‌نگ و لاتهل ده‌بێ، وه‌ ده‌باره به‌دی‌لی بێ پتچ و
 په‌نای پراویژ (شوری) و پتکه‌ینه‌نی هه‌نجوومن ، دیکتا‌تۆریه‌ت و
 په‌دا‌بوونی چه‌وسانه‌وه‌و سه‌رکوت‌کردن و دا‌پۆ‌سینی چه‌ما‌وه‌ره
 به‌واتایه‌کی دیکه‌ تاقه‌ به‌دی‌لی پراویژو هه‌نجوومن ، په‌یدا‌بوونی
 طاغووت و فهره‌ه‌ونا‌یه‌تی‌کردنه‌ به‌سه‌ر خه‌لکی‌دا ، که شه‌مش‌یه‌که‌ر
 له‌گه‌ل شه‌ل و بنجینه‌ی فیمان دا تیک‌ده‌گیرێ که سهرینه له
 په‌کنا‌په‌رستی (التوحید) !!

وه فیلامه‌ش هه‌نده‌ی به‌و مه‌ه‌له‌یه‌ قه‌لس و تووپه‌و (حه‌س) ه که
 له‌گه‌ل په‌کنا‌په‌رستی‌دا دژ و تیک‌ده‌گیرین ، به‌هه‌ج شتیکی دیکه
 هه‌نده قه‌لس‌نبه‌و تیک‌نا‌چێ، هه‌ربۆیه‌یه که له‌قوربانان‌—ی‌دا
 (ته‌گه‌ز) تیک‌ده‌یه‌ بۆ به‌خشان و پراویژنی لی‌کرانی هه‌موو خۆره
 گونا‌ج تا‌وانه‌کان - ته‌گه‌ز به‌بۆ - ته‌گه‌ز له‌خا‌—ه‌ش
 به‌پار‌دان (الشوک) ، چونکه‌ راسته‌وه‌و له‌گه‌ل قه‌لسی فیلامه‌ که
 په‌کنا‌په‌رستی (التوحید) به‌تیک‌ده‌گیرێ ، له‌قوربانان‌—ی‌دا
 أَنْ يَشْرَكَ بِهِ وَيَقُولُ مَا مِنْ ذَلِكَ لِي مِنْ شَيْءٍ وَمَنْ يَشْرِكْ أَفَعْلَهُ فَقَدْ افْتَرَى
 إِثْمًا عَظِيمًا (النساء / ٤٨)

ہشتاد و ششم
نایاب جنگ لہریمان چارہ کی ترمان ہے؟

خوبنہ ری بہ ریتز ۱

بیمارمستی خوی به غشیر لم به شدا هول دده دین له —
خالان دا وه لاسی لم پرسیاره ی سره وه بده پنه وه :

بهکم : زانست و عقل و فطرت دهلین : نه خبر ا

بدلتی خوبنہری بہ پتھر ! خواہ کہ بیتکہ لہ (ثیمان) ہیج جارہ و
دہرہ تانیکتی دیکہ مان نیہو ، لہ پتھی غیری ثیمان و ٹیلا مہوہ وہ ک
تا ٹیستا و پترای کردو کۆش و غہبات و قوربانسی دانی زور بہ ہیج
نہ بوین و نہ گہ بوین ، بہ ہیج نابین و ناگہین حقیقت و راستی
- بے کی بی ہیج و بہ نایہ کہ زانیاری و عقل و فطرہتی -
پشتگیری دہ کن ، چونکہ :

له بهر وېشې چوون و گډه کړدنې زانست له همدو لټو و نه ده
چوړاوه چوړه کاني ده له دوو ېواري زانباري په ځيناسي په کسان و
(العلوم الانسانية) زانباري په سروغتي په کان (العلوم الطبيعية) دا
بؤته هؤي هر چي زياتر سلماندن و پشنگيري کړدنې همدو نه ده و
راستېو يا ساو دستورانه ي که ځيلا م له دوو ېواري بيرو ساو ېو
به برنامه (العقيدة والشرعة) دا راي گه ياندوون . وه هغه
ځيستا په کتافه حه قېقه تي سلمانراوي زانستنيه که له گډل په کيک
له يا ساو دستوروه کاني ځيلا م دا تيک بگيري . له لکو قورځان و
سونه تېرېرن له فاما زه گډل (اشارات) ي چوړاوه چوړ دهر ېواري

که لیک له وړاړو نه چنی بانه ی دهر و دهر وونی فېمان و دهر و بهری و ،
بوونه وهر که تازه زانهاری هریکه په بیان یچ ده بات .

و ه شایانی باسه که فستنا ژماره یکی ژور له بهی ————— لایان و
ه لگرانی پروانه (شهادة) بهرزه کانی زانست که له ولاته کانی
پژوا وادا نیشته چین ، پاش لیکولینه وه و حالی بوونمان له فیلام
مولمان دهین و ، رېژه فېمان بهر ده وام له زیاده بوون دایه .

نمه له لایه که وه و له لایه کی دیکه شوره بهر و پش چوون و فرازوو
بوونی زانست بونه هوی یچ نمودی و له په و اچ که و تن و و ه درو
خسته وه ی که لیک له و بیردوژه بریقه دارو بهنا و زانستی بانه ی که
له گه ل په کی که فېمان زیاتر له راسته کانی فیلام دا دزایه تی بیان
هیه ، بژ و پنه هر کام له داروینیزم و نروینیزم و کومونیزم و
مارکسیزم و هگزستالیزم و کاپیتالیزم . هتد له بهر تیشکی
زانهار ی نوځ دا پوچه ل بوونه وه و له بهر و که و تن و و فستنا له و
ولاته ندا که فېمان دا له دایک بوون که س به په بیان نا پېتوئ .

۲- له سونگه ی هوه وه که (زانهار ی) (۱) که و ره ترین و چاکتر ی —
به ر ه می معقله ، پشگیری کردنی زانهار ی له راسته کانی
فېمان و فیلام پشگیری کردنی معقله ، به لآم چند د پشگیری
له و باره وه دهنو سین :

جاری فکه ربیت و هرجی معقل و بهرو هوشی مړو ف — دور له
پروونی وهی — که هر له بهر ه تای میژو وه تا فستنا به ر ه می
هینا وه — که پتی ده گوتی (له له ه) — له گه ل یاسا و بهر یاره کانی
فیلام دا بهراوردی بکه مین ده بهنمین هینده که م و کورت و گچ که و
نا بووت و بې ه ل و په لایه هر شهرم ده کات سر بهر ز بکانه وه ،

(۱) وشی (علم) له فزوفانی دا به هه مو (صیغه) کانی هوه
نزیکه ی (۷۵۰) جار دوو باره بونه وه !!

دهواندې که ليکوالينه وه و توپيزينه وهی قوول و فراوانيان دهرباره ی
 نه لسه هیه (نه کهم و سرکيل) دزاتن چ ده ليم و راستی
 هم قهيم به گيان و دل ده لمي تن !

وه له لايه کي ديکوه هتا خيتا به هه موو بهتلا و ژيـــــرو
 عاقل مه ندانی دنيا نه يان توانيوه نه نانت بهک په غنه ی به چي و
 ماقوول له په کيک له پاسا کاني خيلا م بگرن ، به لکو کامه يان له
 هه موويان ژيرترو تيگه پستووتره - شه گهر بي پروا و نامولمانه ياش
 بي - له هه موويان زياترو چاکتر شايه دی ي بي راستی و بي هه لبي
 پاسا و برياره جوړاو جوړه کاني خيلا م داوه و سري ريترو ته قه يسي له
 قاقاردا دانانده ، به صهرچيک به خپوه به کي راست و دروست خيلا م
 ناسبي و پتي خاشا بووي ، يان په رده ی په شي (تمصب) ي بي چي و
 بوغزو قيني ناخه زانه دهرباره ی خيلا م چاوی عقل و دلـــــی
 دانه پوښي .

به نده ش به به پري دنيا يي و پست شه ستوري به وه پای ده گه به نـــــي
 که کي ريترو حورمه ني عقل و (۱) راستی له لايه و ، له پروی تيگه پستن و
 خاگادار به وه پروای به خيلا م نه ، هه زده که يان تافه بهک په غنه و
 ناته واوی زانستانه و زيرانه له بهرنامه تپه روت واوه کي غواي
 په روه ردگاردا بدو زښته وه !!

آ له بهر شه وهی هه شه زاته زانا و کار به چي توانايه ی که خيلا م
 کردو ته دوايېن بهرنامه و په پيره ی ژباني مرقا يه ی ، هه شه وېش
 خيلا م دروست کرده و له هه شه و خيلا مته خيلا مته يه ی که له بهر به تي
 سروشتانده ويه تي ، به لئ له بهر شه وه بهرنامه ی غوا بي مروف کالايه کي
 پر به بالايه تي هچ کهم و زيادی به کي نه ، غواي په روه ردگار
 له و باره وه هه موويه تي : (فأقم وجهك للدين حنيفاً فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي

(۱) وشي (عقل) و (لبي) و (فکر) به هه موو (صيفه) گاننه وه
 نزېکي (۵۰) جار له قورقاني دا هاتوون !

فطر الناس عليها لاتبدیل لخلق الله ذلك الدین القیم ولكن أكثر
الناس لا یعلمون (الروم / ۳۰ . واته :

پرووی غۆت به پاکی به ره و به رنامه - ی خوا - راست به که ، — و
فیطره تی که خوا غه لکی له ره و غولقاندوه ، گۆلپانیش به — و
دروستکراوی خوا دا ناپهت ، شه وه به فایینی راست و ته و او ، به لام
زۆری به غه لکی نازان !

وه که له فایه ته به پتزه دا ده بینین (فایین) ی خوا و (فیطره) ی
مرۆڤ به به گشت ، بان به دوو پرووی به که حقیقه ت دانراون ، که
له راستیدا هه ر واده و هه ر که سیک زانیاری و شاره زایی به کی چاکی
ده رباره ی فایینی خوا هه به و به سروشت و داخوازی به کانی پروو و
عه قل و جه ته ی فینانیش فاشنا بیت و بیت و به که وه له به ره که بان
پاکی و به راوردیه ان بکات ، دلتیا و سۆکه ره ده ی که شه و فایین و
به رنامه تته و ته و او به به یی سروشتی مرۆڤ نه یات نه و وه هه — و
داخوازی به کانی سروشتی مرۆڤی تیدا ره چا و کراوه .

به لام له لایه کی ده که به به به وانه وه ده بینین هه و وه و به به که و
به ره دۆزانه ی که له پا به و و دا پتیا ن هه لده کوتر و پڕوپا که نه ده بان
به ده کرا ، دوا ی شه وه ی که و ته نه نه و کووره ی ته جره به و تاقبکرانه وه ی
ژبان و گوزه رانه وه (کَثُرُ الْمَلِ) ی درو و شایه تی به بان به سه ره جو و
کو به لگا کان له که لیا ن دا که و ته ته جره به ی کرده یی به وه ، غه لک
به بان ده ره که و ته که له که ل فیطره ت و په و تی ژبان و گوزه رانه بان دا
ناکو نه یین و وه لکه و ی داخوازی به سروشتی به کانیان نه یین و گه ره و گه ره
— کانیان به یچ چاره ره ناکرئ ، به خه تر چه نه به که ره می پتیا ن
هه لده کوته و پڕوپا که نه ده بان به و ده کردن ، دواتر که لیک به که و نه و
دله ره مانه تر لیا ن که و ته ته وه و کار به کانیان به کردن (با) به
ده واری شه ی نه که ره ی !!

زەمەتترین و زیندووترین نمونەى ئەو پێچىکەو بێردۆزە مرۆڤکردو
 دژ بە فەطرەت و لەگەڵ پەوتى زيان دا نەگونەاوانەش مارکىزىزم
 کۆمۆنىزم بوو، کە دواى ئەوەى بووبەهۆى پەيداى بونى دەیان کەشەو
 گەروگرفتى گرجووبېرو چارەنەکراوى ئابوورى و نەیکرى و سیاسى و
 کۆمەڵەپەتەى و ئەخلاى و عەبەكرى و .. هتە بۆ دەولەتەى (پەكێتەى
 سۆڤیەت) بەتایبەتەى دەولەتە مارکىزىزم و سۆسەلەزىمەکانەى
 دیکە بەگشتى، فرۆشان داپە زەبەدانى مێژوووەو —————
 نەفرەتەشان کردە پاشکۆى !

کۆتایى ئەم بابەش بەم دوو ئایەتە بەهێز و بێزە دەنێن :
 بەكەم : (سُرېم آياتنا في الآفاق وفي أنفسهم حتى يتبين لهم أنه
 الحق ، أولئك يكفركم انه على كل شي شهيد ؟) فطمت / ٥٣ .
 واتە : لەمەودوا نیشانەو بەلگەکانى غۆمانیان پێشان دەدەین لە
 ئاسۆپەکان و لەغۆیان دا هەتا بۆیان دەردەکەوێ کە —————
 — غوا ، قورپان — راستە ، ئایا ئەوەندە بەسەنید —————
 پەروەردگارت کە بەسەر هەموو شتێکەو جەودەتەر ؟

وەگەدەبەینێ ئۆى بەرزو مەزن مۆژدەو مەزگێتەى هەرچى زەباتر (١)
 پوون بوونەووەو ئاشکەراى بونى هەقێتى ئۆى و بەرنامەگەى —————
 مۆژاپەتەى دەدات ، داپە ئێشتا شەمەپەى گەشەکردن و پەرسەندەى
 زانستەووە حەقیقەت و هاتەندەى ئەم مۆژدە بەرزو پەرزۆزەى غوا وەگ
 مانگى چوارە دەبەینێ ؟
 دووهم : (.. ما ترى في خلق الرحمن من تفاوت فارجع البصر هل ترى
 من لطور ..) الملک / ٣ . واتە :

(١) بەهۆگەى ئەوەى کە (س) ی سەر (سُرېم) بۆ داهاستەو
 (مستقبل) . . مۆژدەکە هەمیشە بەردەواتە .

.. له دروستکړاوی غواي مېړه بان دا هېچ نارېځکي نابېښي ، چاوي
پېدا بگېتره بزانه هېچ خاته واوي ي ده بېښي ..

لهم ځايه شه دا غواي زانا و کار به چې هموو مرؤفايه تي بانگ
ده کات که سرنجي بوونه وهره کي بدن و ځېه وه پراستېښن داغوا
هېچ نارېځکي به يا سايي ده بېښن !!

دېاره تا ځېستا هېچ که س هڅنده ي سري دهرزي به ش که م وگوروي و
به يا سايي له هېچ کام له دروستکړاوه کاني غوا دا به دي نه کړدوه ،
به لکو کامه بان له همو بان زانانو به رازو نېځني به کاني
بوونه وهر خاشا تره له همو بان چاکترو زياتر شايه دي به هله و
به لڼيو څه و به پي باساداري و پټک و پټکي بؤ دروستکړاوه کاني غوا
ده دات .

ده جا بېگومان هره وک چؤن بوونه وهر (گؤن) کړده ودي غوا به ،
ځايېن (دين) بشنوه نه رموده به تي ، هره پټيه ش هره دوو گېان
له قدهر څه و سرچا و بهن که لڼېه وه خاتون و ، هره کامېکېان
به لڼگو شايه دي زانايو کار به چې ځي و تواناي څه و په وړه دگار نه که
به ويستي وي وده بېا ختون !

دووه م : واقعي مېژووي کؤن و نوځ ده لڼج : نه غېتر !

به لڼج غوڅنده ري هېژا ! هره وک چؤن هه لڼج و رانست و غېطره ځي
ځيښان ده لڼجن : نه غېتر بېځکه له ځيښان چاره به کي ترمان نېسه ،
واقعي مېژووي کؤن و نوځ ي غؤمان و غه لڼکي هره واده لڼجن .
به لڼام بېگومان شېکر د نه وه و غځنده پروي چؤن به تي څه و شايه دي دان و
دان پېدا هېځانه ي مېژووي پراېردوو و هاوچه رځي غؤمان و که لاني دېکه
کارېک نېه که لهم جؤره لېکؤلېڼه وه به دا بېگونېچ هره رؤر به کورتي و

گوشراویش نه نجام بدری چ های به دریتی . بویه نا چارین هه روا
به کورشی چنه خالیک له و باره وه بنووین :

۱- چاوپیتدا گپرا نه وه به کی میژووی مرۆڤا به تیی به ئاشکرا ده ری ده خات
که به غته وه رترین و سه رکه وتوو ترین و پیر هیمنیو ئاساییش ترین و
هاکترین و به کورتی (ئهمنانی) ترین کۆمه لگا ، شه و — ژره
کۆمه لگا یانه بو و ن که به رووچی ئهمنان و خواناسی هه وه له زیر
سپهری به رنامه کانی خوادا ژبا و ن . وه به پیچه وان وه ژینتال
ترین و پرتنگ و چه له مه ترین و نزمترین و ئاره لانه ترین کۆمه لگا ش
شه وان بو و ن که له هیدایهت و پیرروونی خوا دوور به ریتی —
بو و ن و ، له پرووناکی پروا و خوا به رستی بی بهش بو و ن .

به لام گرنگ شه وه به که له چاوپیتدا گپرا نه وه به مان دا خوا به رستی و
په رشت به رزی و دادگه ری و ئازادی و براهیتیو ته باییو ئاساییش
به کهینه پیژهر و ته رازووی به غته وه ری و ئهمنانه تی مرۆڤ ، نهک
کۆشک و ته لاری به رزو کارگه و به ره می ژۆرو بیه سازو ته کنۆلۆجیای
پیشکته وتوو . هه ده نا شه واته ده بی بلیین : کۆمه لگا کانی
ژیر پکێفی فیرجه و ن و نه مروودو جهنگیزو هیتله رو ستالین و مه ددام
... ژۆر به غته وه رو کامه پان بو و ن !!

۲- سه رنچدان و ورده بوونه وه له واقعی شه و ده ولتهت و کۆمه لگا
نه فامیو مادی یانه ی شه م رۆژگاره ده ری ده خات که ئهمنان
— چ له شه ری تا کو چ له شه ری کۆمه لگادا — نا چ پادده به هک

دوو چاری ژینتالیو چاره ره شیو زه بوونیو بی شه میه تی بووه !
ئایا به لکه بۆ سووک و چرووک بوون و بی مایه خ بوونی مرۆڤ له وه
زه قتر ده بی جی بی که سالی و آ هه به له ولانگی (دیموکراسی)
وه که نه مریکادا ملیۆنه ها ته نه که نه و دانه و پۆله ده سووتیترئ سار
له ده ریاکان ده کړی (۱) له کانه کدا که له ولاته نه دارو خیرووهر

(۱) بۆ شه وه ی نه ری شه و شتانه له بازار دانه به ری . چونکه (ئهمنان
زاد العرض قل الطلب) !!

دزراوه‌ګان دا ملیونه‌ها که‌س له‌برسان دهری ۱۴
وه ده‌بج به‌لگي بیخ ترخ‌بوون و که‌م که‌میته‌ی مړو‌شایه‌تی له‌روانگي
سیاسه‌تی نه‌غلامی‌تی جهان‌ی (۱) که‌مړی له‌وه به‌هتر چی بیخ که
که‌مریکا و هاو‌هیمانه‌ګانی ناماده‌بوون دنیا به‌هر به‌ری پر‌ژمی
دیگنا‌توری به‌غداد کاو‌ل بگن له‌به‌رقه‌وه‌ی هتر‌شی کرده هدر
(کویت) که به‌کچکه له‌کانگا نه‌وتی به‌ګانی که‌مریکا ، به‌لام هدر
همان که‌مریکا و پر‌ژقاوا ده‌بان ساله نه‌ما‌چای فیلسی قه‌لاچوکران و
به‌پرکرانی که‌لیکی (۳۰) ملیونی وه‌گ‌کوردن له‌هر خانوی واقع ،
واقعی‌ت که هدر بؤ‌غوشیان په‌نکی بناغه‌کیان پر‌شته ۱۴
نایا راست‌نیه که بل‌تین : (له‌ت‌رازووی شارتانه‌تی ۱ مادی و
بی‌بروای پر‌ژقاوا‌دا چند هزار عاره‌بی کویتی (نه‌وت‌دار) له
(۳۰) ملیون کوردی بی‌چاره و نه‌دار گرنگ‌ترو قور‌س‌ترن) ۱۴
وه ده‌بج به‌لگي بؤ‌قه‌یران (آزما) و به‌بن به‌ست‌که‌پشتوویی و
فیلسای پر‌ژمه مادی به‌نه‌فاسی‌به‌ګانی شم پر‌ژگار له‌وه به‌تو‌تر
چی بیخ ، که ملیونه‌ها من‌دائی کوردو نه‌فغانیو نه‌له‌ستی‌تو نه‌فریتی
... هند له‌برسان و له‌به‌ر بیخ به‌رگیو په‌جائی یان ده‌مرن یان
کیرو‌ژدی ده‌بان جو‌ره نه‌غوشی ده‌بن و بیتیان‌هوه ده‌نیست ، به‌لام
بابای که‌مریکیو پر‌ژقاوا‌بی وا هه‌به که میراتیکی چند ملیونی
بؤ‌تاقه (سه) ه‌که‌ی به‌ج دی‌ل‌ت و له‌هری ت‌ره‌غان ده‌کات ۱۱۴
۳ دنیا له‌راستی‌دا له‌هر شاستی که‌لی غوشمان هدا بل‌ت‌ی به‌لگي

(۱) زانا و شو‌به‌ری ف‌ره‌نسی ناوداری له‌کون دا مارک‌یو نوی سول‌ما
(روحیه‌گاردی) له‌کتی‌بی : (هت‌دار به‌زندګان) دا که له
ف‌ره‌نسی‌هوه وه‌رگیراوه ، چاک‌پ‌رده‌ی له‌هر رووی دزی‌وی شم
به‌ناو شارتان‌ت‌ی به‌مادی به‌ی پر‌ژقاوا هه‌ل‌ما‌کیوه .

پتهوو سەلمێنەر زۆرو زەوهندن لەسەر سەلماندنێ ئەو حەقیقەتە
کە تاقە پێی سەرغرازی و تاقە چارەو دەره تانمان هەر ئیمان و
گەڕانەوه سەرخۆیەو هیچ شتێکی دیكە وەك دادی ئەداوین دادمان
نادات .

سەلێ لە راستیدا گەلی ئێمە لە درێژەیی خەباتی پرگاریخوازانەیدا
پێچکەو بێردۆزی مەژوازی پۆزەلاتیو پۆزەواتی ئەماوە کە لە
دنیاى واقعیدا تاقی نەکردبێتەوهو نەبەربانەبێت ، هەر لـ
لەسەرالیزم و دیموکراسیو ناسیۆنالیزمەوه بکەرە هەتا هەموو جۆرو
شتەکانی سۆشیالیزم و مارکسزم !

سەلام کوا ئەنجام و بەرھەمەکیان سۆ گەلی کورد !!؟ بێگومان
چرا ئەگەر شەری بەکتر کوشتن و خەنخەر لەبشتی بەکتردانـ
پاڤردوو و ددان لەبەک سوپێ و گوریس پێرکێنە پێکردنی جەماوەرو
لەبەکتر تێزکردنی و پارچە پارچەکردنی سەھۆی درووشم و پەنگی زۆرو
جۆراوجۆرەوه لەم قۆناغەدا بە ئەنجام و بەرھەمێکی چاکیانەترین .

سۆ ئەم : مادام گەلیکی سولمان و سوادار بێن سەلمێنەر !

سەلێ سولمانان لێیان قەدەغەکراوه و بۆیان شە گە ئێمە
بەرنامەیی خوا دواى هیچ پێنازیکی دیكە بکەرەو بەکتر
ئیمان و سولمانەتی بەکیان ئەوه بەبەدەست و دەرەزەکی ئێمە
بەرنامەیی زیان و گوزەرانیان بێت و بەبێ هیچ بەرێزێکیان
مەبێ بێتەسەری بێشەوادا بۆ پێو بچن ، خۆی بەرواژە
ئەوێزەوه قەرموویدەتی : (اليوم انقلبکم علیکم و انقلبکم
علیکم نعمتی ورضیتکم الاسلام ورضیتکم الاسلام)
.. ئەمڕۆ بەرنامەکیانم بۆ ئەوا و کێش وە چاکیانەتی ئەو وی
بەسەردا رشتن ، وە ئیسلام بە بەرنامەیی ئەو سەلمێنەر

خاها هرکام لهو براده رانه - که غۆیان به ده مرگه و سرکرده
 بان لانی کم نیمچه سرکرده یه کی گهلی کورد ده رانن - دواي ...
 لیکنۆلینه وه تویتزینه وه ی وردو قوولی عیلمی هاته و بابه تی هاته
 ده باره ی عیلام ههله ییو ناته و اوی عیلامیان بۆ ده رکه و توه بۆ به
 بره وایان پیتی نه و به به رنامه ی ژبانی گهله که یانیشی دانانه پین ؟!!
 نه گهر وه لانی کم په رباره (به لێج) بێج . ده لێج : ده چنانا
 دلۆزی و راستکردنیان له گهله (کوردایه تی) دا له سه ریان پتویست
 ده کات که ده و ی بۆ غۆیان تێدا به قه قه جام گه یختوون که ههله و
 ناته و او وه به که لکی ژبان نایه ت ، ده بێج به گهله که شیان پرا به که به نن
 تا کو چیدی ده سه رۆ نه بێج ، به دواي کلاوی با بر دوو نه که وێ .

غۆ نه گهر وه لانه که ش (نه غێر) بێج ، قه وه ده لێجین : عه قه ل و
 زانست و وێژدان و به رزه وهندی و کوردایه تی و نه شتمان په روه ری
 له سه ریان پتویست ده کات و له پرا بر دووش دا پتویستی ده کرد که
 نه ده بو هه روا به بێج لیکنۆلینه وه و به بێج به لگه و شاره زایه سی
 (فایهین و بهیروبا وه پ) واته گه وره ترین و په رۆز ترین و غۆشه و یست
 ترین شتی قه و خه لگه و گهله ی که غۆیان به دلۆزو غزه تگه و زاری
 ده رانن ، وه لانه پین و به ملا وادا بکه پین بۆ بهیروبا وه پو به رنامه یه ک (۱)
 کۆتایی کم به شه ش به م فایه ته به رزو به په یژه دلێم :

(وما کان لیمؤمن ولا مؤمنه اذا قضی الله ورسوله أمرا أن یکون لهم
 الخیره من أمرهم ..) الأحزاب / ۳۶ . واته :
 وه هێج بهیروبا و فائزه ته کی بره وادا ر هه رکاتیک غوا و پێغه مبه ره که ی
 بره یاریکیان دا مانی هه لێژاردنی کردن و نه کردنیان نه .

(۱) به م له وه ده رنا چ که چۆن که مانه ک پێژو حورمه ته بۆ فایهین و
 بهیروبا وه ری گهله که یان داننه پین ، که گه وره ترین و په رۆز ترین و
 غۆشه و یست ترین شتیان ه ، ده توانن غزه ته و گهله یان بکه نن و
 بهیجه پێنه وه !!

بدئي ۾ هير شيئا نٿيڪو ۽ هر ڪڙمه لڳ ڏيان به بندهي خورا
خوابه خاوهن و پهروه رديگاري ڇويان بزانن لههريان پتويستنه
- نه هوکمي شيما نه گهيان - لههريانه هر کوکو و برياري خواوا
گرهردن که چو نه زمانه ري .

گہوات :

مادام گهلی کورد ځیمانی بهر کوفرداو ځیملاسی بهر غهیری
ځیملاسا ههژاردوه ، ههتا بیهوځی ناوی ځیمان و ځیملاسی بهر
بمځینی و له سولگمان نه ژورځی ، ناچاره هر (ځیملاسی)^(۱) بهر و
بوی نیه نه بیخته مارکی ، نه ځیوخی ، نه بهیسی ، نه دیموکراتی
نه لیبرالی .. هتد ، چونکه نه سولگمانه تی ناوی بی نیتوه پڙگه و
نه (ځیملا) بهر نامه به کی قهرپکه ۱۱

(۱) به لگه نخست که (فیلامی) بیون له جوغزی بزوتنه وه و ریتکفراتی کباری کراودا کورت هاتنه هاتوه هدر سولمانه ک فیلام به پیرامه و پیره وی زبانی بزنج و به پیتی توانای له و ری تاهه ههول هدات، ههوه (فیلامی) به .

پیشی حوتیم له کوئی وه وچون دست پنی بکین ۱۱

خوینهری غۆشه ویت ۱

خوا بشتیوان بیج لهم به شه دا ههول دهدهین چۆنیهتی گرتنیسی
رېبازی (خیمان) و مولمانهتی - که سه رفرازی و به غسته وهری
دنیا و دواړوژى تېداپه - بهینه پروو، به واتاپه کی دی له سونگه ی
نه وه وه که له باه کانی پېشوردا تا هه نده ازه به کی چاک شه وه پروو
کراپه وه و سه لمېترا که خپته ی کورد و هه رگه ل و کۆمه لېکی دېکته ش
له رېئى خیمان و خپلامه وه نه بیج به قامانچ ناگهین ، لهم به شه دا
به شپوه به کی کرده یی (عیلى) قوناغه کانی رېبازی ناو به را و پروو
ده که پنه وه ، ختم به شه ش لهم خالانده ی خوارئ پتیکه دئ :

۱- خواناسین و غۆناسین

۲- خیمان و به ندهاپه تی

۳- به نکه گرتن و به رایه تی

۴- غۆگۆرین و واقع گۆرین

به که م : خواناسین و غۆناسین :

به لئ خوینهری به رېجز ۱ به ردی بناغه و به که مین نوخته ی رېبازی
(خیمان) (خواناسین و غۆناسین) ، چونکه له پروانگه ی خیمان و
خپلامه وه - که تا که پروانگه ی هه قیقه تناسیه - ختم بوونه وه وه
(شاری بیج غاوهن نه) ، ده جا بیگومان بۆ رهفتار کردن و هه لکس و
کهوت کردن پکی راست و به بیج له که ل هه ر شتیکه دا پتویه تیست

خاراسته کردن و داب و دهسور (التوحیه والتعلیم) تنبیا و تنبیا
له خاوهنی شه و شه وه رهگیر ، هره بزهش مووسا علیه السلام
له وهلمی برسیاری : هره وه دگار تان کتیه (کتن ربکا ۱۴۰۰) ی
نیرمهون دا هره موویهتی : هره وه دگار مان شه و زاتیه که بوونی
به هره موو شتیگ به خیره و دواهی پتروونیکی کردوه (رتتا الذي
أعطى كل شيء خلقه ثم هدى) طه / ۵۰ .

بهلئ له روانگی فیمانه وه بۆله وهی بتوانین زیانیکی رابست و
دروست بفرینه وه بزانین چۆن و بۆچی بزیهین ، پتویستیمان
به وه هیه که غۆمان و هم زیانه و بوونه وه برسانین و حکمت و
هۆی دروست بوونیا بزانین ، فیمانه بهکی له سر شه که وتوه که
خاوهن و بهدیپنه وهی بوونه وه رو زیان و فیمان برسانین و بهیوهندی
له گهل بهستین و لهتی بهرسین :

که فیمانه زیان و بوونه وه چین و له کوئ وه هاتووین و بۆچی و
بۆ کوئ ده چین ؟

ههجا که وهلمی هم برسیارانه مان زانی و حکمت و هۆی دروست
بوونی بوونه وه رو ره ههتیرانی زیان و خولقیرانی غۆماندان زانی،
هه وگاته له بهر شتیکی شه (زانین) هدا بۆمان ده رده که وئ که
فیمانه فیمان چین و شوتمان له (اعراب) ی بوونه وه ردا چیه ؟
هه وگاته شه ده زانین که پتویسته چۆن و بۆچی بزیهین !!

جا هه ره چنده هم له کوئینه وه به بۆ شه و جۆره باسانه تهرغان
نه گراوه و، له کوئینه وه له و بارانه وه شوینی دیکه بۆ دانراوه (۱)

(۱) کتیمی (گه وره ترین راستی) که بهرگی به که می چاوه ری (چاپه)
بۆ شه و جۆره باسانه تهرغان گراوه ، وه له هه رکام له کتیمی
(بوخته به گه ده ره باره ی فیللام) و فالتیه به که می زنجیره ی (فیللام و
پتچکان) و فالتیه به که می زنجیره ی : (با چاکتر فیللام برسانین) دا
چهند شتیگ له و باره وه با سگراون .

به‌لّام هه‌ره! به‌کورتی رێ به‌ سه‌ره‌کی به‌کانی خواناسی ده‌خه‌ینه‌پوو :
 ۱- غۆناسین (وفي أنفکم أفلا تبصرون !) :

به‌لێ خوێنه‌ری به‌رپز! غۆناسین چاکترین و نزیکترین پێگای
 به‌ره‌وخواچوون و خواناسینه . چونکه‌ قه‌سمان (غۆ) ی له‌ هه‌موو
 شتیگ له‌بۆه نزیکتره‌و ده‌ونده‌ی ده‌توانێ له‌غۆی وردبێته‌وه‌و سه‌رنجی
 به‌دات و به‌ناسێ ، هه‌نده‌ توانای لێ وردببونه‌وه‌و سه‌رنج دان و
 ناسینی هه‌ج شتیکی دیکی نه‌هه .

(غۆناسین) بش‌ده‌گونج چوار رێ ی سه‌ره‌کی بۆ بگرینه‌ به‌ر :
 ۱- وردببونه‌وه‌و سه‌رنج‌دانی سه‌ره‌تاو سه‌ره‌تجام (المبدأ والمصیر) ی
 غۆی

ب- تێوه‌پامانی گیان (روح) و خه‌ڵه‌ته‌ سه‌رماکه‌ره‌کانی ، که‌
 ته‌سه‌رووف ده‌روونزانی دوو بارمه‌نیده‌ری چاکن له‌و به‌واره‌دا .

ج - به‌ی بردن به‌و هه‌موو ورده‌کاری و رێک‌وه‌پێکی به‌ی که‌ له‌ دروست
 کردنی چه‌سته‌و ته‌ندام و گۆته‌ندام و ده‌زگا سه‌رسوور هه‌ینه‌ره‌کانی دا
 په‌چاوگراوه ، که‌ زانیاری به‌زیشکی توێکاری هه‌ندیک پازو نه‌هێنی
 گرنگیان له‌به‌اره‌وه‌ هه‌ستۆنه‌پوو .

د - شاره‌زایی به‌یداگردن ده‌رباره‌ی (هه‌قل) و کارو چالاکی به‌نه‌هان و
 به‌ره‌سته‌کانی .

تێبینی به‌کی گرنگ :

مادام (غۆناسین) گرنگترین و چاکترین پێگای خواناسین بۆه ،
 وه‌گ به‌تخت‌ریش باسه‌مان کرد له‌ هه‌نجامی (خواناسین) به‌ش (غۆ) ی
 راسته‌قه‌ینه‌مان به‌ناسین ، که‌واته‌ ده‌توانین به‌تبین : له‌نێوان
 غۆناسین و خواناسین دا په‌یوه‌ندی و کارتیگ کردنی دوو سه‌ره‌ هه‌یه‌و ،
 هه‌تا چاکتر خواناسین غۆناستر ده‌بین و هه‌تا غۆناستریش به‌بین
 خواناستر ده‌بین !

٢- ناسینی ده‌ورو به‌رو بوونه‌وهر (أفلاينظرون إلى الأبل .. إلى السما
إلى الجبال .. إلى الأرض ..) :

دووه‌مین ږنگای گرتنگ و نزیکی خواناسین ناسین و بهی بهی‌پردنی
هرچی زیاتری شه دیارده و دیمه‌نه سروخته‌ه دل بزویت و سرنج
پاکشه یاسادارانن که له ده‌ورو به‌ری نیزیک و دور (واتسه
زه‌وی و فاسمان) دا ده‌بهرین ، یان همت به شوینه‌واره‌کانیان
ده‌که‌مین ، به‌لج له‌راستی لیکو‌لینه‌وه و وردبوونه‌وه له دیارده
سروخته‌ه‌گانی ده‌ورو به‌رو بوونه‌وهر هر له که‌ردیله وردیله‌گانه‌وه
بگره هتا که‌هک‌شانه زله‌گان ، که هرکامیتکیان شه‌وپس‌ه‌ری
ورده‌کاری و یاساداری یان تندا ده‌دره‌وئینه‌وه ، ږنگایه‌کی به‌کجار
تخت و هه‌واره بو بهی بهی‌پردن و ناسینی سیفته به‌رزو بهی‌نوروه
- گانی غوای په‌روه‌ردگار .

٣- کتبی غوئنه‌راوه (قورپان) ی خوا (أفلايندبرون القرآن ..) :
به‌لج غوئنه‌ری به‌ږتزا که‌هر بوونه‌وهر و سروت (الکودان
والطبعة) کتبی به‌نراو (الكتاب المنظر) ی غودان
قورپانیش کتبی غوئنه‌راوه (الكتاب المقرر) به‌نی ، هر به‌وش
غوای زانا و کار به‌ج هر وه‌ک‌چون دیارده و دیمه‌نه سروخته‌ه‌گانی
وه‌ک : فاسمان و زه‌وی و غاغ و (با) و باران و گیاندارانو پروه‌ک و
ه‌وره به‌روسکه و .. هندی‌ناو ناوون (آیات) رسته‌گانی قورپانیش
هر به‌م ناو به‌کردوون ، چونکه هر وه‌ک‌چون دروستکراوه‌گانی
خوا که کرده‌وه‌ینی نیخانه و به‌لگه‌ی بوون و ناسینی سیفته به‌رزو
بهی‌نوروه‌گانی ، شه و نه‌رموده‌گانی به‌همان شوه .

٤- سرنجانی می‌زو و شوینه‌واره‌گانی (قل سبروا في الأرض ثم انظروا
كيف كان عاقبة المكذبين) :

می‌زو و شوینه‌واره‌گانی به‌کی دیکه‌یه له و ږی‌بانیه که ښه‌ن

ده توانی لیلیانه وه سهرنجی بهریتزو شوینده واری شه و یاسا و دهستور^۴
 بدات که بۆ بهریتوه چوون و ئاراسته کردنی ژبانی مرۆڤ له سه زهوی
 داینان ، شه و بهرنچا دهش ده کونج له دوو پێ یانه وه دهنجام
 بدری : بهکم : لورقان خویندن که به سه رهانی مرۆڤایهتی به چه نه
 جۆر شتوه ده گهتێتته وه ، دووهم : گه پان و سووپان به زهوی داو ،
 وردبوونه وه و به ندوه رگرتن له دهستی شه و دیمه ن و شوینده وارانده ی
 که گهل و کۆمه له پێشوه گانمان به چه یان ههشتوون .

دووهم : ئیمان و به ندایهتی :

به لێ دوا ی شهوی مرۆڤی ژهر قۆناغی به کمه ی (خواناسیسن و
 خۆناسین) ی بپری و ، زانی که دنیا شاری بێ غاوه ن نه وه ، ژبان
 وه گ بهر دۆزه مادی به مرۆڤزاده کان گومان ده بن به ووچه بێ حیکمهت
 نه ، وه گ خوای به ده پێتته رو کار به مێ فرموویهتی : (وما خلقتنا
 السماء والأرض وما بینهما باطلاً ، ذلک ظن الذین کفروا) ص / ۲۷ .
 واته : وه فاسان و زهوی و شهوی نیتوانیمان به غۆپایی دروست
 نه کردوون ، شهوه گومان ی شهوانه به که بێ پروان ..

وه دوا ی شهوی به هۆی خواناسیو به موهندی پێتوه به دهستی به وه
 له هیدایهت و ئاراسته ی خوا به ره مه نه بوو و له شهوه زهنگی
 گومان و بهر دۆزه به ووچه مرۆڤکرده کان پرگاری بوو و ، بۆی ده رگهوت
 که وه گ داروین و فرۆبدو و مارکی و لۆبیرباخ و دورکایم گومان
 ده بن به ره چه له کنا چێتته وه بهر شهوه و کرم و قزآل و بۆق و
 به کورتی به موهون زاده نه وه (فاده مزاد) و ژبانی له دایم
 کردنی پێدا و یستی به گانی گه ده و گهرفان و داوێن دا کورت هه لته هاتوه و
 به کوردی (ئهمنان) و خاوه ل و درنده و ده عبا نه !! به لێ
 دوا ی شهوه له بیابانی گه رم و قاقیری غۆبه رستیو بێ خوا به یی و

له هه‌لت و هه‌لدیری بچ خامنجیو هه‌لوه‌دایی قوتاری ده‌بـــــــی و ده‌چیتته سه‌ر خاوی سازگارو زولائی قیمان و ده‌که‌ویتته سه‌ر راسته شه‌قامی به‌خامنج که‌به‌نه‌ری به‌ندابه‌تی‌کردن بو‌خوای خامان و زه‌وی !

وه له‌پراستی دا هه‌رکه‌سیک‌به‌چاکی خوا‌ناسیو بزانی چ زانیکه‌و خاوه‌نی چ ناوی به‌رز به‌رزو چ (صفات) بکه ، به‌که‌ر بچ سۆ دوو به‌هه‌ندازه‌ی قوولۆ پراستی ناسینه‌کی ده‌به‌هه‌رستیو پرتگی‌ای به‌ندابه‌تی (عبودیت) ی به‌ره‌ولا ده‌گرۆ .

به‌لام لێه‌دا ناچ له‌ دوو مه‌سه‌له‌ی گرتگی‌ی ناگا به‌ین :
 به‌ک : خوا‌ناسیو به‌روا‌به‌خوا‌بوون (قیمان) لێک‌جیان ، چونکه‌ خوا‌ناسی به‌س‌به‌ریتته له‌ به‌ی بچ به‌ردنی بوونی خواو ســـــــه‌هه‌ته به‌رزو به‌سندگانی، به‌لام به‌روا‌به‌خوا‌بوون (قیمان) به‌ریتته له‌وه که‌ شه‌و خوا‌ناسینه‌ به‌یتته (حال) و هه‌لویتته له‌ ژبان و هه‌لس و که‌وته‌گانی مرۆ‌دا په‌نگ‌به‌اته‌وه ، که‌واته هه‌موو به‌روادار پـــــــک خوا‌ناسه ، به‌لام سه‌رج شه‌هه‌موو خوا‌ناسیک‌به‌ به‌روادار له‌قه‌لام به‌درۆ ، هه‌ر بۆ‌به‌ش خه‌لام (قیمان) ی کردۆته سه‌رجی به‌مسوڵمان له‌قه‌لام‌دران و چوونه به‌هه‌شت نه‌گ‌خوا‌ناسی پـــــــرووت !!

دوو : قیمان له‌په‌ی مه‌قل و زانسته‌وه به‌س‌ده‌توانی به‌ی به‌ بوونی خوا‌به‌ک‌به‌رۆ و بزانی که‌ به‌ده‌به‌یتته‌رو به‌روه‌ردگاریک‌هه‌یه ، به‌لام له‌په‌نگای (وه‌می) به‌وه نه‌بچ ناتوانی وه‌ک‌به‌یتوست‌به‌ی به‌ مه‌سه‌له - گانی دیکه‌ی خوا‌ناسی به‌رۆ ، هه‌ر بۆ‌به‌شه که‌ ده‌به‌ینین شه‌و زاناو فه‌له‌سه‌فه‌ خوا‌ناسانه‌ی له‌ تیشکی وه‌میو هه‌دايه‌تی خوا بچ به‌ش به‌رو و نه‌هه‌چنده زانی‌بوانه (خوا) به‌ک‌هه‌یه به‌لام که‌لـــــــک تووشی به‌رو بۆ‌چوونی هه‌له‌و سه‌یر به‌ون ده‌به‌اری (خوا) جل جلاله . له‌کو‌تاییدا ده‌لێم :

به‌یتوته بزانی‌ۆ که‌ تاته به‌رخامه‌و په‌جازو سه‌رچاوه‌ی پروون و

بئ چەندو چوونی ئیمان و بەندایەتی بەس قورقان و سوننەتیی
 پێنجەمبەرە علی اللہ علیہ وسلم ، کینا قەو کەرەج و لیکنانە و بەی
 کە لەسەریشان کراوە بەئەندازەی نەزیکەی لەم دوو سەرچاوە پوون و
 پێتەر و تەرازووە بئ چەندو چوونە وە پێزی لێ دەگیرێ وەردەگیرێ ،
 ھەزاران پەنجەتیش لە گیانی بەرزو پاکێ قەو زانا و پێنجە وایانە مان
 بئ کە لەو پێ بەدا خەمەتیاں کردووە و پێی دووریان بۆ وەنەزیک
 خستووین و ، گەلیک شتی بەزەخمەت و قاتۆزبان بۆ سووک و قاسان
 کردووین .

سئ بـم : بەکگرتن و براپەتی :

بەکگرتن و براپەتی ئەنام و بەرھەمی سروشتی و راستە و غەوێ
 ئیمان و بەندایەتیە ، چونکە ئیمان ھەموو قەو دلانی کە ئێبدا
 بەکیان گرتۆتە وە کۆبوونە وە ، وەگەدەزووبەکی ئاوریشمی نەرم و
 مەحکەم پێکیانە وە دەبەستێ و نیتوانیان لەگەڵ بەک خوش دەکات و
 بەپێکیانە وە خوش دەدات ، ھەر پێبەش غوای بەبەزەیی سبەرە بانمان
 فەرمووبەتی : (فاتقوا اللہ و اطعوا ذات بھنکم) .. الأنفال / ۱ .
 واتە : پارێز لەخوا بکەن و نیتوانن چاک بکەن .. ۱

دیارە بەکگرتن و براپەتی دڵ پێگە وە بەسترا و پێگە وە
 چۆندرانی پروا دارانیکیش کە لە قالب و بۆتە ئیمان و بەندایەتی دا
 دا پێژراون ، شتیکی سروشتی قاسان و چاوە پروان کراوە ھەر وە ک چۆن
 پێزبوون و پێگە وە گونجانی قەو غشت و بلۆکانە کە بەپێک شتە و
 قەبارە دروست دەکریتن قاسان و بئ دەردی سەر .
 پێتەرستە قەو شەبکو ترێ کە ھەر چۆرە ناتەواوی و کەم و کووری بەک
 لە بەکەتی و براپەتی سولمانان دا بێتە بەرچا و ، پێتەرستە بۆ

هۆپه‌كه‌ی چا و به‌ ځیمن و خواپه‌رستی نه‌و موتمانانه‌دا بگپړینه‌وه .
چونكه‌ مه‌حاله‌ ځیمن و به‌نده‌په‌تی پرواداران تیروته‌واوو
دامه‌ز راوېږو په‌كه‌تیه‌و براهه‌تی په‌كه‌شیان له‌رزوك و نه‌چېا و .
كه‌ ده‌شېمین به‌درېتوبی سېزووی ښلام هیكه‌سو هېچ كۆمه‌لېك
هېنده‌ی براهه‌ره دلسوزو ښداكاره‌كانی پخه‌مېر علیه‌ الصلاة
والسلام - خوا لېبان رازی یی - پته‌وه‌ براهه‌ و دېا و دېا
خوښه‌وېستو مه‌نا نه‌بووه . هۆپه‌كه‌ی ده‌كه‌پته‌وه‌ بړه‌و پله‌نه
ځیمنه‌ی خواپه‌رسته‌ی به‌رزو كم و پته‌په‌ی كه‌نه‌و هاوه‌له‌ به‌رزو
به‌پته‌زانه‌ی پته‌مه‌رمان به‌ لوتف و به‌زه‌یی خوا و له‌پړ تېكه‌یی
قارسته‌كردن و په‌روه‌رده‌ی یی و پته‌ی نه‌و په‌روه‌ره‌ به‌پته‌ره‌دا پته‌ی
كه‌بېستېوون .

چواره‌م : خوځېږېن و واقع‌گويان :

هم قۇناغه‌ كه‌ قۇناغی كۇتایی سنده‌ی به‌ره‌وخواچـــــــوون و
سهرغزای و بزگارېوونی كۆمه‌لگای پروادارو موتماننه‌ . به‌ره‌م و
نه‌جایی قۇناغه‌كانی پخش‌غږه‌تی ، چونكه‌ هه‌رگاهه‌تېكه‌تی پته‌پته‌ی
خواناسیو په‌كتاپه‌رستی له‌دې و مخكې‌گه‌ل و كۆمه‌لېكې‌ دا ، له‌
گومراییو سرگه‌ردانی په‌وه‌ به‌ره‌و هېداپه‌ت و به‌نده‌په‌تیان دېته‌و ،
له‌ زه‌لكاوی دووبه‌ره‌كه‌ی په‌رته‌وازه‌ییو خاقم خاقمېته‌ بزگارېان
ده‌كا و ده‌ریان دېته‌و ، به‌ره‌و هه‌وارو مه‌نزلی به‌رزوی په‌كه‌تیی و
ته‌باییو براهه‌تیان دېته‌ی ، گه‌ل و كۆمه‌لگایه‌كېش به‌ لوتف و
هېداپه‌تی خوا گۆرانېكې‌ قاوا به‌ره‌غوی دا پته‌ی ، زور به‌سینایی
ده‌شتوانی و اقیمی نه‌غوش و په‌ریشان و یی به‌ره‌وبه‌ره‌ی غوی له‌مه‌مو
بواره‌كانی سیاسي ځاپووری و كۆمه‌لپه‌ته‌دا بگپړی و ، نه‌ما مــــی
داده‌گری و خازادی و په‌وشت به‌رزوی ته‌دا بښتوی و ، تډوی به‌خته‌وه‌ری

پیشی هشتم

سره نجامی مسوگره رله ره روو حیسان دا

خویندیری به پیتز !

هم به شه که به شی کۆتایی هم لیکنۆلینه و به به تهرخان کراوه
 بو پروونکردنه و هی هو راستی به که هر که سو و هر که ل و کۆمه لچک
 به راستی پیماری عیسان بگری و به پیتی. پیتروونیو شاراستی غوای
 میهره بان و دادگر به ره و ره زامندی خوا ریکای زیانچکی پاک و
 به رزی عیسانانه دابگری ، سره نجام (عاقبة) ی هم زیانده و
 هو دنیا شی مسوگره ، هو به لگانه ش که راستی هم قه به بیان
 پی ده به لمینین نه مانن :

۱- مه قلی ساغو ته و او

۲- زانیاری راست و به لمینراو

۳- فیطره تی پاک و نه گۆراو

۴- میتزوی کۆن و نوئ

۵- گشت و به لئینی غوای به روه ردگار

۶- مزگینو شایه دی دانی تیکرای پتفه میهران علیهم الصلاة والسلام .

۷- پشیمانی غه لکی موسولمانی عیسان

جاری به باره به به که هم دووه و سیه و چواره له به شی
 نه خه م دا له باره ی هر که میکیانه وه هندیگ دواوین و به پیتوینی
 نه نازانم له لیکنۆلینه وه کورته دا چیدی بان له به هر پیتوین ، به
 هم دوو تیتوینی به ده باره ی زانست و فیطره ده غه مه پروو :

به کهم : وه ک پیشتتر باسان کرد ههتا زیاتر زانیاری گه شهو بگا و
 بهی به رازو نه پنهیه زوره کانی سروشت و بیونه وه بهرئ ، چاکترو
 زیاتر حیکمهت و زانیاری و توانا و دهستلانی به دیه پنه —————
 بهروه ردگاری بهرزو مهن دهرده که وئ ، قنجا ههتا زیاترو چاکتر
 شه و سغه تانه و باقی سفته بهستدو بی سنوره کانی خوا بهناسمین
 زیاتر تپروته و اوای و بی ههله و بهله بی بهرنامه که یمان به —————
 دهرده که وئ ، که واته ده توانین بلتین : زانیاری به ژماره ی هه مو
 شه که ههکشان و شهستیره و خپوکه و رووه ک و گهانتارو دلته به —————
 باران و دهنکه لمو شانه و خانو . . بگره به شه ندازه ی هه مو
 گهردو گه ردیله کانی نیو بیونه وه بهلکه و شایه دی به پیدا کردوون
 سو شایه دی دان و سه لماندن پاستی و ته و اوای شه و فایه بین و
 بهرنامه بهی که به دیه پنهرو بهروه ردگاری بیونه وه ناردو به بهستی ،
 چونکه شه و فایه بین و بهرنامه به هه له و بهرچاوه زانسته به —————
 بی سنوره ی خواوه بهرچاوه ی گرتوه که شه و هه مو به —————
 ورده کاری و ریتک و بهیکه بهی بیونه وه ری لیتوه هاتوه !!
 دووم : ههتا ههلس و کهوت و رهفتاره کانی مرلا به تاکو کلامه له وه
 زیاتر پیچه وانه ی شروع و بهرنامه ی خوا بین ، فیه پرتی ههکشان
 زیاتر دهنگی ناره زایی لی بهر زده بهیته وه و فیه پرتی سوور بهکشان
 ده دات ، بی وئنه :

۱- له ولاته روزه و اوایی بهکان دا که بی خوا بیو ره وشت نزمی بی بهندو
 باری و بهر ههله دایی که بهشتوته شه و بهری ، که لیتک نه غوخی هه قلسو
 کومه له بهتیو دهروونیو جهسته بی وایان دهشتودا بلا و بهوون به وه و
 ته شه نه بیان کردوه که پیشتتر بیان هه نه بیوون بیان زور کم بیوون ،
 بهتایه بهتی نه غوخی (فایدر) که له م سالانه ی دوایی دا بهه ری
 ههله دا وه بهریتکه کان ده لیتن میکروه به که ی بههوی زهنا و نیتربازی و ..

هتده وه پهیدا دهیچ، ئیستا هم نهغۆشییه ههڕه شه له ژباڤی
 زۆرهی خه لکی ته ورووپا و هه مریکا دهکات و بۆیان بۆته مهترسی
 - بهکی جیهدی ! بگره بۆ هه موو داوین بهی و بی نامووانسی
 نیترومی جیهان مه سه له بهکی ترسانه !!

ب- ده ولته کۆمۆنیزمییه کانی پرۆژهلات که بناغه کهیان له سههر
 (ماده ههستیو دزایهتی خوا) له لایه ک و (دیکتا تۆریهت و کسب
 کردنی ههست و داخوازی به سروشتیه کانی مرۆڤ) له لایه کی دیکه وه
 بنیات نهرا بوو، به جیهی توانیان شهت ههفتا سالێک دهوام بکه و
 سه ره نهام فیه تهی ئینسان بوو به بوومه له ره وه. بو رکانێک و
 له به ره کی هه لته شان دن !

به لێ فیه تهی ئینسان و په وتی ژباڤ سه لمان دیان که دنیا شاری
 بی خوا وه نهو ناگونیج کۆمه لگای مرۆڤ له سه ر بنهچنه ی دزایه تی
 خوا کردن دا به زۆری و به توانیج درێژه به بوونی غۆی سادات، وه
 سه لمان دیان که هه ر کام له ههست و نهسته کانی (خوا به رستی و
 دینداری) و (غۆشیستی گه ل و نیشتمان) و (مه یلی شت
 هه بوون) و (هه زکردن به ئازادی و ده ره پینی به رو رپا) ... هتد
 چهنده ههست و نهست و داخوازی به کی په سونی سروشتی ئینسان و هه ر
 پرۆیم دام و ده زگایه که هه ر بهشت گۆی یان به خات، چ جایی دزایه تی یان
 به کات غۆرشی لێ ده که ن و لێ هه لته که پرۆنه وه و ته فرو توونای
 ده که ن و (پرۆسیا) ده که ن !!

جا له پراستی دا ته مانه هه موو شایه دی دان و بهشتگیری کردنسی
 فیه تهی ئینسان له پراستی ته وای ته و بهرنامه و شایه نه ته تهرو
 ته وایه خوا که به تر له (۱۴) سه ده بهر له ئیستا به بهر
 ده ردی تهرو دا واکاری هه یج که س دانی به بوونی هه موو هم داخوازیه
 سروشتیه ی مرۆڤ و غه بهری وانیش دا هه نا وه، پرێگا و چۆنیه تی
 تهرکردنیشانی دیاری کرد وه .

فیتاش دیتینه سر پروونکردنه وه یهکی کورت دهرباره ی هه رکام له
سئ به لکه کانی تر :

٥ - گفت و به لئینی خوی پهروه ردگار :

خوی کار به چ له چندان فایهت دا گفت و به لئینی —
به پرواداران و به پیره وانی به رنامه که ی داوه که پشتیوانیانه و له
دنیا و دوا پر دوا به چاوی لوتف و به زه بی خوی چاود پیری یان دهکات و
به هترو دهه لاتی بی سنووری خوی له گه لپانه و هه میسه بهر که و تن و
به رزی له گره وی له وان دایه بۆ نموونه :

(وَأَنْتُمْ الْأُمْلُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) آل عمران / ١٣٩ .

وه فەرموویهتی : (إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ) الَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ..) غافر / ٥١ .

وه فەرموویهتی : (أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) المجادلة / ٢٢ .
هه ره ها فەرموویهتی : (وَقَدْ لَعَنَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَٰمِلُوا
الْمَالْعَاتِلَ لِيَسْتَخْلَفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ ..) النور / ٥٥ . الخ .

دباره هه رکه شیکیش به عاسته م گومان و دوود لئ له گفست و
به لئینه کانی خوا دا هه بی پتو یسته چا و به فیمان و خواناسی به که ی دا
به گپ پیتته وه ، چونکه خوا - سبحانه و تعالی - پاک و به گه رده له
هه موو که م و کووری به ک و به فیمان شکاندن له وی ناوه شیتته وه (.. وَلَنْ
يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ ..) الحج / ٤٧ .

وه هه چ شتیکیش له بهر عاس نایه و توانای به بهر هه موو شتیک دا
ده شک : (وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا) الکهف / ٤٥ .

٦ - مزگوتیو شایه دی دانی تهکرای پیتته بهران :

به لئ خوتنه ری به پیتز !

نه وه که هه رکه شیک به گه ویتته بهر راسته شه قامی به رنامه و هیدایه تی

خوا ده بیته غاوه‌نی سه‌ره‌نجامی چاکی دنیا و دوارپوزان حقیقه‌تی که
 هموو پیغه‌میرانی پایه‌به‌ری خوا علیهم‌السلام که له
 کتبی (مسند) ی (امام احمد بن حنبل) دا له پیغه‌میره‌وه
 ده‌گپرتنه‌وه که ژماره‌یان (۱۲۴۰۰۰) بووه موژده‌و مزگپنی بیان
 پیداره‌و به‌زمانی وتارو کردار شایه‌دی‌یان له‌سه‌ر داوه ، کتجا
 به‌راستی سه‌ره‌ ده‌موایه‌گ‌سه‌و بیست و چوار هزار شایه‌ده
 له راست‌ترین و چاکترین و گه‌وره‌ترین و متعانه‌پیکراوترین
 خه‌لکی شایه‌دی له‌سه‌ر به‌دن ، که‌چی جپی درپ‌و‌نگی گومانی هه‌ندیک
 که‌س بی !!

ب- پختیوانی خه‌لکی سولمانی جیهان :

به‌لج هه‌میش‌یه‌کی دیکه‌یه له‌و به‌لگانه‌ی که سه‌رکه‌وتن و به‌مراد
 گه‌بختی قو‌نای ژبانی دنیا و نه‌و گه‌ل و کۆمه‌له که فایه‌نی خوا
 ده‌گاته‌ر پتیار هسبات‌ده‌گه‌ن .
 چونکه هه‌م‌و سه‌ره‌می سولمانان به‌ زیاتر له‌ ملیارته‌—
 داده‌نرپن و هه‌ر گه‌ل‌ک‌کی ملیارته‌ک‌س دۆست و پختیوانی به‌—
 سه‌رکه‌وتن و به‌فامانج گه‌بختی مۆک‌ه‌ره .
 وه له‌پانه‌دا گه‌لی سولمانی کورد هه‌تا فیتا- وه‌ک‌پتوبست -
 هه‌ولتی نه‌داوه سوود له‌و پالتشت (سند) و پختیوانه به‌ه‌پ‌—
 وه‌ریگرچ ، به‌لگو به‌په‌چه‌وانه‌وه گه‌ل‌یک‌جار ده‌م‌رات و سه‌رگ‌—
 — کانی خه‌باتی پرگار‌په‌وازی گه‌لی کورد زه‌فتارو هه‌لو‌په‌ست—
 وایان نه‌واندوه که به‌یته هۆی به‌زاندن و دزی‌کردنی گه‌لی کورد
 له‌به‌رجاوی جیهانی قیلامی (۱) دیاره هه‌م‌ش‌یه‌کی دیکه‌یه له

(۱) له کورپ‌یک‌دا که له په‌کیک‌له ولاته قیلامی‌هه‌کان دا به‌سترابوو و
 منیش به‌ه‌تارابوو ، له‌کاتیک‌دا نۆره‌ی قسان گه‌بخته من و پاش

هذه نو تا وانه پيشووهكان و پيتويسته پهندي لځ وه ربگيرځو دووباره و
چند باره نهكړيسته وه .

هلهته بهرکوتني (مولماناني افغانستان) بش بهر
سوپای سووری داگیرکړه و پيلان و فتلکاني شميربالميزي جيهاني دا
بهوځي يارمته دي دان و پشتمواني لځ کړدنې ماددي و معنوي
مولماناني جيهان ، بخوونه يه کي هره زهني له سرکړدن ه وه و
پشتمواني لځ کړدنې مولماناني دنيا به له و گله دي که هره به
فيلامي ځوځي ده پارتځي و به شوين پځي پخه مېره کي دا و له بهر
تيشکي هدايه تي خوا دا بهر و مېست هنگاو ده نځ .

کوتايي هم به نه شېم چاپته دېنم :
(ان هذه اُمتكم امة واحدة وَاَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُون) الانبياء / ۹۲ .

.....
باس و ليکلينه وه په کي زور د بهر ياره کلي کورد و شو بارودوځه
ناهمواره ي تپيدا ده ځي هاتنه بهر گله يځو کارنده له و چه ما ورو
کوځه و ريکړاوه مولمان و فيلامي يانه ي جيهاني فيلامي که بځي
هېچ بهرگري و له سرکړدنه وه په کيان ديار نه له بهر کځشي په وای
گله کورد که به نيکه له ځمته ي پخه مېره عليه الصلاة والسلام
وه چا که په کي زوري به بهر جيهاني فيلامي وه هېه ۱۴ دان پشتمواني
کوځه که گوتيان هم قسانه تلې ده به لمېنېن و دان به که مته رځه ي
ساردو سري ځومان دا دېنېن ، به لام بخوځشان هېي گله يځو کارنده
نين که (فيلام) تان نه کړدوځه بهر نامه و دروځمي خه باتان و
به رده وام په نا ده به نه بهر خو بيردوځه روځه لاني روځا وایي
- يانه ي که دځي فاي نه که تان و چکه له بهر ته واره کړدن و نا و
زړاندن و گومانې به دروست کړدن له دلي گله لاني فيلام به شدا
هېچ سوود پکيان پځ نه که ياندوون ۱۴
دياره (له قار هغه دا نا و راده وستی) . بځي منيش چکه
له دان پيدا هيتاني ده و حقيقه ته تاله چاره يه کم نه بو و .

رواقسم

خوتنلارنى بىر يىلدا

دوا قىلىش غۇمىتىلە سىخ خالى كورتدا قاراستە دەكەم :

بەكەم : مادام غۇمان - ۋەك گەلى كورد - بەسولمان بزانىن بۇمان
نىبە ۋەك پۇتتى دىموكراسى دەلتى : لە سىرە ۋە دەستى بىكەين بۇ
دروست كوردنى شەنجوومەن ۋە ھەر شىنكى دىكەشكە پىتمان ۋا بىش
گەلەكەمان پىتوبىستەتى ، چۈنكە شىمە ناۋو نىشان ۋە بەرنامەسى
تېرۋىتەۋاۋو پەستەكراۋى غوامان ھەپەۋ ، پىتوبىستە لە ھەنگىۋاۋى
پەكەمى دەست بەكار بولغانەۋە شەۋە لەپەرچاۋا بىگىرىن كە غواپەكى
مىپەرەبان ۋە دادگەرۋو پىتەمبەرىكى پىتەۋاۋا سەرۋەرمان ھەپەۋ ،
غاۋەنى خاپىن ۋە بەرنامەپەكى تېرۋىتەۋاۋو دەستكارى نەكراۋىن ۋە
ھەتا غۇمان بە بەتتەۋى غواۋ غۇمەتى پىتەمبەرى پىتەۋاۋا شۇپىن
كەۋتۋى شىلام ۋە ھەلى قىبىلە بزانىن ، دەپچ ھەمۋو ھەلۋىست
بىرپاۋىتكان لە خاپىن ۋە پەپەرەۋى غواۋە ھەلۋىستۋى مۇرى (شەرخ)
غواۋى پىتۋەپى .

دوۋەم : بەپىخ غۇگۇرپىن ۋە غۇچا ككردن بەگۋىرەۋى بىرۋاۋەپرو بەرنامە
(العقيدة والشرعة) ۋە شىلام كۇرپان ۋە چاك بولۋى شەم ۋە شىخ
بارۋدۇغە مەھال ۋە چاۋەپروان نەكراۋە ، چۈنكە ۋاقىمى زىيانسى
ھەر گەل ۋە كۆمەلپەك پەنگدانەۋەۋى جۇرۋو چۈنەپتى بىرۋاۋەپروۋو
غەلەتە زاتىۋ دەروۋى پەكانىانە ، كەۋاتە با زىادەپروۋى لە
پىندا ھەلگۋىتتى شەنجوومەن دا نەكەپىن (پەلەمان) لە ھەلگۋى
يادەۋ غەۋام نەكەپىنە (ھەۋت دەرمانە) ۋە (دەۋرمانى پەكسانە) .

چونکه دوايي دوو چاري په شتمانو عوز رهيتانه وه ده بين | (۱)

سچ يم : هر چنده هم مو کاتېک پر زامه ندي خواو شاديون به زباني
 رازاوه و نه پړاوه ي به هشت له ميانه (غلال) ي زبانيکـــــــــــــــــي
 فېسانانه ي پاک و راست دا وده ست دي که به هڅي چي به چي کړدني
 باسو ده ستوره کاني به رنامه ي خواوه ده رځي . به لام پتويسته
 هاگاداري شه و شربين که شيته - وه که له يکي مولمان - هاما نجي
 هره به رزمان رازي کړدني خوايه به هڅي شه نجام داني شه رکـــــــــــــــــي
 هه رشانمان که به نديا په تي به و به نديا په تيش هيکه تي خولقي ترانمانه
 (وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) الذاريات / ۵۶ .

شمه له لايه که وه و له لايه کي دېکه شه وه شيته زباني دنيا به شويني
 به نديا په تي تېدا کړدن و تاتېکرانه وه مان ده زانين نه کدل پـــــــــــــــــي
 به ستن و نيسته چي بوون (.. وان الدار الآخرة لهي الحصـــــــــــــــــوان
 لوکانوا يعلمون) .

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين

۵ ذوالقعدة ۱۴۱۲

۲۷ يار ۱۹۹۲

(۱) ليره دا وه کدلسوزيک به ناوي چه ما وري کورده وه شه ده کـــــــــــــــــم ،
 ده نا هلوپستان دهر باره ي په رله مان پروون و شاکر اـــــــــــــــــه ،
 واته (په رله مان) يک که له هر بنچينه ي ديموکراسي بنيات
 ده نري .

نۆۋەتلىك

لاپەرە	سابەت
۱	پېتىش كەش بى
۲	پېتىش كى
۵	پى خۇشكردن : كېتىش كورد بەشكە لە كېتىش ئۆسمەتى
	ئىسلامى
۸	بەشى بەكەم : ئاوردانە ۋە بەكەم مېترو
۰	دەردى چە ۋە ئىنرانە ۋە كورد ۋە كەتە ۋە بەكەم كەي ۋ
	لەكۇئ ۋە سەرى ھەلدا ؟
۱۰	چاۋپېدا خاشاندەنىكى شۇرپى ۋە راپەرىنە پۇگارىخۋازەكانى كورد
۱۵	گەۋرەتەرىن ھۆى سەرنەكەۋىتى راپەرىن ۋە شۇرپەكانى كورد
۱۸	بەشى دوۋەم : گەلى كورد چى دەۋئ ؟
۱۹	خالى بەكەم : گەلى كورد كى يە ؟
۲۲	خالى دوۋەم : گىروگرفتى گەلى كورد چى يە ؟
۲۳	خالى سېيەم : گەۋگىروگرفتە كەي سەرى ھەلدا ۋ
	لەكۇئ ۋە ھات ؟
۲۵	خالى چوارەم : گەلى كورد لە غەباتى سەغى زىاتر لە
	سەد سالى دا مەۋدالى چ ئامانچىكە ؟
۲۷	بەشى سېيەم : لەپىتى دىموكراسى ۋە رەلمەنەۋە دەگەپنە چى ؟
۲۸	بەشى چوارەم : دىموكراسى لەتەرازۋى ئىسلامدا
۲۹	ئايا دىموكراسى ھۆكىم گەلە بۆكەل ؟
۳۰	ئايا دەگونجى گەل بۆخۇى بەرناسەى ژبانى دابنى ؟

لایه پړه	بیا بهت
۳۸	حوکمی فیلام ده رباری دیموکراسی
۴۱	چند پروونکردنه و په کی پتیویست به کورتی
۴۲	ایا دروسته سولمان بهنداری پهرلمان بکا
۴۷	بهشی پنجم : ایمان چاره ی دوردی کورد ده پهرلمان
۵۵	چاره سوری کشته ی کورد له روانگی فیلامه وه .
۶۰	بوی پهرلمان چاره ی دوردی کوردی پی ناکر ایمان کوهه کانی سر رپکای خه باتی رزگار به لاده بات
۶۷	کشمه دوی دیموکراسی پهرلمانین ، نهک فاراد بیرو را و هه بوونی نه جوومنه و شو را
۶۹	بهشی ششم : ایا بیکه له ایمان چاره په کی ترمان هیه ۱۲
۸۱	بهشی هه شتم : له کوئی وه و چون ده سیت پی بکه یین ۱۲
۹۰	بهشی هه شتم : سره نجای سؤگر له هه ردوو جیهان دا
۹۶	دواشم
۹۸	ننډه ریوک

تڻ يڻي:

(۱) براهه لڏ مهسروفي چاپ کردنى نهم کتيبه ي گرتوته نهستوى خوى
خوا جهماي خيى بداتهوه.

(۲) لهبر نه بوون و گراني کمل و پمل چاپ کردن نهم کتيه پارويه کي
زوري تيچووه بويه نرخی توژی گرانه.

نهم کتّیبه

لیکولینه و دیه کی فیکری و سیاسی یه دهر باره‌ی چوئیه‌تی چاره‌سهری
کیشه‌ی کوردو گورین و چاککردنی نه‌و واقیعه سه‌خت و دژواره‌ی
که له‌م روزگاردا گیروده‌ی بووه، وه هه‌له‌سه‌نگاندنیکه بو نه‌و ریجکه‌و
بیردوزه مروفقردانه‌ی که که‌لی کورد له دزیزه‌ی خه‌باتی ره‌وای
رزگار یخوازانه‌ی دا په‌نای بردوته به‌ریان به‌تایه‌تی دیصوکراسی.
وه روونکراوه‌ته‌وه‌و سه‌لمینراوه که تاقه به‌زنامه‌ی تیروته‌واوو تاقه
ریازی رزگاری و سه‌ره‌رازی (کورد) و هه‌ر که‌ل و کومه‌لیکی دیکه‌ش
ته‌نها نیسلامه‌و له‌و ری‌یه‌شه‌وه نه‌بن که‌له‌که‌مان ته‌له هه‌ر به‌مرادو
مه‌به‌ست ناگات بگره زوریش له‌سهر خه‌بات و ره‌نجدانه‌کی
قه‌رزدار ده‌بیته‌وه‌و بته‌تووه‌که‌شمان ده‌ست ناکه‌و یته‌وه! میژووی
را بر دووشمان چاکترین به‌لکه‌و شایه‌ده.